

ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ
ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΠΑΝΤΕΙΟΝ UNIVERSITY OF SOCIAL AND POLITICAL
SCIENCES

ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΚΑΙ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΜΕ ΘΕΜΑ:

*«Η ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΟΨΥΧΟΧΟΛΟΓΙΚΗΣ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑΣ
ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗ ΕΜΠΕΙΡΙΑ – ΜΙΑ ΠΟΙΟΤΙΚΗ
ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ».*

Φοιτήτρια : Τασιοβασίλη Σπυριδούλα, ΑΜ: 0620Μ035

Επόπτες : Μαντόγλου Άννα, Τουλουμάκου Άννα, Χονδρός Παναγιώτης

Αθήνα 2022

Περίληψη

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να μελετήσει τη συγκρότηση της κοινωνιοψυχολογικής ταυτότητας των ατόμων με προηγούμενη ψυχιατρική εμπειρία δίνοντας το λόγο στους ίδιους. Τα ερευνητικά ερωτήματα που τέθηκαν ήταν, πώς οι συμμετέχοντες που βρίσκονται σε διαδικασία αποκατάστασης στην κοινότητα, αναπαριστούν την ψυχική ασθένεια. Επιπλέον, από ποια στοιχεία συγκροτείται η ταυτότητά τους και ποιο είναι το περιεχόμενο της. Και τέλος, το πώς οι συμμετέχοντες αντιλαμβάνονται την ταυτότητά τους μέσα από την ενεργό συμμετοχή τους στις διαδικασίες αποκατάστασης εντός των θεσμών ψυχικής υγείας και εκτός αυτών, στην ευρύτερη κοινότητα. Για τη συλλογή του υλικού και τα κριτήρια επιλογής δείγματος, έγιναν 5 ημιδομημένες συνεντεύξεις βασισμένες στους άξονες που προέκυψαν από τη βιβλιογραφική επισκόπηση, με άτομα που διαβιούν σε στεγαστικές δομές, έχουν προηγούμενη ψυχιατρική εμπειρία και έχουν λάβει διάγνωση για κάποια ψυχωτική ψυχική διαταραχή. Η ανάλυση των λεκτικών δεδομένων πραγματοποιήθηκε με θεματική ανάλυση και ανέδειξε 5 βασικά θέματα στο λόγο των συμμετεχόντων : το χρονικό της ασθένειας, κατανόηση της ασθένειας, το παρελθόν, το ψυχιατρικό σύστημα, την προσωπική προσπάθεια και τους σημαντικούς άλλους. Στο χρονικό της ασθένειας εντάσσεται η έναρξη και η πορεία της, στην κατανόηση της ασθένειας η εικόνα της και οι αποδόσεις σχετικά με την ασθένεια. Σύμφωνα με την ανάλυση στο παρελθόν εντάσσονται οι αναφορές στην επαγγελματική ζωή και στις σπουδές που απωλέσθηκαν με την πορεία της ασθένειας. Στο ψυχιατρικό σύστημα είναι όλες οι αναφορές τους σε σχέση με τις κοινωνικές παρεμβάσεις. Επιπλέον, στην προσωπική προσπάθεια αναφέρονται οι τρόποι που οι ίδιοι αντιμετωπίζουν την ασθένεια. Ακόμα, στους σημαντικούς άλλους, υπάρχουν οι αναφορές σχετικά με τις βοηθητικές διαπροσωπικές σχέσεις.

Λέξεις κλειδιά : κοινωνική ταυτότητα, κοινωνικές αναπαραστάσεις, ψυχική ασθένεια, δομές ψυχοκοινωνικής αποκατάστασης, θεματική ανάλυση

Περιεχόμενα

Περίληψη.....	2
Abstract	4
Πρόλογος.....	5
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	5
Η Ψυχιατρική μεταρρύθμιση στην Ελλάδα – Πρόγραμμα Ψυχαργώς	5
Κοινωνικές αναπαραστάσεις και γνωστική πολυφασία.....	6
Αναπαραστάσεις της ψυχικής ασθένειας.....	8
Η έννοια της Αποκατάστασης	10
Σκοπός και ερευνητικά ερωτήματα	12
ΜΕΘΟΔΟΣ.....	13
Ποιοτική έρευνα.....	13
Θεματική ανάλυση	13
Μέθοδος συλλογής δεδομένων.....	14
Συμμετέχοντες.....	15
Διαδικασία.....	15
ΑΝΑΛΥΣΗ	17
ΣΥΖΗΤΗΣΗ	33
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	41
Περιορισμοί και προτάσεις για μελλοντική έρευνα	42
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	44
Βιβλιογραφία	85

Abstract

The purpose of this thesis is to study the formation of the socio-psychological identity of individuals with previous psychiatric experience by giving the floor to them. The research questions asked were: how do the participants who are in the process of recovery in the community, represent mental illness? From what elements is their identity made up, what is its content? How do the participants perceive their identity through their active participation in rehabilitation processes within mental health institutions and outside them, in the wider community? Qualitative methodology was used to approach the research questions, specifically thematic analysis. For the collection of the material and the sample selection criteria, 5 semi- structured interviews were conducted based on the axes resulting from the literature review, with people who live in housing systems, have previous psychiatric experience and have received a diagnosis of a psychotic mental disorder. The analysis highlighted 5 main themes in their speech: the timeline of the illness, understanding the illness, the past, the psychiatric system, personal effort and significant others. In the chronicle of the disease, its onset and course are included, in the understanding of the disease its image and the attributions related to the disease. According to the analysis, references to professional life and studies that were lost due to the course of the disease are included in the past. In the psychiatric system are all their references in relation to social interventions. In addition, personal effort refers to the ways in which they themselves deal with the disease. Still, in significant others, there are references to helpful interpersonal relationships.

Key words: social identity, social representations, mental illness, recovery in the community, thematic analysis

Πρόλογος

Η παρούσα έρευνα αφορά στην μελέτη της συγκρότησης της κοινωνιοψυχολογικής ταυτότητας ατόμων με ψυχιατρική εμπειρία, οι οποίοι βρίσκονται σε διαδικασία ψυχοκοινωνικής αποκατάστασης σε θεσμούς του προγράμματος Ψυχαργός. Για τους θεσμούς που απαρτίζουν το πρόγραμμα αυτό, κεντρική θέση κατέχει η σημασία της ψυχοκοινωνικής αποκατάστασης των ψυχιατρικών ασθενών εντός της κοινότητας, δίνοντας έμφαση τόσο στις βιολογικές όσο και στις κοινωνικές διαστάσεις μιας διαδικασίας ανάρρωσης από κάποια σοβαρή ψυχική διαταραχή. Οι στεγαστικές δομές που εντάσσονται στο πρόγραμμα είναι βραχείας (ξενώνες) ή μακράς παραμονής (οικοτροφεία & προστατευόμενα διαμερίσματα). Παράλληλα, υπάρχουν και τα κέντρα ημέρας, στα οποία πραγματοποιούνται ομάδες με στόχο την κοινωνική επανένταξη των ατόμων με κάποια σοβαρή ψυχική διαταραχή.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η Ψυχιατρική μεταρρύθμιση στην Ελλάδα – Πρόγραμμα Ψυχαργός

Το 1934 ιδρύεται το πρώτο δημόσιο ψυχιατρικό νοσοκομείο, το «Δαφνί» μετά την ψήφιση του νόμου 6077 «Περί οργάνωσης Δημόσιων Ψυχιατρείων». Ως τότε όσα ιδρύματα ανεγέρθηκαν ήταν με ιδιωτική πρωτοβουλία, όπως το Δρομοκαίτειο το οποίο κρατικοποιήθηκε αργότερα. Σταδιακά, στα ελληνικά άσυλα σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη ο υπέρογκος αριθμός ασθενών, η κακή υλικοτεχνική υποδομή και η έλλειψη προσωπικού οδήγησαν στην άσκηση ακραίων ψυχιατρικών πρακτικών όπως ηλεκτροσόκ, χημικές και μηχανικές καθηλώσεις. Το 1950 στο ζήτημα της υπερσυσσώρευσης ήρθε ως λύση η δημιουργία «αποικιών Ψυχοπαθών», με την πιο γνωστή αυτή της Λέρου. Στις αποικίες αυτές που αποτέλεσαν τόπους φυσικού και κοινωνικού θανάτου, μεταφέρθηκαν χιλιάδες ασθενείς, οι οποίοι κατατάσσονταν είτε ως περιπτώσεις «αζήτητων» είτε ως «ανιάτων» (Μπαϊρακτάρης, 2015).

Η ψυχιατρική μεταρρύθμιση σηματοδοτείται μετά την είσοδο της χώρας στην ΕΟΚ την δεκαετία του '80 και με την αποκάλυψη του σκανδάλου της Λέρου που σόκαρε την ευρωπαϊκή κοινότητα με την απανθρωποποιητικού τύπου ασυλική πρακτική που ακολουθούσε η Ελλάδα (Ρεθυμιωτάκη & Ματθαίου, 2020 · Μεγαλοοικονόμου, 2006 · Μητροσύλη, 2015 · Madianos, 2019). Το ελληνικό κράτος εξέδωσε με την πάροδο του χρόνου σειρά νόμων που αποτέλεσαν το πέρασμα από την ασυλικού τύπου ψυχιατρική,

στην ψυχιατρική της κοινότητας, του τομέα και της αποασυλοποίησης, δηλαδή η επιστροφή των ψυχικά ασθενών στην κοινότητα, η οποία θα εξασφάλιζε την αυτονομία και θα κατοχύρωνε τα δικαιώματά τους (Δεπάστας, 2018 · Ρεθυμιωτάκη & Ματθαίου, 2020). Η μεταρρύθμιση αυτή ξεκίνησε με τη βοήθεια χρηματοδοτικών προγραμμάτων από την τότε ΕΟΚ (Giannakopoulos & Anagnostopoulos, 2016). Λίγο αργότερα, τη δεκαετία του '90 ξεκίνησε το πρόγραμμα «Ψυχαργός», το οποίο εξελίσσεται ως σήμερα στη χώρα μας. Το πρόγραμμα αυτό, προέβλεπε την ανάπτυξη κοινοτικών δομών για να πραγματοποιηθεί ταχύτερα μία εκ βάθρων θεσμική μεταβολή του ελληνικού ψυχιατρικού συστήματος, και καθόλη την πορεία του δόθηκε βάση στην επιχορήγηση της ιδιωτικής επιχειρηματικότητας, δηλαδή στην ίδρυση Μ.Κ.Ο. και ιδιωτικών επιχειρήσεων (Μπαϊρακτάρης, 2015).

Εντός των θεσμών αυτών, που αναπτύχθηκαν με στόχο την αποασυλοποίηση εργάζονται διάφορων ειδικοτήτων ειδικοί ψυχικής υγείας και άτομα από την κοινότητα, το προσωπικό γενικών καθηκόντων. Λόγω της σύστασης αυτών των δομών, συνυπάρχουν τόσο επιστημονικές όσο και αναπαραστάσεις του καθημερινού ανθρώπου για την ψυχική ασθένεια.

Κοινωνικές αναπαραστάσεις και γνωστική πολυφασία

Οι κοινωνικές αναπαραστάσεις χαρακτηρίζονται ως δυναμικά σύνολα που έχουν μια ιδιαίτερη λογική. Αποτελούν κοινωνιογνωστικές δομές που εμπεριέχουν αξίες, έννοιες, στάσεις και πεποιθήσεις (Moscovici, 1961/1999), οι οποίες συντίθενται από τις εμπειρίες των κοινωνικών υποκειμένων, από πληροφορίες και γνώσεις, οι οποίες προσλαμβάνονται και μεταβιβάζονται μέσω της επικοινωνίας και μέσω των θεσμών (Moscovici, 1961/1999· Μαντόγλου & Μελέτη, 2013). Πρόκειται για μια μορφή κοινωνικής γνώσης και στόχος τους είναι η μετατροπή ενός ανοίκειου κοινωνικού αντικειμένου σε οικείο, προσφέροντας ένα πλαίσιο κοινής λογικής που στοχεύει στην κατανόηση και τον έλεγχο του περιβάλλοντος (Jodelet, 1995). Επιπλέον, αποτελούν συναινετικές αντιλήψεις, κοινές μεταξύ των μελών μιας ομάδας, και αναδύονται μέσα από την καθημερινή επικοινωνία, με στόχο την επικοινωνία (Hogg & Vaughan, 2010).

Οι κοινωνικές αναπαραστάσεις διαμορφώνονται μέσω μιας δυναμικής διαδικασίας που στηρίζεται στην επικοινωνία και πραγματοποιείται μέσα από τις διεργασίες της επικέντρωσης και της αντικειμενοποίησης (Moscovici, 1961/1999). Η επικέντρωση αφορά στη μετατροπή της γνώσης και την ενσωμάτωσή της στο ήδη υπάρχον αξιακό σύστημα των κοινωνικών υποκειμένων, ενώ η αντικειμενοποίηση

είναι η διαδικασία κατά την οποία ένα νέο κοινωνικό αντικείμενο, από σύμβαση μιας ειδικής ομάδας, ενσαρκώνεται στον καθημερινό λόγο. Μέσα από αυτές τις δύο ταυτόχρονες διεργασίες τα άτομα ως κοινωνικά υποκείμενα διαρκώς κατασκευάζουν τις κοινωνικές τους αναπαραστάσεις αλλά και τις ανακατασκευάζουν, τις εξελίσσουν, τις μετασχηματίζουν δίνοντας συνεχώς νόημα στην πραγματικότητα.

Μια έννοια κλειδί για την περαιτέρω κατανόηση των παραπάνω διαδικασιών αποτελεί η έννοια της γνωστικής πολυφασίας. Ο όρος υποδηλώνει τη δυναμική συνύπαρξη διαφορετικών μορφών γνώσης εντός μιας ίδιας ομάδας, ακόμα, και εντός ενός ατόμου, όταν αυτοί έρχονται αντιμέτωποι με ένα κοινωνικό αντικείμενο. (Provencher, Arthi & Wagner, 2012). Ο Moscovici (1991/2014) υποστηρίζει ότι τα κοινωνικά υποκείμενα στην προσπάθειά τους να κατανοήσουν την πραγματικότητα αντλούν διαφορετικές μορφές γνώσης. Οι συνδυασμοί τους οδηγούν στην διαμόρφωση τεσσάρων διαφορετικών νοητικών σχηματισμών, της επιστήμης, της μαγείας, της θρησκείας και της ιδεολογίας. Όλοι τους είναι κοινωνιογνωστικοί καθώς διαμορφώνονται στα πλαίσια συγκεκριμένων θεσμών μέσω της επικοινωνίας (Moscovici, 1991/2014) και εμπλέκουν τόσο ατομικές – γνωστικές όσο και κοινωνικές διεργασίες (Μαντόγλου & Μελέτη, 2013).

Οι Jovchelovitch και Priego-Hernandez (2015) προτείνουν πως υπάρχουν τρία ήδη γνωστικής πολυφασίας, τα οποία προκύπτουν μέσα από την ανάμειξη διαφορετικών μορφών γνώσης, η επιλεκτική επικράτηση, η υβριδοποίηση και η αντικατάσταση. Κάθε ένα χαρακτηρίζεται από συγκεκριμένο τρόπο συνύπαρξης της γνώσης με συγκεκριμένο γνωστικό αποτέλεσμα. Κατά την επιλεκτική επικράτηση διατηρούνται διακριτά συστήματα γνώσης, τα οποία χρησιμοποιούνται ανάλογα με την περίσταση, σε διαφορετικά σημεία του χώρου/χρόνου και σε συνάρτηση με το πλαίσιο. Κατά την υβριδοποίηση, διαφορετικά συστήματα γνώσης ανακτώνται ταυτόχρονα, οι αναπαραστάσεις συγχωνεύονται και δημιουργούν νέες μορφές γνώσης. Στην αντικατάσταση, ένα σύστημα γνώσης επιλέγεται από άλλα παράλληλα συστήματα, οδηγώντας στην αντικατάσταση των εναλλακτικών αναπαραστάσεων εντός ενός αναπαραστασιακού πεδίου. Το είδος της γνωστικής πολυφασίας που προκύπτει κάθε φορά έχει συνδεθεί με την εμπιστοσύνη σε διάφορους θεσμούς, το οποίο λειτουργώντας ως αντιστάθμισμα στις ελλείψεις του γνωστικού πεδίου, οδηγεί στη υιοθέτηση ή την απόρριψη του τρόπου σκέψης μιας πηγής (Falade & Bauer, 2017) .

Αυτές οι καταστάσεις γνωστικής πολυφασίας είναι αποτέλεσμα περιορισμένης γνωστικής επεξεργασίας, χωρίς όμως να θεωρούνται γνωστικά σφάλματα (Moscovici, 1991/2014), και εκφράζουν τις σχέσεις μεταξύ των κοινωνικών αναπαραστάσεων, της κουλτούρας και της ταυτότητας (Jonchelovitch & Priego-Hernandez, 2015). Τέλος, επιτρέπουν στα κοινωνικά υποκείμενα να κατασκευάσουν τα νοήματα που τους επιτρέπουν να ανταποκριθούν σε μια πολύπλοκη καθημερινότητα, δίνοντας νόημα σε ό,τι συμβαίνει γύρω τους (Renendo & Jonchelovitch 2007).

Αναπαραστάσεις της ψυχικής ασθένειας

Μια από τις πιο σημαντικές μελέτες για τις κοινωνικές αναπαραστάσεις της «τρέλας» είναι αυτή της Jodelet, (1995), η οποία αφορά στην τετραετή παρατήρηση της τοποθέτησης ψυχιατρικών ασθενών, “οικότροφοι”, σε μια αγροτική περιοχή της Γαλλίας. Οι κάτοικοι της επαρχιακής αυτής πόλης, “σιτιστές”, φιλοξενούσαν ψυχικά ασθενείς, υπό ένα σύστημα αναφερόμενο ως «έτερο-οικογενειακό», το οποίο ελεγχόταν από ένα νοσοκομείο ψυχιατρικών νοσημάτων. Η μελέτη αυτή, η οποία πραγματοποιήθηκε σε διάφορες εκφάνσεις της κοινωνικής ζωής “σιτιστών” και “οικοτρόφων”, ανέδειξε πως οι κάτοικοι διατηρούσαν οργανωμένες θεωρίες «τρέλας» σχετικά με το προφίλ των πασχόντων, το είδος της ασθένειας και τις αποδόσεις προέλευσής της. Επιπλέον, αναδείχθηκαν και οι πρακτικές της κοινότητας απέναντι στους ψυχικά ασθενείς, οι οποίες είχαν συγκεκριμένες λειτουργίες για τους κατοίκους, όπως τη διατήρησης της ταυτότητάς τους ως κοινότητα (Jodelet, 1995).

Στο ίδιο πνεύμα, στην έρευνα της Foster (2001) για τις αναπαραστάσεις της ψυχικής ασθένειας στο ευρύ κοινό, φάνηκε πως ο γενικός πληθυσμός θεωρεί ότι η ψυχική ασθένεια εδράζεται στον εγκέφαλο, αποτελεί μια στιγμιαία και βίαιη ανατροπή της εσωτερικής κατάστασης του ατόμου (“τού στριψε”), και αφορά χημικές ανισορροπίες, οι οποίες μπορούν να πυροδοτηθούν εσωτερικά (γονίδια), εξωτερικά (τραυματική εμπειρία) ή μέσω ενός συνδυασμού εσωτερικής προδιάθεσης και ενός εξωτερικού γεγονότος.

Άλλες έρευνες, όπως αυτή των Mak, Chong, και Wong (2014), ανέδειξαν το ρόλο της κουλτούρας στην πρόσληψη της ψυχικής ασθένειας και την πιθανότητα αναζήτησης βοήθειας. Σε έρευνα που διεξήγαγαν για την δημόσια κατανόηση της ψυχικής ασθένειας σε ένα δείγμα 941 ατόμων μιας κοινότητας Κινέζων στο Hong

Kong, συμπεριέλαβαν, εκτός από βιολογικές και ψυχοκοινωνικές αιτίες για την πρόκληση της ψυχικής ασθένειας, τις πολιτισμικές πεποιθήσεις του πλαισίου των ερωτηθέντων (fengshui, ανταπόδοση παλαιότερων πράξεων, δαιμονισμός και κατάληψη από πνεύματα, μοίρα/πεπρωμένο, συναναστροφή με ανθρώπους με ψυχική ασθένεια). Η έρευνά τους ανέδειξε μια στατιστικά σημαντική σχέση μεταξύ κουλτούρας και ιστορικού αναζήτησης βοήθειας.

Στο σύνολό τους, οι μελέτες αναπαραστάσεων στο ευρύ κοινό αναδεικνύουν πως οι ψυχικές ασθένειες συνδέονται με ανικανότητα και αδυναμία χαρακτήρα, με τη χρήση ναρκωτικών, την πορνεία, την εγκληματικότητα, την επικινδυνότητα, με τον φόβο και τον αποκλεισμό, τον αυταρχισμό και την αφέλεια (Corrigan & Watson, 2002· Mak et al, 2014· Jodelet, 1995). Παράλληλα, τα άτομα που πάσχουν θεωρούνται υπεύθυνα για τη διατήρηση της υγείας τους και θα έπρεπε να είχαν ενεργήσει με κατάλληλους τρόπους για να μην νοσήσουν, ενώ ταυτόχρονα υπάρχει η αντίληψη πως το να πάσχει κανείς τον απαλλάσσει από την ευθύνη για τις πράξεις του (Foster, 2001), γεγονός το οποίο πιθανώς οφείλεται στις διαφοροποιήσεις της προσλαμβανόμενης σοβαρότητας της ψυχικής ασθένειας (Robinson, Turk, Jilka & Cella, 2019).

Εκτός από τις αναπαραστάσεις που διατηρεί το ευρύ κοινό, έρευνες στον τομέα της κοινωνικής εργασίας αναδεικνύουν πως τα άτομα που έχουν βιώσει κάποια σοβαρή ψυχική διαταραχή την χαρακτηρίζουν ως μια κρίση νοήματος, κατά την οποία βιώνουν διαταρακτικά και ακατανόητα φαινόμενα, όπως η ακρόαση φωνών, και δίνουν έναν αγώνα να τα κατανοήσουν, προκειμένου να αποκτήσουν ψυχική ισορροπία (Casey & Long, 2003).

Αυτή η κρίση στην ψυχική υγεία των ατόμων υπονομεύει την αυτοεικόνα τους, την κατανόηση του ποιοι είναι και το πώς τους βλέπουν οι άλλοι, ενώ συχνά συνοδεύεται μέσα από διαδικασίες νοσηλείας σε νοσοκομείο, διαγνώσεις και εκτίμηση κινδύνου, τα άτομα κατατάσσονται σε ταυτότητες, ρόλους και προσδοκίες που σχετίζονται με τον «ψυχιατρικό ασθενή» (Tew, Ramon, Slade, Bird, Melton, & Le Boutillier, 2012). Η κατάταξη στις αντικειμενοποιημένες αυτές ταυτότητες, οι οποίες συνοδεύονται από υψηλά ποσοστά στίγματος, λόγω του ιδιαίτερα αρνητικού περιεχόμενου της αναπαράστασης για την ψυχική ασθένεια και των ίδιων των ψυχικά ασθενών, έχει σοβαρές συνέπειες για τα άτομα τόσο σε ατομικό όσο και σε κοινωνικό επίπεδο (Foster, 2001 · Robinson et al, 2019).

Το στίγμα μπορεί να οδηγήσει τα άτομα είτε στην απόσυρση, λόγω της εσωτερίκευσης στην ταυτότητα εαυτού, είτε στον αποκλεισμό, λόγω των διακρίσεων που υφίστανται από τους άλλους. Η εσωτερίκευσή του στην ταυτότητα του εαυτού, υπονομεύει την αυτοεκτίμηση, την ελπίδα, την αυτοαποτελεσματικότητα των ατόμων (Tew et al, 2012), προκαλώντας δυσκολίες στην πραγμάτωση διαφόρων κοινωνικών ρόλων, όπως αυτόν του εργαζομένου, αποτρέποντας τα άτομα να αναζητήσουν εργασία (Robinson et al, 2019). Από την άλλη, η ίδια η διάγνωση μπορεί να οδηγήσει σε διακρίσεις από τον γενικό πληθυσμό, αποκλείοντας τα άτομα από την εργασία και την στέγαση (Harper & Speed, 2013 · Corrigan, & Watson, 2002 · Tew et al, 2012).

Παρόλα αυτά, κάποιες έρευνες δείχνουν πως οι στιγματιστικές πεποιθήσεις δεν οδηγούν πάντα σε πλήγμα στην αυτοπεποίθηση. Αντίθετα, μπορούν να οδηγήσουν και στην έκφραση θυμού. Προϋπόθεση για αυτό, αποτελεί τα άτομα να προσλαμβάνουν τους εαυτούς τους ως μέλη μιας ομάδας, και να θεωρούν τις απόψεις και τη συμπεριφορά του γενικού πληθυσμού για την ενδοομάδα τους ως μη νομιμοποιημένες. Η παραπάνω θέση στηρίζεται ανάμεσα στη διάκριση του να αναγνωρίζει κανείς τις αναπαραστάσεις που έχουν οι άλλοι για την ενδοομάδα του και στο να τις αποδέχεται (Corrigan, & Watson, 2002). Συνεπώς, η πρόσληψη του στίγματος στη συλλογική ταυτότητα και όχι στην ταυτότητα του εαυτού μπορεί να οδηγήσει σε διαφοροποίηση.

Η πρόσληψη του εαυτού ως μέλος μιας ομάδας, αντανακλάται στην έννοια της κοινωνικής ταυτότητας (Tajfel & Turner, 1979). Η συλλογική ταυτότητα, η οποία είναι μια κοινωνική ταυτότητα, πηγάζει από την υπαγωγή των ατόμων σε ομάδες της πραγματικής ζωής, οι οποίες εγγράφονται σε δομημένα πλαίσια και σχετικά σταθερά συστήματα διομαδικών σχέσεων, προσφέροντας μια σχετικά περιεκτική και σταθερή αίσθηση του ποιος είναι κανείς. Η υπαγωγή αυτή προσφέρει ικανοποίηση στα άτομα καθώς έχει σημαντικές ψυχολογικές λειτουργίες για αυτά, όπως αίσθηση του ανήκειν, διακριτότητα, σεβασμό, ύπαρξη νοήματος και ικανότητα δράσης (Simon & Klandermans, 2013).

Η έννοια της Αποκατάστασης

Η έννοια της αποκατάστασης (recovery) αποτελεί κεντρικό ζήτημα στην διαμόρφωση της πολιτικής και των πρακτικών που εφαρμόζονται στον τομέα της ψυχικής υγείας διεθνώς (Wand, 2015). Σύμφωνα με τη βιβλιογραφική επισκόπηση, εντοπίζονται τρεις βασικοί τύποι αποκατάστασης, η κλινική, η κοινωνικά προσανατολισμένη, και

αυτή που συνδέεται με το κίνημα της Αντιψυχιατρικής μεταρρύθμισης. Η πρώτη στοχεύει μόνο στη μείωση των συμπτωμάτων και ταυτίζεται με το βιοιατρικό μοντέλο. Η δεύτερη αποσκοπεί στη μείωση των συμπτωμάτων και στη βελτίωση της ποιότητας της ζωής, δίνοντας έμφαση στο ρόλο των διαπροσωπικών σχέσεων και συμπίπτει με το βιοψυχοκοινωνικό μοντέλο. Η τρίτη προσβλέπει στην «ελευθερία», εστιάζοντας σε πολιτικά ζητήματα, με στόχο την κοινωνική αλλαγή, ασκώντας κριτική στις θεραπευτικές παρεμβάσεις και ταυτίζοντας την προσωπική ευημερία με την πολιτική και την κοινωνική δικαιοσύνη (Harper & Speed, 2013). Ο όρος αντλεί την καταγωγή του από τα κινήματα της Αντιψυχιατρικής του 1960 και 1970, που στράφηκαν ενάντια στο κυρίαρχο παράδειγμα της ιατροποίησης της ψυχικής ασθένειας και του βιοιατρικού μοντέλου (Tew, 2013). Αυτά τα κινήματα, με πρόταγμα την κοινωνική δικαιοσύνη αποτελούνταν από ομάδες ακτιβιστών – πρώην ασθενών, οι οποίοι μοιράζονταν κοινές, δυσάρεστες εμπειρίες μετά από την εμπλοκή τους με το σύστημα ψυχικής υγείας και τις πρακτικές που εφαρμόζονταν. Σταδιακά, μετατράπηκε από κοινωνικό κίνημα, σε μοντέλο ψυχικής υγείας, καθώς κάποιες από τις απόψεις του κινήματος υιοθετήθηκαν από επαγγελματίες ψυχικής υγείας (Hunt & Resnick, 2015).

Ένας κεντρικός ορισμός που δόθηκε για την αποκατάσταση (recovery) ως μοντέλο ψυχικής υγείας, είναι αυτός του William Anthony (1993), σύμφωνα με τον οποίο πρόκειται για μια βαθιά προσωπική, μοναδική διαδικασία αλλαγής στάσεων, πεποιθήσεων, συναισθημάτων, στόχων, δεξιοτήτων ή/και ρόλων, που οδηγεί σε μια ελπιδοφόρα και παραγωγική ζωή με νόημα, παρά τους περιορισμούς της ψυχικής ασθένειας. Η αποκατάσταση, εμπλέκει την ανάπτυξη νέων νοημάτων και τον επαναπροσδιορισμό του σκοπού στη ζωή, καθώς κάποιος εξελίσσεται πέρα από τις καταστροφικές συνέπειες της ψυχικής ασθένειας. Αυτή η αντίληψη απομακρύνεται από προηγούμενες γραμμικές, κανονιστικές αντιλήψεις, τονίζοντας πως πρόκειται για μια μη γραμμική πορεία, κατά την οποία πιθανώς θα υπάρξουν υποτροπές και τονίζει τη συνεχή, ενεργητική και εξελισσόμενη προσπάθεια του ατόμου για διατήρηση ευημερίας (Piat, Seida, Sabetti, & Padgett, 2017).

Μια από τις βασικές κριτικές που ασκήθηκε στον ορισμό είναι πως εστιάζει στο άτομο και προωθεί μια ατομικιστική οπτική για την αποκατάσταση. Αυτή η κριτική βασίζεται στο δίπολο ατομικισμός – κολεκτιβισμός, όπου ο ένας πόλος προσλαμβάνεται ως αντίθετος του άλλου (Rhys, Obradovic & Morgan 2017). Σύγχρονες μελέτες, που στηρίζονται σε μετακαρτεσιανές προσεγγίσεις, υποστηρίζουν

πως ένας αυστηρός διαχωρισμός του εσωτερικού από τον εξωτερικό κόσμο του ατόμου, και συνεπώς μια διπολική διάκριση ατομικού – κοινωνικού, αποτυγχάνει να λάβει υπόψη της τους πολλαπλούς και πολύπλοκους τρόπους μέσα από τους οποίους προκύπτουν και διατηρούνται προσωπικές εμπειρίες, όπως η ελπίδα ή η ευημερία στην καθημερινή ζωή των ατόμων, τα οποία είναι αναπόσπαστα κομμάτια του περιβάλλοντος του οποίου ζουν (Rhys et al, 2017).

Μεταγενέστερες επεξεργασίες του μοντέλου της αποκατάστασης οδήγησαν σε περισσότερο κοινωνικά προσανατολισμένες προσεγγίσεις. Εισάγοντας το ρόλο των διαπροσωπικών σχέσεων, ανέδειξαν πως πρόκειται για μια μακρά διαδικασία τόσο προσωπικής αλλαγής όσο και κοινωνικής (επανα)σύνδεσης (Tew et al, 2012). Η τελευταία, εμπλέκει λειτουργίες ταυτότητας, τους θεσμούς, το ευρύτερο κοινωνικό πλαίσιο, την κουλτούρα, στάσεις και πεποιθήσεις στην ενεργητική διαδικασία της προσπάθειας κατασκευής νοήματος των ατόμων για αυτό που τους συμβαίνει (Casey & Long, 2003).

Σκοπός και ερευνητικά ερωτήματα

Με βάση όσα προηγήθηκαν σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η μελέτη της συγκρότησης ταυτότητας σε άτομα με ψυχιατρική εμπειρία που εμπλέκονται σταθερά με θεσμούς που έχουν ως στόχο την ψυχοκοινωνική τους αποκατάσταση. Πιο συγκεκριμένα, στα πλαίσια της μελέτης της ταυτότητάς τους, θα διερευνηθούν οι κοινωνικές αναπαραστάσεις της ψυχικής ασθένειας και οι αντιλήψεις τους σχετικά με τις διαδικασίες της αποκατάστασης στην κοινότητα. Τέλος, θα διερευνηθεί πώς τα άτομα που βρίσκονται σε διαδικασία αποκατάστασης αντιλαμβάνονται την ταυτότητά τους σε σχέση με τα διαφορετικά περιβάλλοντα στα οποία βρίσκονται τόσο εντός όσο και εκτός των θεσμών.

Τα κεντρικά ερωτήματα που τίθενται στα πλαίσια της παρούσας εργασίας είναι:

1. Πώς οι συμμετέχοντες που βρίσκονται σε διαδικασία αποκατάστασης στην κοινότητα, αναπαριστούν την ψυχική ασθένεια;
2. Από ποια στοιχεία συγκροτείται η ταυτότητά τους;
3. Ποιο είναι το περιεχόμενο της;
4. Πώς οι συμμετέχοντες συγκροτούν την ταυτότητά τους μέσα από την ενεργό συμμετοχή τους στις διαδικασίες αποκατάστασης εντός των θεσμών ψυχικής υγείας και εκτός αυτών, στην ευρύτερη κοινότητα;

ΜΕΘΟΔΟΣ

Ποιοτική έρευνα

Οι ποιοτικές προσεγγίσεις εστιάζουν στη μελέτη των ατόμων σε φυσικά πλαίσια και ασχολούνται με τη διερεύνηση του τρόπου με τον οποίο κατανοούν τον περιβάλλοντα κόσμο και βιώνουν ότι τους συμβαίνει (Willig, 2015). Οι ερευνητές που επιλέγουν μια ποιοτική προσέγγιση θέτουν ερωτήματα της τάξεως του «πώς είναι» να βιώνει κανείς μια συγκεκριμένη συνθήκη ή «πώς» αντιλαμβάνεται ένα συγκεκριμένο φαινόμενο, αναζητώντας την ποιότητα της εμπειρίας και όχι τον προσδιορισμό σχέσεων αιτίου – αποτελέσματος. Συνεπώς, δεν χρησιμοποιούν «μεταβλητές» που ορίζονται πριν την έναρξη της έρευνας, όπως θα έκανε ένας ποσοτικός ερευνητής, καθώς ενδιαφέρονται για τα νοήματα που αποδίδονται στα φαινόμενα από τους ίδιους τους συμμετέχοντες και την ανακάλυψη των τρόπων που έχουν οι ίδιοι να τα κατανοούν (Willig, 2015).

Μέσα από την επιλογή μιας τέτοιου είδους προσέγγισης εξασφαλίζεται η εις βάθος διερεύνηση του τρόπου που οι άνθρωποι νοηματοδοτούν την κοινωνική πραγματικότητα που τους περιβάλλει. Για να καταστεί αυτό δυνατό η ποιοτική μεθοδολογία απαρτίζεται από μια σειρά μεθόδων και εργαλείων που οδηγούν στην διερεύνηση των ερευνητικών ερωτημάτων (Ιωσηφίδης, 2008 · Ίσαρη & Πουρκός, 2015).

Για την επεξεργασία των ερευνητικών δεδομένων θα πραγματοποιηθεί η μέθοδος της θεματικής ανάλυσης, ενώ η συλλογή των δεδομένων θα πραγματοποιηθεί μέσω διεξαγωγής αδόμητων συνεντεύξεων.

Θεματική ανάλυση

Σύμφωνα με τους Braun και Clarke (2006), η θεματική ανάλυση περιλαμβάνει έξι βασικά στάδια για την επεξεργασία του ερευνητικού υλικού είτε λαμβάνεται έτοιμο, είτε προκύπτει από κάποια μέθοδο αναζήτησης ποιοτικού υλικού.

Το πρώτο στάδιο είναι αυτό της εξοικείωσης με τα δεδομένα και αφορά στην κατανόηση του υλικού μέσα από πολλαπλές αναγνώσεις και στην αναζήτηση συγκεκριμένων μοτίβων και νοημάτων μέσα στα κείμενα. Το δεύτερο στάδιο είναι η

παραγωγή βασικών κωδικών, κατά το οποίο τα πιο βασικά σημεία του υλικού, οι βασικές μονάδες νοήματος που προέκυψαν από τις αναγνώσεις, κωδικοποιούνται με τρόπο που να συναρτώνται με το υπό μελέτη φαινόμενο. Το τρίτο στάδιο είναι η αναζήτηση θεμάτων, τα οποία είναι πιο ευρεία από τις βασικές μονάδες νοήματος και προκύπτουν μέσα από τον συνδυασμό των κωδικών και την ταξινόμησή τους σε πιθανά γενικά θέματα. Μέσα από αυτά τα τρία στάδια προκύπτει μια βασική οργάνωση, ένας θεματικός χάρτης (Braun & Clarke, 2006).

Στα επόμενα στάδια πραγματοποιείται μια βαθύτερη κατανόηση και πιο αναλυτική ταξινόμηση των δεδομένων που προκύπτει μέσα από την συνεχή επανεξέτασή τους. Συνεπώς, το τέταρτο στάδιο αφορά στην επανεξέταση των θεμάτων, και πρόκειται για μια διαδικασία εκκαθάρισης και ταξινόμησης, με στόχο κάθε θέμα να αποτελεί μια συνεκτική και ομοιογενή οντότητα που αποτελείται από επαρκή και συναφή μεταξύ τους δεδομένα. Στην πέμπτη φάση της διαδικασίας, αφού έχει προκύψει ένας θεματικός χάρτης ορίζεται με σαφήνεια και περιεκτικότητα το περιεχόμενο του κάθε θέματος. Κάθε θέμα αντανακλά μια ιστορία, όμως είναι σημαντικό να δει ο ερευνητής τα δεδομένα ως μια συνολική ιστορία, η οποία σχετίζεται με τα ερευνητικά του ερωτήματα (Braun & Clarke, 2006).

Μέσα από αυτή τη κυκλική διαδικασία, η οποία αφορά στη συνεχή επανεξέταση των δεδομένων, προοδευτικά ο ερευνητής καταλήγει στο έκτο και τελευταίο στάδιο της διαδικασίας. Το στάδιο αυτό, περιλαμβάνει την τελική ανάλυση και την συγγραφή των ευρημάτων που προέκυψαν από όλα τα προηγούμενα με έναν ολοκληρωμένο τρόπο (Braun & Clarke, 2006).

Μέθοδος συλλογής δεδομένων

Για τη συλλογή των ποιοτικών δεδομένων, στην παρούσα έρευνα χρησιμοποιήθηκε η αδόμητη συνέντευξη. Πραγματοποιήθηκαν 5 εις βάθος συνεντεύξεις διάρκειας από 35 – 60'. Αυτού του είδους η συνέντευξη επιτρέπει την παραγωγή των δεδομένων μέσω της διάδρασης των δύο προσώπων και η κάθε απάντηση του συμμετέχοντα οδηγεί στην επόμενη ερώτηση του ερευνητή. Ο ερευνητής δεν έχει ένα αυστηρά δομημένο κατάλογο ερωτήσεων που απευθύνει στο συνεντευξιαζόμενο αλλά υπάρχει ένα συγκεκριμένο εύρος θεμάτων που επιθυμεί να καλύψει (Mason, 2009).

Ωστόσο, σε ένα ερευνητικό πλαίσιο, όπου ο ερευνητής θέλει ο συμμετέχων να παράγει λόγο σε σχέση με το θέμα που ερευνά, ακόμα και η μη δομημένη συνέντευξη έχει κάποια κατεύθυνση (Κατερέλος, 2008). Στη συγκεκριμένη έρευνα,

κατασκευάστηκε ένας οδηγός συνέντευξης που περιλάμβανε μερικά ερωτήματα σε σχέση με το θέμα και κάποιους κεντρικούς άξονες, ώστε να καλυφθούν ζητήματα που έχουν σχέση με την απάντηση των ερευνητικών ερωτημάτων της μελέτης. Οι άξονες αυτοί προέκυψαν μέσα από τη βιβλιογραφική ανασκόπηση. Κατά τη διάρκεια της συνέντευξης ο οδηγός δεν χρησιμοποιήθηκε και όσα δεδομένα προέκυπταν, μέσω της διάδρασης συμμετέχοντα και ερευνητή, τα οποία είχαν σχέση με την απάντηση των ερευνητικών ερωτημάτων, οδήγησαν στην ένταξη νέων ερωτήσεων κατά την ώρα διεξαγωγής της. Κάθε απάντηση του συμμετέχοντα οδηγούσε στην επόμενη ερώτηση από την ερευνήτρια.

Συμμετέχοντες

Οι συμμετέχοντες της παρούσας έρευνας συγκρότησαν ένα ομοιογενές δείγμα αποτελούμενο από 5 άτομα ως προς τα εξής : έχουν λάβει διάγνωση για κάποια ψυχωτική ψυχική διαταραχή από δημόσιο Νοσοκομείο, βρίσκονται σε διαδικασία ψυχοκοινωνικής αποκατάστασης στην κοινότητα, και ζουν σε κάποια στεγαστική δομή του προγράμματος Ψυχαργώς. Πιο συγκεκριμένα, στην έρευνα συμμετείχαν 2 άντρες που ζουν σε προστατευόμενα διαμερίσματα ηλικίας 38 και 56 ετών, και 3 άτομα (2 άντρες και 1 γυναίκα) που ζουν σε οικοτροφείο ηλικίας 60, 65 και 75 ετών. Οι δομές που έλαβαν μέρος τελικά στην έρευνα ήταν 2, στο νομό Αττικής.

Διαδικασία

Η πρώτη φάση της διαδικασίας ήταν η προσέγγιση των δομών, μέσω τηλεφωνικής επικοινωνίας με τον επιστημονικά υπεύθυνο και της ενημέρωσής του προφορικά για την έρευνα, τους σκοπούς της και τον φορέα διεξαγωγής της. Στη συνέχεια στάλθηκαν τα παραπάνω εγγράφως στον επιστημονικά υπεύθυνο, μαζί με τα έντυπα συγκατάθεσης. Συνολικά προσεγγίστηκαν 5 δομές στην Αττική από τις οποίες μόνο οι 2 δέχτηκαν να συμμετέχουν. Οι άλλες 3 παρόλο που δήλωσαν ότι θα επικοινωνήσουν, τελικά δεν ανταποκρίθηκαν στο κάλεσμα της ερευνήτριας. Μετά την αποστολή του e mail, στις δομές που δεν απάντησαν έγινε μια υπενθύμιση στην οποία δεν ανταποκρίθηκαν.

Στη συνέχεια, και αφού εγκρίθηκε από τους επιστημονικά υπεύθυνους των 2 δομών το αίτημα να συμμετέχουν οι ένοικοι στην έρευνα πραγματοποιήθηκε επικοινωνία με τους ψυχολόγους και τους κοινωνικούς λειτουργούς της δομής, οι οποίοι ενημερώθηκαν εκτενώς για την έρευνα που πραγματοποιείται, τον φορέα που τη

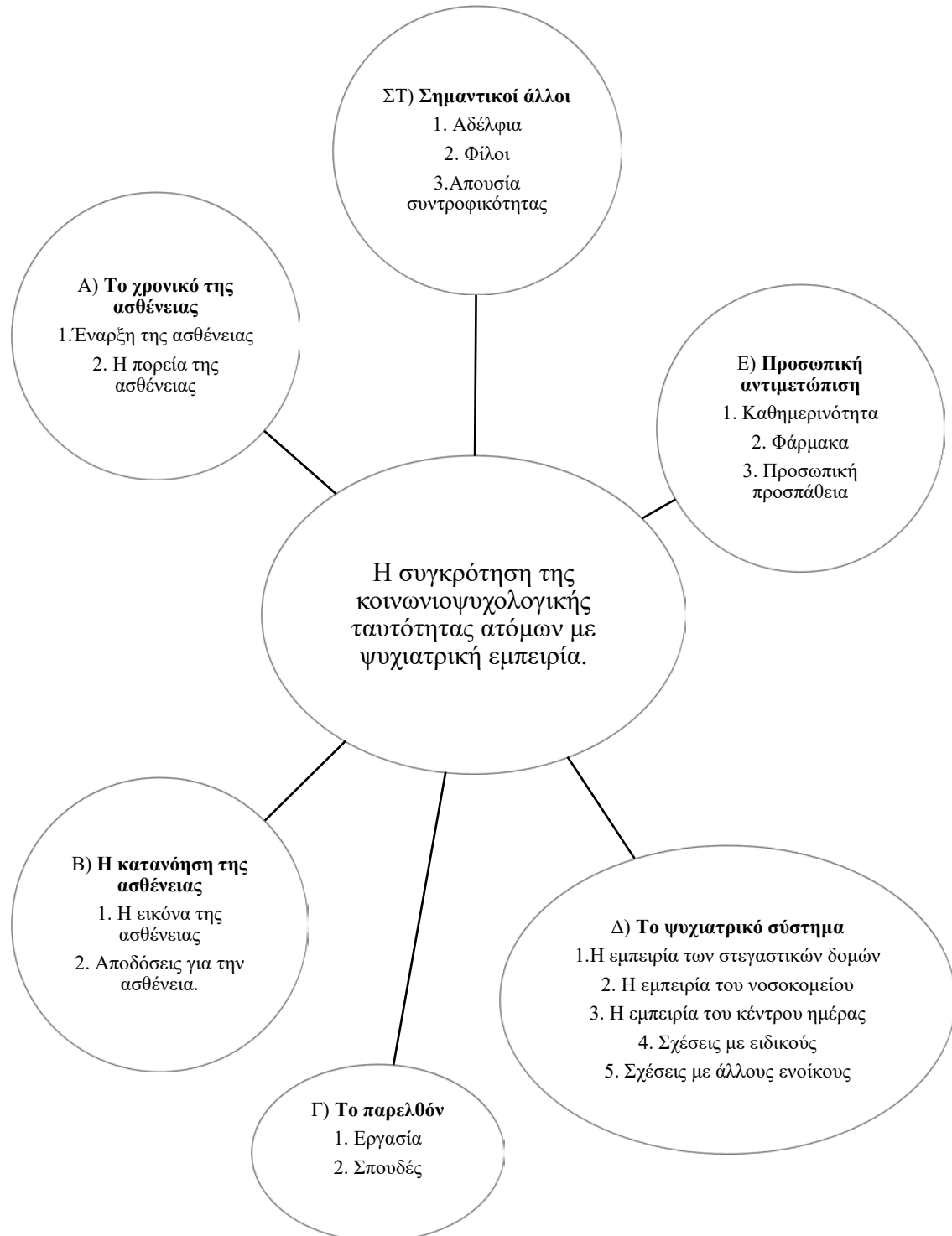
διεξάγει και τους σκοπούς της. Οι ψυχολόγοι και οι κοινωνικοί λειτουργοί ενημέρωσαν τους ενοίκους που ήταν καταλληλότεροι για τη συμμετοχή στην έρευνα ως προς τα κεντρικά θέματα που επρόκειτο να συζητηθούν κατά τη διάρκεια της συνέντευξης καθώς και για ζητήματα που αφορούν την τήρηση απορρήτου και της ανωνυμίας, ενώ θα αποσαφηνίστηκε πως τα δεδομένα θα χρησιμοποιηθούν καθαρά για ερευνητικούς σκοπούς. Αναφορικά με τον προσδιορισμό καταλληλότεροι προέκυψε μέσα από τη συζήτησή μου μαζί τους, καθώς με ενημέρωσαν πως κάποιοι ένοικοι θα δυσκολεύονταν πολύ στο να παραμείνουν συγκεντρωμένοι σε μια μακράς διάρκειας συνέντευξη ή να μιλήσουν για αυτά τα ζητήματα. Όλη η επικοινωνία με τους ειδικούς, πραγματοποιήθηκε μέσω τηλεφώνου καθώς λόγω covid -19 δεν επιτρεπόταν η είσοδος στις δομές.

Με τη έντυπη συγκατάθεση των συμμετεχόντων μετά από την ενημέρωσή τους, πραγματοποιήθηκαν διαδικτυακά 5 συνεντεύξεις, 3 μέσω zoom και 2 μέσω skype διάρκειας περίπου 35' – 60' σε προγραμματισμένες ώρες και μέρες. Πριν την έναρξη κάθε συνέντευξης, οι συμμετέχοντες ενημερώθηκαν εκ νέου και από την ίδια την ερευνήτρια για την έρευνα που πραγματοποιείται, τον φορέα που τη διεξάγει και τους σκοπούς της. Εν συνεχεία, διευκρινίστηκε στους συμμετέχοντες πως μπορούν να μην απαντήσουν σε κάποιες ερωτήσεις και πως οποιαδήποτε στιγμή επιθυμούν τη διακοπή της διαδικασίας μπορούν να το ζητήσουν.

Τέλος, ενθαρρύνθηκε ο αυθόρμητος χαρακτήρας των απαντήσεών τους, διαβεβαιώνοντάς τους πως δεν υπάρχουν σωστές ή λάθος απαντήσεις αλλά σημασία έχει να μοιραστούν τις προσωπικές τους απόψεις. Καθόλη τη διάρκεια της συνέντευξης καλλιεργήθηκε ένα κλίμα εμπιστοσύνης και σεβασμού, ώστε τα άτομα να μπορέσουν να μοιραστούν την εμπειρία τους και να πραγματοποιηθεί μια εις βάθος ανάπτυξη των υπό διερεύνηση θεμάτων.

ΑΝΑΛΥΣΗ

Παρουσίαση θεματικού χάρτη

A) Το χρονικό της ασθένειας

Όπως φάνηκε από την ανάλυση, η κατασκευή του αντικειμένου της ψυχικής ασθένειας έχει χωροχρονική διάσταση και περιλαμβάνει την έναρξη της ασθένειας κυρίως μέσω της διάγνωσης και της πρώτης νοσηλείας, και την πορεία της.

1. Έναρξη της ασθένειας

Στην έναρξη της ασθένειας στοιχειοθετούνται τα αποσπάσματα στα οποία οι συμμετέχοντες αναφέρουν την ηλικία έναρξης της ασθένειας, την πρώτη επαφή με κάποιον ειδικό από το σύστημα ψυχικής υγείας και τη διάγνωση.

«Η πρώτη μου νοσηλεία ήταν το 1988 (...) η διάγνωση που μου είπε ο γιατρός ο οποίος ήταν διευθυντής της ψυχιατρικής κλινικής της Χαϊδελβέργης ήταν ψυχικές αντιδράσεις από διάφορα συμβάντα» (Σ1)

«Να σας κατατοπίσω, πηγαίναμε από 15 χρονών στους ψυχιάτρους, θα σας πω γιατί, στους ψυχιάτρους, και τους τα ακουμπ, τα ακουμπούσε.. (ζορίζεται) η μάνα μου και δίνανε τις πιο απαισιόδοξες προβλέψεις σχιζοφρένεια και τα λοιπά.» (Σ3)

*«Το ψυχιατρικό μου πρόβλημα άρχισε γύρω στα 30 μου χρόνια, εκεί άρχισε και κορυφώθηκε μέσα σε λίγα χρόνια, μου είπαν επειδή δεν πήρα φάρμακα όσο ήταν τα πρώτα χρόνια και έγινε χρόνια αυτή η κατάσταση Πάντως ηη .. τοο (κολλάει) η ασθένειά μου ως ψυχ ωως (κολλάει) ξεχνάω να σου πω δεσποινίς .. εεεε (...)
Σχιζοσυναισθηματική .. (προσπαθεί να θυμηθεί) εεε.. δεν θυμάμαι, τέλος πάντων, ε κάτι, για να βρίσκομαι εδώ πέρα, κάτι θα 'χω . Τώρα είναι δεν είναι ασθένεια (με αδιάφορο ύφος / σταματάει λίγο) είναι ψύχωση, δεν ξέρω τι είναι θα τα αφήσω στους αρμοδίους αυτό, να το κρίνετε, να το κρίνετε» (Σ4)*

«Ναι, βασικά το πρώτο πρώτο που θυμάμαι, από εκεί που ξεκίνησε το πρόβλημα ήταν γύρω στα 17 μου, 17 και μισό περίπου που ξεκίνησε με κατάθλιψη (...) Υπήρχε μία κοινωνική λειτουργός το ίδρυμα που μεγάλωσα η οποία πρωτοείχε έρθει στο ίδρυμα με την οποία μιλούσα άνετα ας πούμε και αυτή με παρέπεμψε με πήγε σε μία παιδοψυχίατρο τότε και είχα αρχίσει να ανοίγομαι, δεν ήξερα καθόλου από αυτά αλλά το αντιλήφθηκα από την αρχή όταν άρχισα να νιώθω πολύ κάτω, ότι πρέπει να ήταν κάτι σαν κατάθλιψη αυτό.» (Σ5)

2. Η πορεία της ασθένειας

Στο συγκεκριμένο υπόθεμα καταγράφονται τα αποσπάσματα στα οποία οι συμμετέχοντες κάνουν μια ανασκόπηση της πορείας της ασθένειας. Μιλούν για υποτροπές και καλυτέρευση της πορείας τους.

«(...) πήγα στο Δαφνί, πήγα στο Δρομοκαϊτειο, πήγα από δω, έχω κάμποσες φορές νοσηλευτεί πάει και από κεί μεεε.. τέλος πάντων (σαν να δυσκολεύεται να συγκεντρωθεί) (...) Είχα πάει κάμποσες φορές και σε Δαφνί και σε Δρομοκαϊτειο μπαινόβγαινα ούτε ανέβαινε η αρρώστια ούτε κατέβαινε, είχε σταματήσει σε ένα σημείο, δε σκεφτόμουνα και πολύ, το πρόβλημα νόμιζα ότι ήταν η σχέση μου, με αποτέλεσμα να έχω μια κάποια πτώση.» (Σ4)

«Μου είπε επίσης να μη μιλάω γι' αυτό σε κανέναν ώστε να μπορέσω να επανέλθω στην κανονική τροχιά και να τελειώσω την σπουδή μου και να δουλέψω ως επαγγελματίας. Το οποίο και πέτυχε. Οπότε μόνο που αυτός δεν ήθελε να έχω το επάγγελμα μου συγγραφέας και συνθέτης. Κάπου εκεί βρήκα έναν άλλο γιατρό που είμαι πολλά χρόνια με αυτόν και συνέχισα πολλά χρόνια να γράφω και να κάνω δημοσιογραφία και τα λοιπά και τα λοιπά» (Σ1)

«Έμεινα μόνη με γυναίκα που με βοηθούσε, με εξυπηρετούσε και στο τέλος ο αδερφός μου αποφάσισε να μένουμε μαζί και του είπαν οι γιατροί ότι η βιολέτα δεν έχει ανάγκη, υπάρχει ένα καλό οικοτροφείο που αν θέλει η κοπέλα μπορεί να έρθει σε μας και να τα έχει όλα. Έτσι για να μη γίνομαι βάρος αποφάσισα να έρθω στο οικοτροφείο εγώ και τα περνούσα πολύ ωραία πάρα πολύ ωραία» (Σ2)

«Όπως με βλέπετε εγώ είμαι μια χαρά, κάπως ξεκίνησα να γίνομαι καλύτερα πριν 17 χρόνια - θα σας κατατοπίσω όπου δεν ξέρετε εννοείται.» (Σ3)

«(..)μετά εντάζει κάποια στιγμή έκοψα μόνος μου τα φάρμακα και έκανα μία μεγάλη έκρηξη και νοσηλεύτηκα στο Δαφνί οπότε τότε ήταν η πρώτη μου ουσιαστική επαφή με το νοσοκομείο που είχα φοβηθεί πάρα πολύ τότε (...) από τα δεκαεννιά μου και σιγά σιγά νοσηλεύτηκα δύο φορές σε ένα νοσοκομείο, μετά πήγα σε έναν ξενώνα και από εκεί στο διαμέρισμα όπου ζω τώρα, γύρω στα 12 χρόνια είμαι στο διαμέρισμα εδώ.» (Σ5)

B) Η κατανόηση της ασθένειας

1.. Εικόνα της ασθένειας

Στο συγκεκριμένο υπόθεμα καταγράφονται τα αποσπάσματα τα οποία σχηματίζουν μια εικόνα της ασθένειας.

«Είμαι η Β. Έχω ζήσει τη ζωή μου με τα αδέρφια μου, με τους καλούς μου φίλους αλλά είμαι μία σκέτη αποτυχημένη (...) Δεν με έβαλαν οι δικοί μου στο οικοτροφείο για να με ξεφορτωθούν» (Σ2)

«έχει προσκολληθεί αυτό το πράγμα (η ασθένεια) στο χαρακτήρα μου και παλεύω πολύ σκληρά να το αναχαιτίσω και να φέρομαι φυσιολογικά σαν άνθρωπος απλός.» (Σ4)

Ο ίδιος συμμετέχοντας λίγο παρακάτω συμπληρώνει:

«Απλώς το έχω θέσει λιγάκι υπό έλεγχο και δεν πειράζει άμα με πείραζε, πολλά συμπτώματα της αρρώστιας έχουν εξαφανιστεί γιατί όπως έχω καταλάβει δεν είναι και άλυτο το πρόβλημά μου, παρόλο που καταλαβαίνω ότι και για άλλους είναι βουνό, τώρα για μένα ήταν βουνό» (Σ4)

«Αν δεν έπαιρνα το επίδομα της πρόνοιας εγώ Θα ήμουν τρελός η πεθαμένος από την πείνα. Δε βοηθάνε σήμερα. Δε βοηθάνε καλή μου. Σε κοροϊδεύουν.» (Σ4)

«Μέχρι 38 χρονών δούλευα μετά σταμάτησα γιατί είχα και υπεύθυνη θέση και δεν μπορούσα να παίρνω ψυχοφάρμακα και να είμαι νηφάλιος (.....) είναι δύσκολη δουλειά, θέλει γερά νεύρα και να είσαι υπεύθυνος. Υπεύθυνος είμαι, γερά νεύρα δεν έχω. Κατάλαβες; Γι' αυτό και σταμάτησα. Αυτός είναι ο λόγος.» (Σ4)

«Σπάνια (έκανα φιλίες), μόλις μάθαιναν ότι ανήκω και εγώ στο τραμ των προβληματικών δεν με πολύ πλησιάζανε φοβόντουσαν. Σου λέει τι να μπλέκουμε τώρα. Αν και ξέρανε ότι είμαι ήρεμος. (Σ4)

«Δεν έχω της ψύχωσης το τέτοιο δηλαδή, εγώ είμαι ό,τι λέω εγώ κι εσείς είστε τρελοί. (Σ4)

«ο αδερφός μου ο Χ. κι αυτός νοσεί αλλά τα καταφέρνει, 5/8 άτομα (στην οικογένεια) νοσούμε. Οπότε υπάρχει μεγάλη κληρονομικότητα.» (Σ5)

2. Αποδόσεις της ασθένειας

Στο θέμα αυτό εμπεριέχονται τα αποσπάσματα στα οποία οι συμμετέχοντες πραγματοποιούν απόπειρες να ανακατασκευάσουν στο παρόν τις πιθανές αιτίες της ασθένειας προβαίνοντάς είτε σε εσωτερικές αποδόσεις για την ασθένεια, όπως παιχνίδια του μυαλού και η κληρονομικότητα, είτε σε εξωτερικές, όπως τα βιώματα μέσα στην οικογένεια.

«είχε προηγηθεί μία πολύ δύσκολη εφηβεία που είχα πολύ έντονη ακμή και αναγκάστηκα, κάποια στιγμή πήγα στο δερματολόγο και μου έδωσε ένα φάρμακο το οποίο επηρεάζει και την ψυχική διάθεση από ότι θυμάμαι, που είχα διαβάσει τις ενδείξεις πίσω, δηλαδή μπορούσε να προκαλούσε κατάθλιψη. Αλλά δεν ήταν μόνο αυτός ο κύριος λόγος, ήτανε διάφορα βιώματα που είχα μέσα στην οικογένεια, από μικρή και μεγάλη κληρονομικότητα στηνοικογένεια μου. (...) Από κει και πέρα ήταν και καταστάσεις μέσα στο σπίτι, καυγάδες ξυλοδαρμοί, όλα αυτά και οπότε λέω ότι και αυτή ήταν η πρώτη αιτία αλλά μου βγήκε γύρω στα 17 με 18 χρόνων με κατάθλιψη.»
(Σ5)

«Φωνές δεν ακούω, σκέψεις έχω και γι' αυτό τα παράτησα και δε με ενδιαφέρει ίσως έκανε παιχνίδια το μυαλό. Μπορεί να ακούω τελικά φωνές δεν ξέρω, αλλά πλέον δεν αναρωτιέμαι, δεν ανήκουνε σε μένα, είναι από έξω. Έχω μπλέξει λιγάκι.» (Σ4)

«έχασα γρήγορα τον πατέρα μου κατόπιν τη μητέρα μου (σιωπή) ... Και δυστυχώς επειδή ήταν πολύ αγαπημένοι ο πατέρας μου και η μητέρα μου, η μητέρα μου παρόλο το ότι ήτανε πολύ δυνατή στη ζωή και δούλεψε και τα πάντα δεν ήθελε να κοιμάται μόνη, δεν ήθελε να μείνει μόνη ούτε μισό δευτερόλεπτο και ήθελε να κοιμόμαστε μαζί, να κυκλοφορούμε μαζί και ήμουν αναγκασμένη να μην μπορώ να ζήσω όπως πρέπει και όπως ήθελα (Σιωπή)» (Σ2)

«Ας πούμε μου είπε (ο ψυχίατρος) ότι για παράδειγμα υπάρχει μεγάλη πιθανότητα χωρίς να το ξέρω όταν πήγαινα σε μπαρ ως νέος κάνοντας πράγματα που δεν έπρεπε λέει αυτός (ο ψυχίατρος) μπορεί να σου βάζανε διάφορα πράγματα στο ποτό για να θέλεις να ζαναπάς όποτε τελοσπάντων.» (Σ1)

«Η ζωή μου άρχισε με μεγάλο τραύμα γιατί.. -ψυχολογικό τραύμα- γιατί έχασα τους γονείς μου, οπότε αυτό επηρέασε πολύ την ζωή μου» (Σ1)

«το κλίμα ας το πω έτσι του χωριού, τι εννοώ. Είχανε φτάσει στο σημείο, είχανε φτάσει στο σημείο στην Αγία Βαρβάρα, η Αγία Βαρβάρα είναι εκκλησία και νεκροταφείο κοντά στον άγιο στέφανο, επί την ευκαιρία εκεί αναπαύεται, ας το πω έτσι ο πατέρας μου, είχε φτάσει στο σημείο η εκκλησιάρισα και ήτανε μέσα στην εκκλησία την Αγία Βαρβάρα όπως σας είπα, δεν μου άνοιγε να ανάμω ένα κερί και θα σας εξηγήσω γιατί. Όλα αυτά λόγω της ομοφυλοφιλίας μου, οπότε όπως καταλαβαίνετε με το που ήρθα εδώ (...) εδώ ο κόσμος δεν ενδιαφέρεται αν είσαι ομοφυλόφιλος ή όχι» (Σ3)

Γ) Το παρελθόν

Το θέμα χωρίζεται σε δύο υποθέματα, την εργασία και τις σπουδές. Οι συμμετέχοντες αναφέρονται σε αυτές τις δύο πρότερες καταστάσεις ως σημαντικά σημεία της ιστορίας τους καλούμενοι να μιλήσουν για το παρελθόν της ασθένειας.

1.Εργασία

«Πήγα στα καλύτερα σχολεία, στα καλύτερα πανεπιστήμια και νωρίς άρχισα ως επαγγελματίας στη ζωή μου, ως συγγραφέας και συνθέτης μουσικής. (...) Ήθελα να δουλέψω με πράγματα που είχαν να κάνουν με την επικαιρότητα και ήρθα στην Αθήνα ως δημοσιογράφος, ήμουν στην αγγλόφωνη έκδοση της καθημερινής που εκδιδόταν τότε σαν ένθετο της. Και τώρα εκδίδεται σαν ένθετο της New York Times ακόμα. (...) Λεγόταν ότι ήμουν καλός στην κοινωνική ειδησεογραφία » (Σ1)

«Είμαι η Β. και επί σειρά ετών, 27 χρόνια, δούλεβα σε γερμανική εταιρία, είμαι στενογράφος και ιδιαίτερα διευθυντών, μιλούσα αγγλικά γαλλικά γερμανικά και ήμουν το δεξί χέρι μίας μεγάλης εταιρίας. Ο Εργοδότης μου καταγόταν από την από την ανατολική Θράκη και παντρεύτηκε τη γυναίκα του και έγινε εφοπλιστής. Ήμουν το δεξί χέρι της εταιρείας, της εταιρείας τότε και όταν του λέγανε ποια είναι η κυρία έλεγε η κυρία είναι δεσποινίδα, η δεσποινίς Β. Ιδιαίτερα μου, το δεξί μου χέρι. Τι άλλο θέλετε να σας πω;» (Σ2)

Λίγο παρακάτω η ίδια συμμετέχουσα λέει αναφορικά με την εργασία:

«στην εταιρεία που δούλεψα, ήμουν και εκεί αζιότιμο μέλος της κοινωνίας» (Σ2)

« (Ήμουν) Τρίτος καπετάνιος. Είχα υπεύθυνη θέση και δεν μπορούσα. Άμα με έπιανε κάποιον αμόκ, πως το λένε, μπορεί να πνίξω τους ανθρώπους να πνιγόμενα και εγώ,

είναι δύσκολη δουλειά, θέλει γερά νεύρα και να είσαι υπεύθυνος. Υπεύθυνος είμαι, γερά νεύρα δεν έχω. Κατάλαβες; Γι' αυτό και σταμάτησα. Αυτός είναι ο λόγος. Έτσι, σιγά-σιγά τα παράτησα κι αυτά, πήγαινα για καμιά δουλειά με τον αδερφό μου, άρχισε σιγά-σιγά (η ασθένεια), πήγαινα στα ψυχιατρεία και τώρα μένω εδώ. (Σ4)

2.Σπουδές

«ήμουν σε διάφορα μέρη όπως η Αγγλία, ήμουν ένα χρόνο στο Λονδίνο, σπούδασα και στην Πράγα, που ήμουν δάσκαλος ξένης γλώσσας, έμαθα και λίγα τσέχικα, σε διάφορα μέρη. Και στην Ελλάδα, σε αγγλόφωνο πανεπιστήμιο έκανα δύο πως το λένε στα ελληνικά, δύο εξάμηνα, οπότε από δω κι από κει σπούδασα λιγάκι και είχα κάνει και κάποια Σπουδή στο Παρίσι, ήμουν στη Νίκαια, στην Σορβόνη, ναι. Σ' αυτά τα μέρη έχω πάει πιο πολύ να κάνω την σπουδή μου. Και στη Σκωτία έχω πάει που έκανα μόνο δουλειά βέβαια, ήταν πολύτιμη εμπειρία.» (Σ1)

«Τελείωσα και εγώ το Πάντειο πανεπιστήμιο, το τμήμα δημοσίων σχέσεων και μετά από κει και πέρα εργάστηκα αμέσως. Ήμουν πολύ καλή στη δουλειά μου» (Σ2)

«Δεκαοχτώ χρονών κατάφερα και πέρασα στο Μαθηματικό, πήγα στη φοιτητική εστία, εκεί, δεν κατάφερα να πάρω πτυχίο, βασικά δεν πέρασα κανένα μάθημα όμως, εντάξει τότε ήταν που είχα αρχίσει να ασχολούμαι με διάφορα καλλιτεχνικά πράγματα, διάβαζα πολλά βιβλία, έπαιζα λίγο κιθάρα και μου άρεσε περισσότερο, κατάλαβα ότι έκανα λάθος στην επιλογή του αντικειμένου, που ήθελα να σπουδάσω θα μου άρεσε καλύτερα η Φιλοσοφία κάτι που να έχει σχέση με τη λογοτεχνία.» (Σ5)

Δ) Το ψυχιατρικό σύστημα

Μέσα από την ανάλυση των συνεντεύξεων ένα ακόμη θέμα που προέκυψε είναι το ψυχιατρικό σύστημα στο οποίο εντάσσονται τα αποσπάσματα που αφορούν στον τρόπο που τα άτομα προσλαμβάνουν τις δομές. Σε αυτό το θέμα κατατάσσονται τα υποθέματα η εμπειρία των στεγαστικών δομών, η εμπειρία του νοσοκομείου, η εμπειρία του κέντρου ημέρας, οι σχέσεις με τους ειδικούς και οι σχέσεις με τους άλλους ενοίκους.

1. Η εμπειρία των στεγαστικών δομών

Το υπόθεμα αυτό αφορά στον τρόπο που οι συμμετέχοντες προσλαμβάνουν τις στεγαστικές δομές. Οι δομές αυτές περιγράφονται ως τόποι ησυχίας, τόποι που κανείς μπορεί να αισθάνεται οικεία.

«ο θεός την φώτισε (την αδελφή μου) και βρήκε αυτό το σπίτι και ήρθα και έγινα καλά. Εξάλλου χωριό που φαίνεται κολαούζο δεν θέλει, με βλέπετε κι εσείς ότι είμαι μια χαρά, γιατί εδώ τα έχουμε όλα και παραπάνω.(..) Ησύχασα, ακόμα εδώ κόσμος δεν ενδιαφέρεται αν είσαι ομοφυλόφιλος ή όχι.» (Σ3)

«Με το που ήρθα εδώ πριν 17 χρόνια, 14 Φεβρουαρίου, του Αγίου Βαλεντίνου, δεν περίμενα ότι θα γινόμουν καλά, απευθείας άνοιξα, σας πληροφορώ πήγα στο κέντρο ημέρας, Ευχαρίστησα (κομπάζει)... - Συγνώμη, δεν είμαι στα καλύτερα μου» (Σ3)

«Έτσι για να μη γίνομαι βάρος αποφάσισα να έρθω στο οικοτροφείο εγώ και τα περνούσα πολύ ωραία πάρα πολύ ωραία» (Σ2)

«Στο Δρομοκαϊτειο που βγήκα έξω μια φορά με διώξανε και πήγα στο Δαφνί και τελικά κατέληξα εδώ. Εδώ είναι ήρεμα.» (Σ4)

«τώρα είμαι εδώ 13 χρόνια γεμάτα σίγουρα δηλαδή και πλέον δεν θέλω να φύγω από εδώ, έχουνε περάσει 3 - 4 χρόνια, μπορεί και πιο λίγο αλλά πλέον δεν το σκέφτομαι καθόλου (να φύγω). Αυτό που σκέφτομαι είναι το μέλλον μου, θέλω κάποια στιγμή, τώρα μαζεύω τα χρήματα για να αγοράσω ένα σπίτι.» (Σ5)

- *«Ναι το ήθελα πολύ (εννοεί να μετακινηθεί στη δομή αυτή), το ήθελα πολύ. (Σ1)*

- *«Το λέτε με ενθουσιασμό.. Πως σκεφτόσασταν τότε αυτή την μετακίνηση;» (Ε)*

- *«Θα έχω πιο πολύ χρόνο για τον εαυτό μου θα είναι πιο οικείο το περιβάλλον, θα είναι πιο, ναι, πιο άνετα, πιο ναι.» (Σ1)*

2. Η εμπειρία του νοσοκομείου

Από την άλλη, το νοσοκομείο φαίνεται να είναι ένας τόπος ο οποίος προκαλεί αρρώστια και φόβο στα άτομα. Στο υπόθεμα αυτό κατατάσσονται οι αναφορές των ατόμων από τα ψυχιατρικά νοσοκομεία στα οποία βρέθηκαν. Μόνο 2 από τους 5 συμμετέχοντες μίλησαν για το νοσοκομείο.

«Εδώ (στο οικοτροφείο) έχουμε αράξει, είναι ήσυχα δεν έχεις πολλές φασαρίες. Μέσα στο Δφ , με το που μπαίνεις μέσα βρωμάει, σου έρχεστε αυτή η μυρωδιά . Αρρωσταίνεις κι εσύ. Είναι κάτι που αν δεν το νιώσεις δεν μπορείς να το περιγράψεις, δεν μπορώ να στο περιγράψω.» (Σ4)

(Σιωπή και συνεχίζει σε λίγο)

«Κλεισούρα, κόπρανα, περιπτώματα, απλυσιά.. Ένα πίνακα ζωγραφικής συνθέτουν όλα αυτά, γκροτέσκο δηλαδή αλαλούμ.» (Σ4)

(Σιωπή)

«Ήσυχος ήμουνα τώρα και στο νοσοκομείο, τι να σας πω τώρα. Το έχουν φτιάξει, έχουν κάνει και κήπο του παραδείσου. Παλιά θέλω να ξέρετε επειδή ο θεός μου πέθανε, λίγο μετά που βγήκε από το Δαφνί και πήγε σ' ένα οικοτροφείο άλλο, τους πετούσαν το φαγητό κάτω και τρώγανε με τα χέρια, τους χτυπούσαν, τον θείο μου τον δένανε με αλυσίδες και τις έσπαγε κι έφευγε, ήτανε και δυνατός, καταλαβαίνετε.. Έσπαγε για τις αλυσίδες και έφευγε.» (Σ4)

«τότε ήταν η πρώτη μου ουσιαστική επαφή με το νοσοκομείο που είχα φοβηθεί πάρα πολύ τότε γιατί βέβαια η μητέρα μου νοσηλευόταν συχνά σε νοσοκομεία και πήγαινα την έβλεπα αλλά ήταν διαφορετικό να την επισκέπτομαι εγώ και διαφορετικό να είμαι εγώ μέσα και να με επισκέπτεται η μάνα μου και τα αδέρφια μου. Τότε κατάλαβα πως είναι μέσα στο νοσοκομείο. Φοβόμουνα πάρα πολύ δεν ήξερα κανέναν εκεί μέσα από τους τρόφιμους ούτε τους γιατρούς ήξερα, φοβόμουνα να μιλήσω δεν ήξερα τι να πω και επειδή ήθελα να βγω όσο πιο γρήγορα γινόταν ε είχα πει ψέματα στους δικούς μου.» (Σ5)

«Πάντως ήταν σε σχέση με παλιά, από ότι έχω ακούσει ήταν πολύ πιο καλύτερος ο χώρος και οι άνθρωποι εκεί και οι άνθρωποι εκεί και οι γιατροί και οι νοσηλευτές συμπεριφέρονταν καλύτερα. Είχα ακούσει για τον αδερφό μου τον μεγάλο που αυτοκτόνησε, είχε νοσηλευτεί στο Δαφνί και τον είχαν δέσει με ιμάντες στο κρεβάτι. Αυτό ήξερα εγώ από το οικογενειακό μας ιστορικό. Και στο γενικό κρατικό της Νίκαιας, είχα δει να δένουν με ιμάντες άνθρωπο, ναι, κάπου, ναι κάποιος ο οποίος είχε έρθει με εισαγγελική παραγγελία. Αυτό υποθέτω, όχι υποθέτω, είναι σίγουρα πολύ πιο δύσκολο από το να πας ηθελημένα, εκούσια να κάνεις μία νοσηλεία. Έχω ακούσει περιπτώσεις από φίλους μου, από γνωστούς μου, που τους έκαναν εισαγγελική. Και η

μητέρα μου πολλές φορές πήγαινε χωρίς τη θέλησή της. Πήγαινε με εισαγγελική παρέμβαση.» (Σ5)

3. Η εμπειρία του κέντρου ημέρας

Στην εμπειρία του κέντρου ημέρας αναφέρονται κυρίως οι ομάδες δραστηριοτήτων. Στα αποσπάσματα σε αυτό το υπόθεμα η εστίαση των συμμετεχόντων είναι κυρίως σε ομάδες που γίνονται εκεί και η σημασία τους για τη διατήρηση του κοινωνικού περιβάλλοντος.

«πήγα κατευθείαν στο κέντρο ημέρας και άρχισα να ασκώ τις καλλιτεχνικές μου τάσεις, να γίνω πιο συγκεκριμένος με την κυρία τάδε και την κυρία τάδε, (έκανα) χοροθεραπεία και είδα μια ταινία που που με έκανε (...) Εγώ το μεταφράζω, κάνοντας αυτό το χορό, ότι τονώνει την ψυχή μου και με χαροποιεί (...) Με την χορογραφία τους εκφραζόμουνα και ασκούσα τις καλλιτεχνικές μου τάσεις και αυτό με τόνωσε ψυχολογικά.» (Σ3)

«πηγαίνω εκεί στην (όνομα κέντρου ημέρας) που πήγαινα πρωτότερα ώστε να κρατήσω κάπως την επαφή με το κοινωνικό περιβάλλον το οποίο στην πλατεία Βάθης ήταν πολύ σημαντικό να πηγαίνω εκεί. (...) Ναι πιο πολύ στην χορωδία συμμετείχα και έμαθα πολλά ελληνικά τραγούδια που καμιά φορά τ' ακούω στο ράδιο και λέω α! αυτό είναι το τραγούδι που τραγουδήσαμε και ναι.» (Σ1)

«Αρκετά χρόνια, πριν πήγαινα εκεί στο (όνομα κ. ημέρας) караόκε, θέατρο, μαγειρική, ζαχαροπλαστική, και μακάρι να ξανά μπορέσουμε να πάμε να τραγουδήσουμε, να παίζουμε θέατρο, να μάθουμε να μαγειρεύουμε.» (Σ2)

4. Οι σχέσεις με τους ειδικούς

Το θέμα αυτό αποτελείται από τα αποσπάσματα στα οποία οι συμμετέχοντες αναφέρουν τους ειδικούς που εργάζονται μέσα στις δομές και τις σχέσεις τους με εκείνους. Συνολικά φαίνεται να αποτελούν σημαντικές σχέσεις για τους ίδιους αποτελώντας πρόσωπα αναφοράς και διασύνδεσης.

«Ήμουν στον ξενώνα στην πλατεία Βάθης και μου προσφέρθηκε να έρθω εδώ και ήρθα, δεν ξέρω αν ξέρετε τα άτομα που εργάζονται εδώ, ήταν τότε εδώ υπεύθυνη η κ. και με φέρανε εδώ.» (Σ1)

«Ο Ράσελ Κρόου υποδυόταν έναν αυτιστικό άντρα που στο σχολείο τον κοροϊδεύανε και τον είχανε του κλώτσου και του μπάτσου. Και το συνδέω αυτό με μένα, έτσι με είχανε κι εμένα στο σχολείο αλλά πάνε και πολλά χρόνια όπως καταλαβαίνετε κι εσείς, έτσι δε θυμάμαι πολλές λεπτομέρειες αλλά όπως βλέπετε θυμάμαι τα περισσότερα. Έγινε διάσημος επιστήμονας από την θυμάμαι και το συνδέω αυτό με τη δική μου άνοδο γιατί έκανα μια πολύ καλή αρχή με την κυρία τάδε και την κυρία τάδε, να είναι καλά εκεί που είναι... και εύχομαι να μην κολλήσουνε κορονοϊό κιόλας, φυσικά.» (Σ3)

«μου χει μείνει τώρα, σχιζοσυναισθηματική ψύχωση, μου 'χει μείνει, αλλά δεν με μεταχειρίζονται τα άτομα του προσωπικού σαν νοσούντα διότι μέχρι και πριν 3 χρόνια πήγαινα στο Δαφνί και την Αθήνα και έπαιρνα ψυχιατρικά και παθολογικά φάρμακα, εγώ μόνος μου, μου τα συνταγογραφούσανε οι κοπέλες εδώ και πήγαινα, έβαζα τις σφραγίδες, και πήγαινα και τα έπαιρνα από το φαρμακείο του Δαφνιού, τα ψυχιατρικά, τα παθολογικά πάλι πήγαινα στην αγία Βαρβάρα» «Και ο ψυχίατρος τώρα που ήρθε, με ξέρει ποιος είμαι.» (Σ4)

«ο αδερφός μου αποφάσισε να μένουμε μαζί και του είπαν οι γιατροί ότι η βιολέτα δεν έχει ανάγκη, υπάρχει ένα καλό οικοτροφείο που αν θέλει η κοπέλα μπορεί να έρθει σε μας και να τα έχει όλα.» (Σ2)

«Αλλά εντάξει μέσα στην (όνομα δομής) όντως μου συμπεριφέρθηκαν πολύ καλά και ακόμα. Και με κατανόηση και με ενσυναίσθηση. Να μπουν στη θέση μου, να καταλάβουν, να μπουν στη διαδικασία να προσπαθήσουν να με καταλάβουν οπότε τώρα είμαι εδώ 13 χρόνια γεμάτα σίγουρα δηλαδή και πλέον δεν θέλω να φύγω από εδώ, έχουνε περάσει 3 - 4 χρόνια, μπορεί και πιο λίγο αλλά πλέον δεν το σκέφτομαι καθόλου.» (Σ5)

5. Οι σχέσεις με άλλους ενοίκους

Οι σχέσεις με τους άλλους ενοίκους αποτελούν τις σχέσεις εντός του ψυχιατρικού συστήματος. Όπως φαίνεται είναι συγκρουσιακές με μόνο έναν συμμετέχοντα να αναφέρεται στη φίλια.

«Ακριβώς. Ησύχασα ακόμα εδώ κόσμος δεν ενδιαφέρεται αν είσαι ομοφυλόφιλος ή όχι, μόνο αφού το έφερε κουβέντα, υπάρχει λίγη προκατάληψη από τους συνενοίκους μου.(...) Αν σου είναι δύσκολο επειδή έχεις δικά σου προβλήματα ή δεν αγαπάς τον

εαυτό σου, φυσικό είναι να μην αγαπάς, να μη συμπαθείς μάλλον κάποιον που είναι ομοφυλόφιλος.» (Σ3)

- Περπατάω λίγο μέσα στο οικοτροφείο μας και όλοι με αγαπούν. (Σ2)

- Οι άλλοι ένοικοι εννοείτε; (Ε)

- Όχι τόσο οι ένοικοι, οι ένοικοι ζηλεύουν. (Σ2)

«άμα είσαι σε ένα δωμά, ένα σπίτι ψυχικά ασθενής δεν σε φτάνει το πρόβλημά σου που έχεις, έχεις να αντέξεις και αυτονών (ενοίκων) τα προβλήματα, φωνάζουνε, βρίζουνε, χτυπάνε, τέλος πάντων έχεις ας πούμε να αντιμετωπίσεις όλη αυτή την κατάσταση» «Οι κοπέλες εδώ πέρα έχουν πέσει στην δυσμένεια του ίδιου του εαυτού, δεν ξέρω αν στέκει αυτή η έκφραση. Χωρίς σπρώξιμο δεν κάνουν τίποτα.» «Εύχομαι να πάνε καλά τα πράγματα γιατί οι άλλοι (ασθενείς) δεν μιλάνε, είναι κλεισμένοι στον κόσμο τους και σκέφτονται, δεν έχουν τη δική μου εξωτερική ας πούμε του εαυτού.» (Σ4)

«Τότε ήμουν κάπου στα 24 -25. Στον ξενώνα, εντάξει, είχα πρωτοέρθει από την νοσηλεία και αισθανόμουν καλύτερα με τα φάρμακα που μου είχαν ταιριάζει στον οργανισμό μου, έκανα γνωριμίες εκεί, φίλους φίλιες με ένα από τα παιδιά εκεί του ξενώνα ήρθαμε μαζί στην (όνομα δομής) και έχουμε κρατήσει επαφή, γνωριζόμαστε καλά, παίζαμε τάβλι τότε θυμάμαι.» (Σ5)

Ε) Προσωπική Αντιμετώπιση

Οι συμμετέχοντες της έρευνας εκτός από τους άλλους και τις κοινωνικές παρεμβάσεις αναφέρονται και στην προσωπική αντιμετώπιση μέσα από τις καθημερινές δραστηριότητες, τη λήψη αγωγής και την προσωπική αντιμετώπιση.

1. Καθημερινές δραστηριότητες

Οι καθημερινές δραστηριότητες του ελεύθερου χρόνου και οι καθημερινές δουλειές αποτελούν κομμάτι της προσωπικής αντιμετώπισης και μια προσπάθεια για οργάνωση του χρόνου.

«Κάνω τα διάφορα πράγματα που πρέπει να κάνω για να φροντίσω το σπιτικό. Ναι, ασχολούμαι με τα πράγματα που με ενδιαφέρουν όπως το γραπτό και τα λοιπά, πηγαίνω σε διάφορες διαλέξεις» (Σ1)

«Στο οικοτροφείο εννοείτε; Πως να τα περάσουμε; Με τηλεόραση, με ραδιόφωνο, τώρα δεν μπορούμε να βγούμε και έξω... (εννοεί λόγω covid - 19) Πρώτα πηγαίναμε και για καφέ και βόλτα, τώρα δεν μπορούμε να πάμε πουθενά, είμαι αγαπητό πρόσωπο από τους υπόλοιπους.. (...) Σηκώνομαι το πρωί, παίρνω το πρωινό μου και μετά πάω στο σαλόνι, βλέπω τηλεόραση, ακούω τραγούδια, όσο μπορώ περπατάω και όπως μπορώ. (...) Ναι, έχω ομάδα ζαχαροπλαστικής εδώ, καμιά φορά κάνουμε και караόκε μόνοι μας, εγώ έχω καλή και δυνατή φωνή.» (Σ2)

«Λύνω κανένα σταυρολεξάκι.. παίζω κανένα ταβλάκι.. Πότε πότε βγαίνουμε έξω, παίζω κανένα Τζόκερ, αυτά δεσποινίς Ρούλα.» (Σ4)

«Και έκανα δουλειές εκεί πέρα και μία κοπέλα μου λέει γιατί κάνεις δουλειές εδώ πέρα; Και της λέω ξεφεύγω από τις σκέψεις μου σκέψη μου που με πιάνουν. Είχαμε ένα σκύλο και παίζαμε. Καλά πέρασα εκεί, ησυχία, ηρεμία, ξεφεύγεις από τα βουητά της πόλης.» (Σ4)

«Από κει και πέρα γράφω κανένα τραγούδι, κανένα ποίημα, έχω τους φίλους μου, είμαι το κέντρο ημέρας, έχω τη δουλειά μου στο κοισπε. Αισθάνομαι αρτιμελής και υγιής ψυχικά, έχει η ζωή μου νόημα. Αυτό ήταν δηλαδή ναι το κύριο σημείο, αυτό που ήταν το πιο δύσκολο ήταν η πρώτη μου νοσηλεία.» (Σ5)

2. Φάρμακα

«Και εντάξει, πλέον μπορώ να διαισθανθώ, μπορώ να καταλάβω πότε ανεβαίνω πολύ και πότε πέφτω και δεν μ'αρέσει πλέον αυτό δηλ. Το λέω στο γιατρό μου για να φτιάξουμε κάπως την φαρμακευτική αγωγή, ο γιατρός ξέρει καλύτερα και είτε να μειώσουμε είτε να αυξήσουμε κάτι» (Σ5)

« Καλύτερα να μην ξέρει ο ασθενής τι έχει, παρόλα αυτά μας λέγανε αυτό το χάπι είναι για εκεί αυτό το χάπι είναι για εκεί και παίρνεις μία ιδέα περίπου τι σου συμβαίνει. Εγώ δεν ξέρω, κάποια χάπια με βοηθάνε.» (Σ4)

Και λίγο παρακάτω λέει ο ίδιος :

«ίσως αυτά τα φάρμακα με βοήθησαν να βρω την ταυτότητά μου και να ξεφύγω από το πρόβλημά μου, το οποίο όμως από ότι βλέπω είναι πολύ δύσκολο να το κάνω»

3. Προσωπική προσπάθεια

Πέρα από όλες τις παρεμβάσεις υπάρχει και η προσωπική προσπάθεια ως δύναμη που συντελεί στην διατήρηση της υγείας.

«Είναι και η δική μου προσπάθεια (εκτός από τα φάρμακα) που μπορεί να μειώσει κάποια πράγματα.» (Σ5)

«Σας είπα ότι το πρόβλημά μου ήταν βουνό όπως υποθέτω και για άλλους συν.. εε ότι ήταν βουνό, με τη διάθεση των ψυχικών αποθεμάτων τα οποία είχα κατόρθωσα να το (περνάει άλλη σκέψη) – όμως δεν το έχω καταστείλει εντελώς – αλλά κατόρθωσα να μην το λαμβάνω υπόψιν μου ας πούμε και να είμαι όσο πιο φυσιολογικός» «Τόσα χρόνια τα φάρμακα δεν είχανε καμιά, σας είπα με βοηθήσανε όμως η βοήθεια ήταν ελάχιστη, πιο πολύ με βοήθησε ο εαυτός μου.» (Σ4)

«Ο Ράσελ Κρούου υποδυόταν έναν αυτιστικό άντρα που στο σχολείο τον κοροϊδεύανε και τον είχανε του κλώτσου και του μπάτσου. Και το συνδέω αυτό με μένα, έτσι με είχανε κι εμένα στο σχολείο αλλά πάνε και πολλά χρόνια όπως καταλαβαίνετε κι εσείς, έτσι δε θυμάμαι πολλές λεπτομέρειες αλλά όπως βλέπετε θυμάμαι τα περισσότερα. Έγινε διάσημος επιστήμονας από την θυμάμαι και το συνδέω αυτό με τη δική μου προσπάθεια και την άνοδο» (Σ3)

E) Σημαντικοί Άλλοι

1. Αδέλφια

«Χριστούγεννα έκανα με τους δικούς μου, παρόλο που δεν επιτρεπόταν να βγούμε έξω, ήρθαν οι δικοί μου και με πήραν έχοντας κάνει τα τεστ για τον κορονοϊό. Και με πήραν στο σπίτι του αδερφού μου και κάναμε Χριστούγεννα όλη η οικογένεια μαζί, πέρασα πάρα πολύ ωραία.» (Σ2)

«εδώ τα έχουμε όλα και έχουμε και άφθονα, αλλά δεν μπορούν να αντικατασταθούν και οι σχέσεις με τους δικούς σου. (...) Όπως καταλαβαίνετε η αδερφή μου είναι, με καταλαβαίνει περισσότερο γιατί είναι πιο κοντά σε μένα ενώ η μάνα μου όπως και ο συγχωρεμένος ο πατέρας μου, δεν έχω ακούσει κανέναν πατέρα να αποδέχεται το γιο

του αν είναι ομοφυλόφιλος. Αυτό δεν μπορεί να το δεχτεί ούτε και η μάνα μου και έχω την πραγματική αγάπη από την αδερφή μου την ...Με συγχωρείτε, όπως και η αγάπη φαίνεται έμπρακτα, με εμψυχώνει....με εμψυχώνει... με... πειράζει να σταματήσουμε εδώ?» (Σ3)

«Ναι κάθε περίπου 10 μέρες έρχεται από εδώ (ο αδελφός μου), του δίνω κανένα χαρτζιλίκι, είναι τραγελαφικό αλλά αυτός που έχει την ανάγκη είμαι εγώ και τσοντάρω στον αδερφό μου. Δεν έχει, έχει περάσει μέρες που έχει και όταν ήμασταν παιδιά είχαμε τόσο πολύ ανάγκη που περνούσαμε τρεις μέρες με φακές Κι άλλες τρεις μέρες με φασόλια ζαναζεσταμένο.» (Σ4)

2. Φίλοι

Μόνο ένας συμμετέχοντας αναφέρθηκε στη φίλια στο παρόν

«Εκτός αν νιώθω κάποια στιγμή αρκετά δυνατός στο μέλλον. Αυτό. Από κει και πέρα γράφω κανένα τραγούδι, κανένα ποίημα, έχω τους φίλους μου, είμαι στο κέντρο ημέρας, έχω τη δουλειά μου στο κοισπε. Αισθάνομαι αρτιμελής και υγιής ψυχικά, έχει η ζωή μου νόημα.» (Σ5)

3. Απουσία συντροφικότητας

Παρατηρήθηκε απουσία συντροφικής σχέσης

- Παντρευτήκατε ποτέ; Κάνατε οικογένεια δίκη σας;

- Όχι διότι είδα ότι δεν μπορούσα να εναρμονιστούμε τα καθήκοντα μια συζυγική ζωής διότι φοβήθηκα την κληρονομικότητα. (Σ4)

- Είχατε σχέσεις που θα μπορούσαν να προχωρήσουν; (E)

- Με το άλλο φύλο; Στη χάση και στην φέξη. (Σ4)

«Ένα πράγμα που δεν μου άρεσε ήταν ότι (το φάρμακο) είχε παρενέργειες στο σεξουαλικό οπότε δεν το ήθελα αυτό αλλά τελευταία δεν με νοιάζει και ιδιαίτερα, προτιμώ να είμαι σταθερός συναισθηματικά, να κάνω τις δουλειές μου να έχω τους φίλους μου, να βγαίνω έξω για καφέ, να πηγαίνω στη δουλειά μου πάρα, εντάζει, το σεξουαλικό το βάζω σε δεύτερη μοίρα. Εντάζει, είναι σημαντικό για τον άνθρωπο αλλά

*πιο σημαντικό είναι να είμαι εντάξει εγώ. Να αισθάνομαι καλά, αυτό σκέφτομαι, ναι
αυτά θυμάμαι γενικά όσον αφορά αυτό το θέμα, ναι, ναι.» (Σ5)*

ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Συνολικά στην παρούσα έρευνα αναδύθηκαν τα παρακάτω θέματα και υποθέματα

Θέματα	Υποθέματα
A) Το χρονικό ασθένειας	1.Εναρξη της ασθένειας 2.Η πορεία της ασθένειας
B) Η κατανόηση της ασθένειας	1.Αποδόσεις της ασθένειας 2.Η εικόνα της ασθένειας
Γ) Το παρελθόν	1.Εργασία 2.Σπουδές
Δ) Το ψυχιατρικό σύστημα	1.Η εμπειρία των στεγαστικών δομών 2.Η εμπειρία του νοσοκομείου 3.Η εμπειρία του κέντρου ημέρας 4.Σχέσεις με ειδικούς 5. Σχέσεις με άλλους ενοίκους
Ε) Προσωπική αντιμετώπιση	1. Καθημερινότητα 2. Φάρμακα 3 Προσωπική προσπάθεια
ΣΤ) Σημαντικοί Άλλοι	1. Αδέλφια 2. Απουσία Φιλίας 3. Απουσία συντροφικότητας

Σκοπός της συγκεκριμένης ερευνητικής εργασίας είναι να διερευνήσει την συγκρότηση ταυτότητας ατόμων με ψυχιατρική εμπειρία, εξάγοντας κάποιες χρήσιμες πληροφορίες από την υποκειμενική τους οπτική πάνω στα ζητήματα που αφορούν την ψυχική ασθένεια και την αποκατάσταση, συγκρίνοντάς τες με θεωρητικές προσεγγίσεις και έρευνες της θεματικής αυτής. Τα ερευνητικά ερωτήματα

αφορούσαν το πώς αντιλαμβάνονται οι συμμετέχοντες την ψυχική ασθένεια, πώς κατανοούν αυτό που τους συμβαίνει, και τι ρόλο διαδραματίζουν οι θεσμοί στη διαδικασία της συγκρότησης της ταυτότητάς τους αλλά και στην διαδικασία της αποκατάστασης τους.

Αρχικά, οι περισσότεροι συμμετέχοντες, όταν καλούνται να μιλήσουν ελεύθερα για την εμπειρία τους στο ψυχιατρικό σύστημα αναφέρονται στο χρονικό της ασθένειας, δηλαδή στην έναρξη και την πορεία της ασθένειας. Η έναρξη της ασθένειας πιθανώς να αποτελεί ορόσημο στην ιστορία τους και να προσλαμβάνεται ως ένα σημείο αλλαγής στην ιστορία τους, το οποίο ορίζεται από την πρώτη φορά που έρχονται σε επαφή με ψυχίατρο ή εισάγονται στην πρώτη νοσηλεία. Και οι δύο διαδρομές, είτε η επαφή με ψυχίατρο είτε η πρώτη νοσηλεία, αποτελούν θεσμικές διαδικασίες και συνοδεύονται από τη λήψη κάποιας διάγνωσης.

Αυτή η αναφορά των συμμετεχόντων θα μπορούσε να ερμηνευθεί υπό όρους κοινωνικής μνήμης – κοινωνικής λήθης. Σύμφωνα με τη Μαντόγλου (2010) υπάρχει σχέση μεταξύ της κοινωνικής ταυτότητας και της κοινωνικής μνήμης. Τα κοινωνικά υποκείμενα τείνουν να θυμούνται τα πρώτα και σημαντικά γεγονότα που καθόρισαν την ταυτότητά τους. Πιθανώς αυτή η αναφορά στην πρώτη επαφή με το σύστημα ψυχικής υγείας να αντανακλά την αφετηρία της κατανόησης μιας νέας ταυτότητας για τα κοινωνικά υποκείμενα. Επιπλέον, σύμφωνα με τους Casey και Long (2003) τα άτομα που έχουν βιώσει κάποια σοβαρή ψυχική διαταραχή υποστηρίζουν πως αυτό αποτέλεσε για τα ίδια μια σημαντική κρίση που συνοδεύεται από έναν αγώνα κατανόησης αυτού που τους συνέβη οργανώνοντας νέες αφηγήσεις.

Αναφορικά με την πορεία της ασθένειας υπάρχει σύγκλιση με τη βιβλιογραφία. Οι περισσότεροι συμμετέχοντες μιλώντας για την πορεία τους, ανέφεραν διακυμάνσεις και υποτροπές που συνοδεύονταν από επόμενες νοσηλείες. Αυτό επιβεβαιώνει τα ευρήματα των Piat et al (2017) πως πολλές φορές η προσπάθεια για αποκατάσταση δεν ακολουθεί μια γραμμική πορεία καλυτέρευσης αλλά υπάρχουν υποτροπές που τα κοινωνικά υποκείμενα καλούνται να αντιμετωπίσουν.

Στη συνέχεια, προκύπτει το θέμα της κατανόησης της ασθένειας με υποθέματα την εικόνα της ασθένειας και τις αποδόσεις που προβαίνουν τα κοινωνικά

υποκείμενα στην προσπάθειά τους να ανακατασκευάσουν την αναπαράσταση του αντικειμένου στο παρόν.

Αναφορικά με την εικόνα της ασθένειας υπάρχει σύγκλιση των ευρημάτων των ερευνών που ασχολούνται με τις κοινωνικές αναπαραστάσεις της ασθένειας στο ευρύ κοινό (Foster, 2001 · Corrigan & Watson, 2002· Mak et al, 2014· Jodelet, 1995). Τα άτομα ως μέλη ευρύτερων κοινωνικών συνόλων να διατηρούν αναπαραστάσεις, τις οποίες διατηρεί το ευρύ κοινό. Επιπλέον, αυτό το εύρημα θα μπορούσε να ερμηνευθεί και με βάση τη θεωρία του Abregic (1976, 1987 όπως αναφέρεται στην Μαντόγλου και Μελέτη, 2013) για τον κεντρικό πυρήνα και τα περιφερειακά στοιχεία της αναπαράστασης και τη δυσκολία να γίνουν αλλαγές στον κεντρικό πυρήνα των αναπαραστάσεων.

Ενδεικτικά, η εικόνα της ασθένειας φαίνεται να είναι ένα «πράγμα» που προσκολλάται στο χαρακτήρα και αποκλίνει κανείς από το φυσιολογικό

Είναι κληρονομική,

Προκαλεί φόβο στους άλλους

Είναι κάτι ανεξέλεγκτο το οποίο τα άτομα προσπαθούν να το αναχαιτίσουν

Επιπλέον, το παραπάνω υπόθεμα θα μπορούσε να ερμηνευθεί και με βάση τη βιβλιογραφία για την εσωτερίκευση του στίγματος. Συγκεκριμένα, ένας συμμετέχοντας μιλώντας για τη δουλειά λέει :

(απόσπασμα)

«Μέχρι 38 χρονών δούλευα μετά σταμάτησα γιατί είχα και υπεύθυνη θέση και δεν μπορούσα να παίρνω ψυχοφάρμακα και να είμαι νηφάλιος (.....) είναι δύσκολη δουλειά, θέλει γερά νεύρα και να είσαι υπεύθυνος. Υπεύθυνος είμαι, γερά νεύρα δεν έχω. Κατάλαβες; Γι' αυτό και σταμάτησα. Αυτός είναι ο λόγος.» (Σ4)

Το παραπάνω απόσπασμα επιβεβαιώνει τις έρευνες των Tew και συνεργατών (2012) όπως και των Robinson και συνεργατών (2019) στις οποίες φάνηκε πως η εσωτερίκευσή του στην ταυτότητα του εαυτού, υπονομεύει την αυτοεκτίμηση, την ελπίδα, την αυτοαποτελεσματικότητα των ατόμων, προκαλώντας δυσκολίες στην πραγμάτωση διαφόρων κοινωνικών ρόλων, όπως αυτόν του εργαζομένου, αποτρέποντας τα άτομα να αναζητήσουν εργασία.

Αναφορικά με τις αποδόσεις αξίζει να σημειωθεί πως όλοι οι συμμετέχοντες προέβησαν αυθόρμητα σε αυτές, στην προσπάθειά τους να αφηγηθούν την ιστορία της επαφής τους με τους θεσμούς μέσα στα χρόνια, χωρίς να ερωτηθούν από την ερευνήτρια. Οι αποδόσεις ήταν εσωτερικές (ατομικές), εξωτερικές (περιβαλλοντικές) ή και τα δύο ταυτόχρονα. Αυτό το εύρημα υποδηλώνει πως τα άτομα υιοθετούν τρόπους σκέψης παρόμοιους με αυτούς που χρησιμοποιούν οι επιστήμονες ψυχολόγοι στους θεσμούς και εμπλέκονται αυθόρμητα σε διεργασίες απόδοσης αιτιών καθώς αυτές επηρεάζουν σημαντικά τη συμπεριφορά και το συναίσθημά τους (Heider, 1958 όπως αναφέρεται στην Ξενικού, 2008).

Αυτή η αυθόρμητη εμπλοκή θα μπορούσε να σχετίζεται με την σημασία που έχει η πρόσληψη δυνατότητας ελέγχου και η σταθερότητα στο αποτέλεσμα αλλαγής μιας κατάστασης με στόχο την διατήρηση της ψυχικής ισορροπίας. Για παράδειγμα, όπως αναφέρει ο Weiner στη θεωρία του για την έδρα ελέγχου, η οποία είναι προέκταση της σκέψης του Heider, η δυνατότητα ελέγχου σχετίζεται με το κατά πόσο ένα αίτιο βρίσκεται ή όχι υπό τον έλεγχο του ατόμου ή τρίτων ενώ η σταθερότητα με τη μεταβολή ενός χαρακτηριστικού στο χρόνο. Η διαδικασία απόδοσης αιτιών ενεργοποιούνται όταν ισχύει τουλάχιστον μια από τις ακόλουθες προϋποθέσεις : ένα αποτέλεσμα είναι α. σημαντικό, β. απροσδόκητο, γ. αφορά την επίτευξη ή αποτυχία ενός στόχου (Ξενικού, 2008).

Για τα άτομα με ψυχιατρική εμπειρία η αποκατάσταση φαίνεται να εμπλέκει και τις 3 παραπάνω προϋποθέσεις καθώς η πορεία της φαίνεται να είναι αβέβαιη (πιθανότητα υποτροπών), σχετίζεται με την επιτυχία η μη στόχων (επανα)σύνδεσης και είναι σημαντική για την διατήρηση της ψυχικής ισορροπίας.

Ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα αποτελεί η περίπτωση ενός συμμετέχοντα, του Σ1 ο οποίος ταυτόχρονα αποδίδει την ασθένεια σε ανταπόδοση προηγούμενων «κακών» πράξεων αλλά και στο «ψυχολογικό τραύμα».

(Αποσπάσματα)

«Η ζωή μου άρχισε με μεγάλο τραύμα γιατί.. -ψυχολογικό τραύμα- γιατί έχασα τους γονείς μου, οπότε αυτό επηρέασε πολύ την ζωή μου» (Σ1)

«Ας πούμε μου είπε (ο ψυχίατρος) ότι για παράδειγμα υπάρχει μεγάλη πιθανότητα χωρίς να το ξέρω όταν πήγαινα σε μπαρ ως νέος κάνοντας πράγματα που

δεν έπρεπε λέει αυτός (ο ψυχίατρος) μπορεί να σου βάζανε διάφορα πράγματα στο ποτό για να θέλεις να ζαναπάς όποτε τελοσπάντων. » (Σ1)

Αυτή η περίπτωση μπορεί να ερμηνευθεί με βάση την έννοια της γνωστικής πολυφασίας όπου τα κοινωνικά υποκείμενα στην προσπάθειά τους να κατανοήσουν ένα γεγονός αντλούν διαφορετικούς τρόπους σκέψης (Moscovici, 1991/2014 · Jonchelovitch & Priego-Hernandez, 2015). Στην εν λόγω περίπτωση ο Σ1 φαίνεται να αντλεί ταυτόχρονα από την ψυχολογική σκέψη και την μαγική, όπου υπάρχει ανταπόδοση παλιότερων πράξεων. Αυτή η διπλή απόδοση σύμφωνα με τη μελέτη των Falade και Bauer (2017) μπορεί να συνδεθεί με την εμπιστοσύνη στους θεσμούς όπου τα άτομα υιοθετούν το τρόπο σκέψης μιας πηγής, ενώ ταυτόχρονα διατηρούν εναλλακτικές αναπαραστάσεις. Μια άλλη ερμηνεία είναι αυτή που προκύπτει με βάση τις έρευνες των Mak, Chong, και Wong (2014), οι οποίοι ανέδειξαν το ρόλο της κουλτούρας στην κατασκευή της αναπαράστασης της ψυχικής ασθένειας.

Ένα ακόμη θέμα που προέκυψε από την ανάλυση των συνεντεύξεων είναι τα παρελθόν. Τρεις από τους πέντε συμμετέχοντες αναφέρονται σε ένα κοινωνικό παρελθόν που αφορά τους τομείς της εργασίας και των σπουδών. Σύμφωνα με τη Μαντόγλου (2010), η εργασία και οι σπουδές αποτελούν σημαντικές ταυτότητες για τα κοινωνικά υποκείμενα και αποτελούν σημαντικά γεγονότα μνήμης που συντελούν στη διατήρηση μιας θετικής ταυτότητας. Δεδομένης της σημασίας της ανάγκης για διατήρηση μιας θετικής κοινωνιοψυχολογικής ταυτότητας, όπως αναδεικνύεται με βάση τη θεωρία της κοινωνικής ταυτότητας (Tajfel & Turner, 1979) και των κοινωνικών αναπαραστάσεων (Moscovici, 1961/1999), πιθανώς οι συμμετέχοντες να ανακαλούν πρότερες μνήμες, ως αντιστάθμισμα στο δύσκολο έργο του να μιλήσουν για γεγονότα τα οποία είναι πολύ δύσκολα. Στο σημείο αυτό αξίζει να αναφερθεί πως δύο από τους πέντε συμμετέχοντες ζήτησαν την πρόωρη διακοπή της συνέντευξης λόγω συναισθηματικής φόρτισης.

Ένα ακόμη θέμα που αναδείχθηκε από την ανάλυση των λεκτικών δεδομένων και αποτελεί μέρος της συγκρότησης της ταυτότητας των συμμετεχόντων είναι το ψυχιατρικό σύστημα, το οποίο φαίνεται να έχει για τους ίδιους συνδεθεί με έναν αποκαταστασιακό χαρακτήρα και θα μπορούσε να αντανakλά τις κοινωνικές παρεμβάσεις που γίνονται σε σχέση με την ασθένεια. Συγκεκριμένα σε αυτό το θέμα εντάσσονται τα υποθέματα που αφορούν στον τρόπο που οι ίδιοι προσλαμβάνουν τις

στεγαστικές δομές, το νοσοκομείο, το κέντρο ημέρας, τις σχέσεις με τους ειδικούς και τους άλλους ενοίκους.

Στο υπόθεμα η εμπειρία των στεγαστικών δομών οι συμμετέχοντες αναφέρονται στο πώς βιώνουν τις στεγαστικές δομές. Οι δύο από τους τρεις συμμετέχοντες αναφέρουν πως ησύχασαν με την μετακίνησή τους στη στεγαστική. Αυτό υποδηλώνει μια διάκριση μεταξύ βοηθητικών και μη βοηθητικών πλαισίων στην αποκατάσταση της ασθένειας. Η στεγαστική δομή αναπαρίσταται ως καταφύγιο, ως ένα βοηθητικό περιβάλλον στη διαδικασία της ανάρρωσης σε σύγκριση με άλλα μη βοηθητικά περιβάλλοντα που μπορεί να προκαλούν δυσφορία, όπως το σπίτι ή το νοσοκομείο.

(αποσπάσματα)

«ΗΣύχασα, ακόμα εδώ κόσμος δεν ενδιαφέρεται αν είσαι ομοφυλόφιλος ή όχι.» (Σ3)

«Στο Δρομοκαΐτειο που βγήκα έξω μια φορά με διώζανε και πήγα στο Δαφνί και τελικά κατέληξα εδώ. Εδώ είναι ήρεμα.» (Σ4)

Ενώ ένας άλλος συμμετέχοντας αναφέρει πως πίστευε κατά τη μετακίνησή του πως θα είναι πιο οικείο το περιβάλλον

(απόσπασμα)

«Θα έχω πιο πολύ χρόνο για τον εαυτό μου θα είναι πιο οικείο το περιβάλλον, θα είναι πιο, ναι, πιο άνετα, πιο ναι.» (Σ1)

Δύο από τους τρεις συμμετέχοντες αναφέρονται στην εμπειρία του νοσοκομείου που φαίνεται να είναι ιδιαίτερα δυσάρεστη και τρομακτική.

(αποσπάσματα)

«Εδώ (στο οικοτροφείο) έχουμε αράξει, είναι ήσυχα δεν έχεις πολλές φασαρίες. Μέσα στο Δφ, με το που μπαίνεις μέσα βρωμάει, σου έρχεστε αυτή η μυρωδιά. Αρρωσταίνεις κι εσύ. Είναι κάτι που αν δεν το νιώσεις δεν μπορείς να το περιγράψεις, δεν μπορώ να στο περιγράψω.» (Σ4)

(Σιωπή και συνεχίζει σε λίγο)

«Κλεισούρα, κόπρανα, περιττώματα, απλυσιά.. Ένα πίνακα ζωγραφικής συνθέτουν όλα αυτά, γκροτέσκο δηλαδή αλαλούμ.» (Σ4)

«Φοβόμουν πάρα πολύ δεν ήξερα κανέναν εκεί μέσα από τους τρόφιμους ούτε τους γιατρούς ήξερα, φοβόμουν να μιλήσω δεν ήξερα τι να πω και επειδή ήθελα να βγω όσο πιο γρήγορα γινόταν ε είχα πει ψέματα στους δικούς μου»

Αναφορικά με την εμπειρία του κέντρου ημέρας, οι συμμετέχοντες φαίνεται να της προσδίδουν ένα θετικό πρόσημο κυρίως μέσω της συμμετοχής τους στις ομάδες δραστηριοτήτων. Οι ομάδες δραστηριοτήτων υποστηρίζουν την ψυχοκοινωνική τους αποκατάσταση, νιώθουν ότι μαθαίνουν καινούριες δεξιότητες κι ότι επανασυνδέονται με τον κοινωνικό ιστό. Οι περισσότεροι συμμετέχοντες αναφέρθηκαν στις ομάδες αυτές. Αυτή η αναφορά να αντανακλά τον κοινωνικό χαρακτήρα που έχουν οι δομές αυτές και τη σημασία τους ενάντια στη διάρρηξη του κοινωνικού ιστού που μπορεί να υφίστανται τα άτομα με ψυχιατρική εμπειρία. Αυτή τη διάρρηξη με το κοινωνικό υποστηρίζουν οι έρευνες των Tew και συνεργατών (2012), της Foster (2001) και των Robinson και συνεργατών (2019) αναφερόμενοι στην σύνδεση και την αλληλεπίδραση ατομικών και κοινωνικών παραγόντων που οδηγούν στην απόσυρση. Μια άλλη ερμηνεία σε σχέση με την περαιτέρω κατανόηση των κέντρων ημέρας, και συγκεκριμένα των ομάδων, πιθανώς να έχουν να κάνουν με την ανάπτυξη νέων δεξιοτήτων και νέων ρόλων που πιθανώς να προσδίδουν στα άτομα μια θετική εικόνα εαυτού.

Στο υπόθεμα σχέσεις με ειδικούς, κατατάσσονται τα αποσπάσματα που αφορούν τους εργαζόμενους στις δομές. Όλοι οι συμμετέχοντες αναφέρθηκαν στη σχέση τους με τους ειδικούς, μιλούσαν για εκείνους αναφέροντας το όνομά τους. Κάποιοι συμμετέχοντες εστίασαν στο πως τους υποστηρίζουν συναισθηματικά οι ειδικοί ενώ κάποιοι αναφέρθηκαν στο ρόλο των ειδικών αναφορικά με τις μετακινήσεις τους στις δομές και την υποστήριξή τους κατά την επαφή τους με το σύστημα ψυχικής υγείας. Πιθανώς, αυτή η αναφορά των συμμετεχόντων να σχετίζεται με την πρόσληψη των ειδικών ως σημαντικά πρόσωπα στην αποκατάσταση. Σύμφωνα με τους Schön, Denhov, και Torop (2009) στο επίκεντρο της πορείας της κοινωνικής αποκατάστασης από βαριές ψυχικές διαταραχές βρίσκονται οι κοινωνικές σχέσεις εντός και εκτός του συστήματος ψυχικής υγείας, που βοηθούν ή υπονομεύουν την πορεία των ατόμων, ενώ τρεις διαστάσεις της διαδικασίας κοινωνικής αποκατάστασης που φάνηκαν να αναδύονται ως θεμελιώδεις ήταν: ο κοινωνικός εαυτός, οι κοινωνικές παρεμβάσεις, η σύνδεση με τους άλλους.

Στο τελευταίο υπόθεμα είναι η αναφορά στους άλλους ενοίκους με τους οποίους διαβιούν. Οι αναφορές στους άλλους ενοίκους φαίνεται να αντανakλούν μια τάση διαφοροποίησης των συμμετεχόντων από την ομάδα αυτή. Μια ερμηνεία θα μπορούσε να είναι πως πιθανώς μέσα από την καθημερινή, συστηματική επαφή τους και την πιθανή ομοιογένεια τους σε αυτού του χαρακτήρα τις δομές, να εγείρονται διαδικασίες κοινωνικής σύγκρισης μεταξύ των συμμετεχόντων και των άλλων ενοίκων της δομής.

- *Περπατάω λίγο μέσα στο οικοτροφείο μας και όλοι με αγαπούν.* (Σ2)

- *Οι άλλοι ένοικοι εννοείτε;* (Ε)

- *Όχι τόσο οι ένοικοι, οι ένοικοι ζηλεύουν.* (Σ2)

Εκτός του συστήματος ψυχικής υγείας, υπό το θέμα Σημαντικοί άλλοι εντάσσονται οι σχέσεις που διατηρούν τα άτομα στο παρόν με την οικογένεια και συγκεκριμένα με τα αδέρφια τους. Οι γονείς των περισσότερων συμμετεχόντων δεν είναι εν ζωή έτσι δεν προέκυψε ως υπόθεμα. Σημαντικό είναι να αναφερθεί πως παρατηρήθηκε απουσία φιλίας και απουσία συντροφικής σχέσης. Μόνο ένας στους 5 αναφέρθηκε στη φιλία

(απόσπασμα)

Από κει και πέρα γράφω κανένα τραγούδι, κανένα ποίημα, έχω τους φίλους μου, είμαι στο κέντρο ημέρας, έχω τη δουλειά μου στο κοισπε. Αισθάνομαι αρτιμελής και υγιής ψυχικά, έχει η ζωή μου νόημα.» (Σ5)

Αναφορικά με την προσωπική αντιμετώπιση, οι συμμετέχοντες της έρευνας αναφέρθηκαν στις καθημερινές δραστηριότητες εντός κι εκτός των δομών, στα φάρμακα και την προσωπική προσπάθεια. Αυτό το θέμα πιθανώς αντανakλά την πρόσληψη του εαυτού ως ενεργό στην διαδικασία της αποκατάστασής τους. Σύμφωνα με τους Harper και Speed (2013) σημαντικό κομμάτι της αποκατάστασης των ατόμων είναι η αίσθηση πως οι ίδιοι συμμετέχουν ενεργά στις διαδικασίες της. Ωστόσο στο σημείο αυτό είναι σημαντικό να αναφέρουμε πως σύμφωνα με τους Rhys et al, (2017) ακόμα και οι πιο βαθιές προσωπικές εμπειρίες έχουν κοινωνικό χαρακτήρα.

Αναφορικά με τους σημαντικούς άλλους οι περισσότεροι συμμετέχοντες αναφέρθηκαν στα αδέρφια και στις επισκέψεις των συμμετεχόντων είτε στο σπίτι

τους σε γιορτές είτε τις επισκέψεις των αδελφών στις στεγαστικές δομές. Σύμφωνα με τη βιβλιογραφία για την αποκατάσταση η συμβολή των σημαντικών άλλων για τα υποκείμενα είναι μείζονος σημασίας. Οι διαπροσωπικές σχέσεις στο σύνολό τους είναι σημαντικές για την διατήρηση της ευημερίας. Ωστόσο, και παρά τη σημασία των σχέσεων, παρατηρήθηκε απουσία λόγου σχετικά με τη φιλία και τη συντροφικότητα.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Μια απόπειρα συνολικότερης θέασης των παραπάνω ευρημάτων με βάση τα θέματα που προέκυψαν από τη θεματική ανάλυση είναι πως όταν τα άτομα με προηγούμενη ψυχιατρική εμπειρία καλούνται να μιλήσουν και να κατασκευάσουν το αντικείμενο της ψυχικής ασθένειας εστιάζουν στο χρονικό και την κατανόηση της ασθένειας, στη συμβολή των θεσμών, στις σχέσεις που αναπτύσσονται εντός των θεσμών, στην πορεία της αποκατάστασης, στην προσωπική αντιμετώπιση και στις σχέσεις με τους σημαντικούς άλλους.

Τα παραπάνω ευρήματα πιθανώς υποδηλώνουν πως η συγκρότηση της ταυτότητας της ψυχικής ασθένειας ή της νόσου, όπως οι ίδιοι οι συμμετέχοντες επέλεξαν τα το προσδιορίσουν, έχει χωροχρονικές διαστάσεις, και κατασκευάζεται μέσα από θεσμικές διαδικασίες νοσηλείων, λήψης διάγνωσης, μετακινήσεων εντός του ψυχιατρικού συστήματος. Πέρα από τις θεσμικές διαδικασίες, αυτές καθ' αυτές, τα ίδια τα άτομα με ψυχιατρική εμπειρία καλούνται να κατασκευάσουν και να ανακατασκευάσουν νέα νοήματα και να προσθέσουν περιεχόμενο σε μια νέα ταυτότητα, η οποία ξεκινά με τη λήψη μιας διάγνωσης.

Αυτή η νέα για τους ίδιους ταυτότητα είναι ήδη κοινωνικά ιστάμενη, υπό την έννοια πως υπάρχουν ήδη κοινωνικές αναπαραστάσεις προσβάσιμες τόσο στους ίδιους όσο και στο ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον για το αντικείμενο της ασθένειας. Οι ίδιοι υιοθετώντας τη νέα αυτή ταυτότητα υιοθετούν τις αναπαραστάσεις που υπάρχουν τόσο στο ευρύ κοινωνικό περιβάλλον όσο και στους συγκεκριμένους θεσμούς με τους οποίους έρχονται σε συστηματική επαφή υιοθετώντας τους τρόπους σκέψης, τις πρακτικές και το ειδικό λεξιλόγιο των θεσμών ψυχικής υγείας. Έτσι λοιπόν, μιλούν για ασθένεια ή νόσο, για διαγνώσεις, για φάρμακα και παρενέργειες, για συμπτώματα, υποτροπές και αποκατάσταση.

Εκτός όμως από την ασθένεια, όπως φάνηκε στην παρούσα έρευνα, οι συμμετέχοντες φαίνεται να ανακαλούν και ένα πρότερο παρελθόν στο οποίο άλλες σημαντικές κοινωνικές ταυτότητες ήταν περισσότερο πρόδηλες, όπως αυτή του εργαζόμενου ή του φοιτητή/ τριας. Πιθανώς η απώλεια αυτών των κοινωνικών ταυτοτήτων να αποτελεί ένα μεγάλο πλήγμα για τα άτομα καθώς όπως φάνηκε και στη συζήτηση αποτελούν σημαντικές κοινωνικές ταυτότητες για όλα τα κοινωνικά υποκείμενα.

Θα μπορούσαμε λοιπόν κάνοντας μια απόπειρα ερμηνείας αυτού του ευρήματος να προτείνουμε πως στις βαριές ψυχικές διαταραχές πιθανώς παράλληλα με την ανάδυση της νέας ταυτότητας να υπάρχει απώλεια άλλων σημαντικών για τα άτομα κοινωνικών ταυτοτήτων που σχετίζονται με τη διάρρηξη του κοινωνικών πλαισίων τους. Σε μια τέτοια κατεύθυνση θα μπορούσαμε να εστιάσουμε στη σημασία των κοινωνικών παρεμβάσεων προσανατολισμένες σε αυτό τον τομέα.

Τέλος, κλείνοντας την παρούσα εργασία, υπάρχουν δύο σημεία στα οποία θα ήταν αδύνατο να μην σταθούμε και είναι σημαντικό να αναφερθούν. Τα δύο αυτά σημεία είναι η απουσία της φιλίας και η απουσία της συντροφικότητας, δύο πολύ σημαντικούς παράγοντες ύπαρξης νοήματος για τα άτομα. Η βιβλιογραφία σχετικά με την αποκατάσταση, αναφέρει τις διαπροσωπικές σχέσεις ως έναν κεντρικό παράγοντα που υποστηρίζει την διαδικασία της ανάρρωσης.

Περιορισμοί και προτάσεις για μελλοντική έρευνα

Όπως κάθε ερευνητική απόπειρα, και η παρούσα εμφανίζει μερικούς σημαντικούς περιορισμούς παρά τη σημαντική της προσπάθεια να φωτίσει πλευρές ενός συγκεκριμένου θέματος. Αναφορικά με το μέγεθος του δείγματος υπάρχει αδυναμία γενίκευσης των αποτελεσμάτων. Ως προς την επιλογή του δείγματος στο σύνολό του, οι περισσότεροι συμμετέχοντες ήταν άντρες (4/1). Σε μια μελλοντική έρευνα θα ήταν σημαντικό να συμμετέχουν περισσότερες γυναίκες ώστε να ακουστούν και οι δικές τους απόψεις σε σχέση με τα ζητήματα που αφορούν την ψυχιατρική εμπειρία. Αναφορικά με την επιλογή της μεθόδου η θεματική ανάλυση του υλικού οδηγεί περισσότερο στην ενοποίηση του λόγου και όχι τόσο στη διαφοροποίηση. Μια ερμηνευτική φαινομενολογική ανάλυση πιθανώς να μπορούσε να αναδείξει και τις διαφορετικές πτυχές που έφεραν τα κοινωνικά υποκείμενα κατά την ανάπτυξη του

θέματος. Τέλος, οι συνεντεύξεις ήταν ελεύθερες, με αποτέλεσμα να υπάρχει δυσκολία στην εξαγωγή των θεμάτων. Πιθανώς η ημιδομημένη συνέντευξη να ήταν καταλληλότερη με βάση την επιλογή της θεματικής ανάλυσης.

Η παρούσα έρευνα, εστιασμένη στη συγκρότηση της ταυτότητας των ατόμων με ψυχιατρική εμπειρία περιορίστηκε στο να αναδείξει τα χωροχρονικά πλαίσια και τα κοινωνικά περιβάλλοντα μέσα στα οποία κατασκευάζεται η ταυτότητα της ψυχικής ασθένειας. Μέσα από την ανάλυση προέκυψαν και άλλα θέματα τα οποία αναδύθηκαν μέσα από την επικοινωνία με τα άτομα με ψυχιατρική εμπειρία. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσίασε ότι μόνο ένας συμμετέχων αναφέρθηκε στην φιλία. Θα ήταν σκόπιμο σε μια μελλοντική έρευνα να διερευνηθεί περισσότερο το ζήτημα της φιλίας σε άτομα με ψυχιατρική εμπειρία.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΕΡΕΥΝΑΣ ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΔΟΜΕΣ ΨΥΧΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ ΤΙΤΛΟΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ : «Η ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΟΨΥΧΟΧΟΛΟΓΙΚΗΣ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑΣ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗ ΕΜΠΕΙΡΙΑ».

Η παρούσα μελέτη αποτελεί μια απόπειρα προσέγγισης των αφηγήσεων ατόμων με προηγούμενη ψυχιατρική εμπειρία οι οποίοι διαμένουν σε στεγαστικές δομές. Στόχος της έρευνας αποτελεί η διερεύνηση και η ανάδειξη του τρόπου που τα ίδια τα άτομα κατασκευάζουν την ταυτότητά τους μέσα από τις αφηγήσεις της παρελθούσας εμπειρίας τους με θεσμούς ψυχικής υγείας. Τα κεντρικά ερευνητικά ερωτήματα της παρούσας μελέτης είναι :

1. Πως τα άτομα κατασκευάζουν και νοηματοδοτούν την ταυτότητά τους καθώς αφηγούνται την προηγούμενη εμπειρία τους με τους θεσμούς ψυχικής υγείας;
2. Ποιοι θεσμοί συμμετέχουν στην συγκρότηση της ταυτότητας τους και με ποιο τρόπο;

Για την προσέγγιση των ερευνητικών ερωτημάτων θα πραγματοποιηθούν συνεντεύξεις διάρκειας 40-60' στο χώρο των στεγαστικών δομών στις οποίες οι συμμετέχοντες θα κληθούν να αφηγηθούν την ιστορία τους από την πρώτη επαφή με τους θεσμούς ψυχικής υγείας μέχρι σήμερα.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ

1. Θα θέλατε να μου παρουσιάσετε τον εαυτό σας καθώς ξεκινάμε?
2. Θα θέλατε να μου περιγράψετε με λίγα λόγια τη δομή που ζείτε?
3. Θα θέλατε να μου περιγράψετε πως περνάτε μια συνηθισμένη ημέρα?

ΑΞΟΝΕΣ : Δραστηριότητες, Επαφή με την κοινότητα, Σχέσεις με το προσωπικό, Σχέσεις με συγγενείς και φίλους, Σχέσεις με άλλους ενοίκους

4. Θα ήθελα, σας παρακαλώ, να μου διηγηθείτε την ιστορία σας σε σχέση με την εμπειρία σας από τους ψυχιατρικούς θεσμούς, από την πρώτη επαφή με το σύστημα ψυχικής υγείας μέχρι σήμερα. Θα ήθελα λοιπόν, να γυρίσετε όσο πιο πίσω μπορείτε και να μου διηγηθείτε όσα γεγονότα και εμπειρίες ήταν για εσάς σημαντικά μέχρι σήμερα. Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε όσο χρόνο θέλετε. Εγώ δε θα σας διακόπτω κάνοντας ερωτήσεις και, αν θέλω να σας ρωτήσω κάτι, θα το κάνω όταν τελειώσετε.

Έντυπο Συγκατάθεσης Κατόπιν Ενημέρωσης

Καλείστε να συμμετέχετε σε μια έρευνα που διεξάγεται από την Τασιοβασίλη Σπυριδούλα, ψυχολόγο, φοιτήτρια του ΠΜΣ του Παντείου Πανεπιστημίου «Ταυτότητες και Διαπροσωπικές Σχέσεις» με τίτλο : «Η ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΟΨΥΧΟΧΟΛΟΓΙΚΗΣ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗ ΕΜΠΕΙΡΙΑ». Πρέπει να είστε 18 χρονών (ή μεγαλύτεροι) για να συμμετέχετε στην έρευνα. Η συμμετοχή σας είναι εθελοντική. Μπορείτε να αφιερώσετε όσο χρόνο χρειάζεστε για να διαβάσετε **το Έντυπο Συγκατάθεσης Κατόπιν Ενημέρωσης**. Μπορείτε επίσης να αποφασίσετε να το συζητήσετε με την οικογένεια ή τους φίλους σας. Αντίγραφο αυτού του εντύπου θα σας δοθεί.

ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Σας ζητάμε να συμμετέχετε στην παρούσα έρευνα γιατί ο σκοπός της είναι να διερευνηθεί ποιοτικά, μέσω συνεντεύξεων : ο ρόλος των θεσμών στη συγκρότηση της ταυτότητας των ατόμων με προηγούμενη ψυχιατρική εμπειρία μέσα από τις αφηγήσεις τους που αφορούν την παρελθούσα επαφή τους με θεσμούς ψυχικής υγείας.

Οι απαντήσεις στις ερωτήσεις της συνέντευξης αποτελούν συγκατάθεση συμμετοχής στην παρούσα έρευνα.

ΕΝΔΕΧΟΜΕΝΟΙ ΚΙΝΔΥΝΟΙ

Δεν υπάρχουν προβλέψιμοι κίνδυνοι που προκύπτουν από τη συμμετοχή σας στην παρούσα έρευνα. Εάν αισθανθείτε δυσφορία κατά την απάντησή σας σε συγκεκριμένες ερωτήσεις, παρακαλούμε μη διστάσετε να ζητήσετε να παραλειφθούν.

ΕΝΔΕΧΟΜΕΝΑ ΟΦΕΛΗ ΓΙΑ ΤΑ ΑΤΟΜΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Η παρούσα έρευνα θα αποτελέσει δίαυλο επικοινωνίας της φωνής των ανθρώπων με ψυχιατρική εμπειρία, που θα μιλήσουν οι ίδιοι για την εμπειρία τους και τα βιώματά τους, συμβάλλοντας στην περαιτέρω κατανόηση των προβλημάτων ψυχικής υγείας. Μέσα από αυτή την έρευνα, θα δοθεί η δυνατότητα ανάδειξης της σημασίας του ρόλου των κοινωνικών πλαισίων που εκδηλώνεται και εξελίσσεται η ψυχική δυσφορία. Τα παραπάνω αφορούν ζητήματα που άπτονται ενός συλλογικού ενδιαφέροντος στον τομέα της ψυχικής υγείας και στην κατανόηση των ψυχικών διαταραχών.

ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΗ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ

Δεν θα έχετε κάποιο άμεσο και σημαντικό οικονομικό όφελος από τη συμμετοχή σας στην παρούσα έρευνα.

ΕΝΔΕΧΟΜΕΝΗ ΣΥΓΚΡΟΥΣΗ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΩΝ

Κατά τη δήλωση των ερευνητών της έρευνας δεν υπάρχει σύγκρουση συμφερόντων.

ΕΜΠΙΣΤΕΥΤΙΚΟΤΗΤΑ

Οποιοσδήποτε πληροφορίες αποκτηθούν σχετικά με την παρούσα έρευνα και οι οποίες θα μπορούσαν να σας ταυτοποιήσουν προσωπικά, θα παραμείνουν απόρρητες και θα αποκαλυφθούν μόνο με την άδειά σας ή όπως προβλέπεται από τον νόμο. Οι πληροφορίες εκείνες που σας ταυτοποιούν προσωπικά, θα διατηρηθούν ξεχωριστά από τα υπόλοιπα δεδομένα που σας αφορούν.

Τα δεδομένα θα φυλάσσονται με ευθύνη του ερευνητή σε ασφαλή μέρος το οποίο θα έχει πρόσβαση μόνο ο ίδιος.

Σε περίπτωση ηχογράφησης, θα ζητηθεί η συγκατάθεσή σας. Μπορείτε να αρνηθείτε να ηχογραφηθείτε. Ο ερευνητής θα μεταγράψει τις ηχογραφήσεις και μπορεί να σας προμηθεύσει με ένα αντίγραφο του απομαγνητοφωνημένου κειμένου κατόπιν αιτήσεώς σας. Έχετε το δικαίωμα να ελέγξετε και να επεξεργαστείτε την απομαγνητοφώνηση. Προτάσεις οι οποίες έχετε ζητήσει από τον ερευνητή να παραληφθούν δεν θα χρησιμοποιηθούν και θα σβηστούν από όλα τα αντίστοιχα αρχεία.

Σε περίπτωση που τα αποτελέσματα της έρευνας δημοσιευτούν ή παρουσιαστούν σε συνέδρια δεν θα συμπεριληφθούν πληροφορίες που θα αποκαλύπτουν την ταυτότητά σας. Σε περίπτωση που φωτογραφίες σας, βίντεο ή ακουστικές ηχογραφήσεις χρησιμοποιηθούν για εκπαιδευτικούς σκοπούς, η ταυτότητά σας θα προστατεύεται ή θα συγκαλύπτεται.

ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΚΑΙ ΑΠΟΧΩΡΗΣΗ

Μπορείτε να επιλέξετε να συμμετέχετε ή όχι στην παρούσα έρευνα. Αν συμμετέχετε εθελοντικά σε αυτή την έρευνα, μπορείτε να αποχωρήσετε οποιαδήποτε στιγμή χωρίς καμία συνέπεια. Μπορείτε επίσης να αρνηθείτε να απαντήσετε σε οποιοσδήποτε ερωτήσεις δεν επιθυμείτε να απαντήσετε και να παραμείνετε στην έρευνα. Ο ερευνητής μπορεί να σας ζητήσει να αποσυρθείτε από την έρευνα, αν ανακλύσουν περιστάσεις που το απαιτούν.

ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΩΝ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΡΕΥΝΑ

Μπορείτε να αποσύρετε τη συγκατάθεσή σας οποιαδήποτε στιγμή και να διακόψετε τη συμμετοχή σας χωρίς να υποστείτε καμία κύρωση.

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΕΡΕΥΝΗΤΩΝ

Αν έχετε οποιοσδήποτε ερωτήσεις ή ανησυχίες σε σχέση με την έρευνα, μη διστάσετε να επικοινωνήσετε με τον ερευνητή .

Ακολουθούν τα πλήρη στοιχεία επικοινωνίας του ερευνητή.

Διάβασα τα παραπάνω και αποδέχομαι τη συμμετοχή μου στην έρευνα.

Όνοματεπώνυμο		Υπογραφή	
Ημερομηνία	__ / __ / ____		

- Ξεκινάμε, ποιος είστε ;

- Ενοείται να αρχίσω για σας για μένα;

- **Να μου πείτε για σας κάποια πράγματα ότι θέλετε για τον εαυτό σας, ποιος είστε τι κάνετε, να σας γνωρίσω.**

- Αυτό που λέγεται σαν βιογραφικό;

- **Ναι ένα μικρό βιογραφικό δικό σας καταρχήν**

- Η ζωή μου άρχισε με μεγάλο τραύμα γιατί.. -ψυχολογικό τραύμα- γιατί έχασα τους γονείς μου, οπότε αυτό επηρέασε πολύ την ζωή μου και και ήδη ήμουνα μωρό και και μετά με υιοθέτησαν οι κύριοι ~~τάδε~~ Που ήτανε ε ε διαθέσιμοι και κατά τα δεδομένα μου δώσανε πολύ καλή παιδεία και πολύ καλή ανατροφή. Πήγα στα καλύτερα σχολεία, στα καλύτερα πανεπιστήμια και νωρίς άρχισα ως επαγγελματίας στη ζωή μου ως συγγραφέας και συνθέτης μουσικής. Όποτε αυτό ήταν κάτι που έγινε από μικρή ηλικία και επίσης με μετέπειτα, μετά τη σπουδή μου, άρχισα να κάνω επαγγέλματα που δεν ήταν συγγραφή - σύνθεση αλλά ήταν, ας πούμε με αφορμή του να μάθω για χώρα της ανατολικής Ευρώπης που είχε μόλις ανοιχτεί μετά την πτώση του τείχους και τις αλλαγές που έγιναν εκεί, πήγα στην Πράγα ως δάσκαλος αγγλικών. Α, παρεμπιπτόντως, είμαι βρετανός , και οι δύο γονείς μου είναι Βρετανοί επομένως η μητρική μου γλώσσα είναι η βρετανική οπότε πήγα στην Πράγα να διδάξω αγγλικά, ήταν ένας τρόπος να πας εκεί, και εκεί έπρεπε να μιλάνε αγγλικά. Μετά ήρθα στην Ελλάδα να δουλέψω ως δημοσιογράφος. Ήθελα να δουλέψω με πράγματα που είχαν να κάνουν με την επικαιρότητα και ήρθα στην Αθήνα ως δημοσιογράφος, ήμουν στην αγγλόφωνη έκδοση της καθημερινής που εκδιδόταν τότε σαν ένθετο της. Και τώρα εκδίδεται σαν ένθετο της New York Times ακόμα. Ύστερα δούλεψα σε διάφορες χώρες ως δημοσιογράφος αλλά απογοητεύτηκα με την δημοσιογραφία γιατί δεν ενδιαφερόντουσαν τόσο πολύ για το γίνεσθαι όσο για το φαίνεσθαι δηλαδή όχι για το πραγματικά τι συμβαίνει αλλά για να δώσουν εικόνα των πραγμάτων η οποία δεν είναι ρεαλιστική.

- **Τι θέματα σας ενδιέφεραν εσάς ως δημοσιογράφο;**

- Ήμουν ειδικός – α! ναι, συγγνώμη! – μία ήταν ειδικότητα μου περιβαλλοντολογική δημοσιογραφία, δηλαδή χαρακτηριστικά τα πιο γνωστά έργα δικά μου ήτανε τρία χωριά ανεξάρτητα το ένα από το άλλο που κάνανε ένσταση στο συμβούλιο της επικρατείας όταν δόθηκε η άδεια πριν για τα ορυχεία και για κάποιον άλλο λόγο, δε θυμάμαι, που δεν θέλουν τα χωριά να χαλάσει το περιβάλλον λόγω των ορυχείων και ήταν.. οπότε πήγαμε στο συμβούλιο της επικρατείας και τελικά τα κατάφεραν, νίκησαν τις δίκες και είχε επιτυχία δηλαδή το έργο και στο συμβούλιο της επικρατείας δημοσιογράφος που ήτανε είχε υπερασπιστεί τα χωριά κρατούσε την εφημερίδα που έχει το άρθρο μου και έλεγε κοιτάχτε τι γράφουν στο εξωτερικό για μας οπότε αυτό αλλά έγγραφα κι άλλα πράγματα. Λεγόταν ότι ήμουνα καλός στην κοινωνική ειδησεογραφία, είχα γράψει και για τις ελληνοτουρκικές σχέσεις που είχαν ξεκινήσει με τους σεισμούς που έγιναν στην Ελλάδα και στην Τουρκία και βοήθησε η μια χώρα την άλλη και φαινόταν ότι η Ελλάδα μπορεί να βοηθήσει την Τουρκία να μπει στην εοκ, εεε, στην ευρωπαϊκή ένωση, συγγνώμη, και γενικότερα ότι μπορούσαν να καλυτερέψουν οι σχέσεις μεταξύ Ελλάδας Τουρκίας κι άλλα

πράγματα. Μετά αποφάσισα επειδή όταν άγγιζα ζητήματα σαν αυτό με τα ορυχεία χρειαζόταν να αλλάζω δουλειά συνέχεια είπα να γυρίσω στο αρχικό, να γράφω διηγήματα και τα μυθιστορήματα. Και είναι πιο καρποφόρα έτσι κι αλλιώς ως εισόδημα. Οπότε γύρισα στα γραπτά και συνέχισα πια ως συγγραφέας και συνθέτης γιατί ως συγγραφέας πας απευθείας δεν έχεις κάποιον αρχισυντάκτη ή κάποιον που να σου λέει τι να γράφεις. Οπότε έγγραφα αυτά που ήθελα και ήμουν ευτυχής. Τώρα το άλλο μέρος της ζωής μου είναι ότι είμαι αρραβωνιασμένος και έχω κάνει παιδιά. Πολύ σημαντικό για μένα κι άλλαξε τη ζωή μου.

- Πόσα παιδιά έχετε;

- Τώρα με βάζετε σε δύσκολη θέση γιατί.. γιατί πως να το πω... (σιωπή παρατεταμένη) ναι. Τώρα να το πω αλλιώς (Σιωπή παρατεταμένη) την σύντροφό μου την γνώρισα πριν την γνωρίσω στη διάρκεια της μέρας, στη διάρκεια της νύχτας οπότε σαν σοναμπού το λένε στα γαλλικά και κάναμε παιδιά χωρίς εγώ να έχω επίγνωση.

- Ωστόσο συγχωρήστε με, δεν κατάλαβα την λέξη στα γαλλικά, δε γνωρίζω γαλλικά

- Σοναμπού είναι υπνοβάτη. Οπότε και εγώ δεν ξέρω ακριβώς πως μπορούσε να γίνει κάτι τέτοιο πάντως φαίνεται ότι έγινε και και πολλά πράγματα γίνανε ας πούμε. Καταρχήν ως υπνοβάτης έχω ακούσει δύο ανθρώπους, έναν εδώ στο διαμέρισμα που μένω και έναν στον ξενώνα που εμένα πρωτίτερα, να λένε ότι εγώ όταν πέφτω για ύπνο φεύγω αμέσως από τον ξενώνα ή το διαμέρισμα και πάω κάπου αλλού και κοιμάμαι τη μέρα εδώ. Δηλαδή, οπότε αυτό είναι κάτι που συμβαίνει από καιρό οπότε κάνω πράγματα τη νύχτα για τη δουλειά είτε με την σχέση με την αρραβωνιαστικιά μου είτε άλλα πράγματα τα οποία δεν τα κάνω τη διάρκεια της μέρας και ούτε μπορώ να καθορίσω με ακρίβεια ας πούμε ότι αυτά συμβαίνουν. Οπότε χωρίς να έχω τα ακριβή στοιχεία έχω την συνέπεια ότι κάτι τέτοιο πρέπει να συμβαίνει.

(Σιωπή)

- Τώρα πόσο χρονών είστε;

55

- Πριν είπατε ότι μένετε σε ξενώνα πριν τα προστατευόμενα διαμερίσματα;

- Ναι ναι σε ένα ξενώνα στην πλατεία Βάθης

- Πόσο καιρό είστε στα προστατευόμενα διαμερίσματα;

- Περίπου δύο δυόμισι χρόνια

- Θα θέλατε να αφηγηθείτε κάπως την ιστορία της πορείας σας μέσα στο σύστημα ψυχικής υγείας; Μιλώντας κάπως για τους θεσμούς που έχετε βρεθεί μέχρι να φτάσετε στα προστατευόμενα διαμερίσματα. Από που έχετε περάσει;

- Ααα. κατάλαβα ναι, Η πρώτη μου νοσηλεία ήταν το 88 θέλετε όλο το ιστορικό;

- Όσο θέλετε εσείς.

- Κατάλαβα. Η πρώτη μου νοσηλεία ήταν το 1988 η οποία ήταν ο καιρός που που έπεφτε το τείχος και χρησιμοποιούσαν διάφορες πλευρές, διάφορες πλευρές αντιμάχονταν να πείσουν τον κόσμο στην αντίπερα όχθη ε να πάρει το μέρος τους.

- Νοσηλευτήκατε στο Βερολίνο;

- Όχι, εδώ στην Ελλάδα. Ήρθα εδώ για διακοπές και η διάγνωση που μου είπε ο γιατρός ο οποίος ήταν διευθυντής της ψυχιατρικής κλινικής της Χαϊδελβέργης ήταν ψυχικές αντιδράσεις από διάφορα συμβάντα . Ας πούμε μου είπε ότι για παράδειγμα υπάρχει μεγάλη πιθανότητα χωρίς να το ξέρω όταν πήγαινα σε μπαρ ως νέος κάνοντας πράγματα που δεν έπρεπε λέει αυτός μπορεί να σου βάζανε διάφορα πράγματα στο ποτό για να θέλεις να ξαναπάς όποτε τελοσπάντων. Μου είπε επίσης να μη μιλάω γι' αυτό σε κανέναν ώστε να μπορέσω να επανέλθω στην κανονική τροχιά και να τελειώσω την σπουδή μου και να δουλέψω ως επαγγελματίας. Το οποίο και πέτυχε. Οπότε μόνο που αυτός δεν ήθελε να έχω το επάγγελμα μου συγγραφέας και συνθέτης. Κάπου εκεί βρήκα έναν άλλο γιατρό που είμαι πολλά χρόνια με αυτόν και συνέχισα πολλά χρόνια να γράφω και να κάνω δημοσιογραφία και τα λοιπά και τα λοιπά και μετά άρχισα πάλι να σχολούμαι με αυτά τα θέματα πλύσης εγκεφάλου τα οποία αυτό ήθελα να πω - όταν ήσουν στο Βερολίνο είχες πλύση εγκεφάλου, απολυταρχικών καθεστώτων οπότε και τώρα πάλι μπορεί, από ότι έχω καταλάβει. Το άλλο είναι διάφορα κύματα που μπορεί να σου αλλάξουν τη διάθεση και μπορούν να σου προκαλέσουν θυμό όταν δεν θυμώνεις μπορούν να σου προκαλέσουν λύπη όταν δε λυπάσαι και τα λοιπά και τα λοιπά. Αυτά γίνονται.

- Πως ασχοληθήκατε εσείς μ' αυτά;

- Είναι θέμα επιβίωσης. Μπορεί η σύντροφος μου να μη θέλει να είναι σύντροφος μου η μπορεί να παρεξηγηθώ ότι είμαι κάποιος που δεν είμαι, είναι θέμα επιβίωσης δεν έχω επιλογή. Οπότε τα γράφω και σιγά-σιγά οι εκδόσεις ενδιαφέρονται να μάθουν την αλήθεια και βγαίνει η αλήθεια κάπως γιατί όλα αυτά που έζησα όλα αυτά μπορείς να το εξακριβώσεις. Είναι θέμα επιβίωσης, δεν μπορώ να κάνω αλλιώς παρά να γράψω για αυτά αλλιώς χαλάει και το όνομά μου και οικογένεια μου και όλα τα πάντα, δεν έχω επιλογή.

- Η οικογένειά σας είπατε..

- Η σύντροφος μου η τάδε, τα παιδιά μου.

(Σιωπή)

- Μετά την πρώτη νοσηλεία το 88 τι συνέβη που βρεθήκατε μετά;

- Ολοκλήρωσα την σπουδή μου και άρχισα να δουλεύω όπως σας περιέγραψα, ήμουν σε διάφορα μέρη όπως η Αγγλία, ήμουν ένα χρόνο στο Λονδίνο, σπούδασα και στην Πράγα, που ήμουν δάσκαλος ξένης γλώσσας, έμαθα και λίγα τσέχικα, σε διάφορα μέρη. Και στην Ελλάδα, σε αγγλόφωνο πανεπιστήμιο έκανα δύο πως το λένε στα ελληνικά, δύο εξάμηνα, οπότε από δω κι από κει σπούδασα λιγάκι και είχα κάνει και κάποια Σπουδή στο Παρίσι, ήμουν στη Νίκαια, στην Σορβόνη, ναι. Σ' αυτά τα μέρη έχω πάει πιο πολύ να κάνω την σπουδή μου. Και στη Σκωτία έχω πάει που έκανα μόνο δουλειά βέβαια, ήταν πολύτιμη εμπειρία.

- Στην Ελλάδα πότε εγκατασταθήκατε σταθερά;

- Έχω να φύγω από την Ελλάδα από τα τέλη του 2001, Δεκέμβριο του 2001.

- Πριν ερχόσασταν για διακοπές, πως βρεθήκατε εδώ, ποια είναι η σχέση σας με την Ελλάδα;

- Για διακοπές κυρίως. Εκτός του ότι ήρθα μετά να δουλέψω ως δημοσιογράφος αλλά πρωτύτερα ερχόμουν για διακοπές γιατί έμεναν εδώ οι άνθρωποι που με υιοθέτησαν και τους επισκεπτόμουν στις διακοπές και έμενα μαζί τους στις διακοπές.

- Πολλά ταξίδια και πολλές μετακινήσεις.

- Ναι εγώ θυμάμαι όταν ήμουνα στο σχολείο πήγαινα διακοπές στη Γερμανία και στην Βρετανία, πέρα δώθε 6-7 φορές το χρόνο και καμιά φορά πηγαίναμε διακοπές στις Άλπεις, είτε στην Ελλάδα είτε αλλού. Ταξίδευα με αεροπλάνο πολλές φορές το χρόνο. Μετακινούμουν από πόλη σε πόλη για να κάνω την σπουδή μου για να κάνω τη δουλειά μου όμως τώρα ελπίζω να εγκατασταθώ μόνιμα στην Βρετανία και να μην ξανά μετακινηθώ. Να είμαι μόνιμα στην Πατρίδα μου. Ναι.

- Είπατε στη Βρετανία.. Σκοπεύετε κάποια στιγμή να φύγετε απ' την Ελλάδα;

- Ακριβώς ναι, ακριβώς.

- Εκεί έχετε συγγενείς και φίλους;

- Γνωστούς και πρώην συμμαθητές όμως δεν ξέρω αν έχω συγγενείς.

- Στην Ελλάδα έχετε συγγενείς και φίλους;

- Την σύντροφό μου, τα παιδιά μου.

- Στο διαμέρισμα πως είναι η ζωή σας, εκεί που μένετε; Πως φτάσατε εκεί;

- Ήμουν στον ξενώνα στην πλατεία Βάθης και μου προσφέρθηκε να έρθω εδώ και ήρθα, δεν ξέρω αν ξέρετε τα άτομα που εργάζονται εδώ, ήταν τότε εδώ υπεύθυνη η κ. και με φέρανε εδώ.

- Θέλατε να πάτε εκεί;

- Ναι το ήθελα πολύ, το ήθελα πολύ.

- Το λέτε με ενθουσιασμό.. Πως σκεφτόσασταν τότε αυτή την μετακίνηση;

- Θα έχω πιο πολύ χρόνο για τον εαυτό μου θα είναι πιο οικείο το περιβάλλον, θα είναι πιο, ναι, πιο άνετα, πιο ναι.

- Σε σχέση με την προηγούμενη δομή που ήσασταν, στον ξενώνα;

- Ναι

- Στον ξενώνα πως ήταν;

- Στον ξενώνα ήταν κάπως δύσκολα αλλά πάλι κατάφερα να βγάλω πολύ γραφτό, ήταν κάπως δύσκολα.

- Δύσκολα.. Θέλετε να μιλήσετε γι' αυτό;

- Τώρα, τι να πω. Άμα μου δοθεί επιλογή θα ήθελα να πω όχι.

- Την έχετε την επιλογή όπως συμφωνήσαμε αρχικά.

- Πολύ ωραία.

- Θα θέλατε να μιλήσετε για την καθημερινότητα στο διαμέρισμα; Πως είναι;

(Σιωπή)

- Κάνω τα διάφορα πράγματα που πρέπει να κάνω για να φροντίσω το σπιτικό. Ναι, ασχολούμαι με τα πράγματα που με ενδιαφέρουν όπως το γραπτό και τα λοιπά, πηγαίνω σε διάφορες διαλέξεις, πηγαίνω εκεί στην (όνομα δομής αποκατάστασης) που πήγα να πρωτύτερα ώστε να κρατήσω κάπως την επαφή με το κοινωνικό περιβάλλον το οποίο στην πλατεία Βάθης ήταν πολύ σημαντικό να πηγαίνω εκεί.

- Στην (όνομα δομής αποκατάστασης) κάνατε κάποιες δραστηριότητες εκεί;

Ναι πιο πολύ στην χορωδία συμμετείχα και έμαθα πολλά ελληνικά τραγούδια που καμιά φορά τ' ακούω στο ράδιο και λέω α αυτό είναι το τραγούδι που τραγουδήσαμε και ναι.

- Πηγαίνετε ακόμα εκεί;

- Πηγαίνω ακόμα μόνο λόγω κορονοϊού σταμάτησα αλλά τώρα θα ξαναρχίσω, σταμάτησα λόγω κορονοϊού θα ξαναρχίσω

- Έχουμε και την όμικρον τώρα ε;

- Ναι ναι, αλλά λένε είναι πιο ήπιο. Εγώ ξέρω άνθρωπο που το πέρασε πολύ ήπια ενώ στην αρχή είχα ένα γνωστό από την Αμερική, ο οποίος τέσσερις βδομάδες πάλευε με το θάνατο. Κάπου τα κατάφερε αλλά εδώ ήταν μία θεραπευτής που το ξεπέρασε μέσα σε μερικές μέρες χωρίς να έχει ιδιαίτερο πρόβλημα. Οπότε η πρόσφατη εμπειρία δεν είναι να παλεύει με το θάνατο για τόσες εβδομάδες. Όπως αυτός ο συμμαθητής μου που το έπαθε στην αρχή της κατάστασης, της νόσου αυτής. Ελπίζω να περάσει τι να κάνουμε, έχω κάνει τρία εμβόλια.

- Ωραία, υπάρχει κάτι άλλο που θα θέλατε να πείτε;

- Όχι, νομίζω πως αυτά είναι από μένα.

- Πως νιώθετε που είπατε την ιστορία σας;

- Το έχω συνηθίσει είναι κάτι που μου το ρωτάνε.

- Θα θέλατε λοιπόν κάπου εδώ να ολοκληρώσουμε;

- Ναι αν δεν θέλετε εσείς κάτι άλλο να με ρωτήσετε.

- Νομίζω πως και εγώ είμαι εντάξει.

- Πολύ ωραία, χάρηκα.

- Σας ευχαριστώ πολύ που συμμετείχατε στην συνέντευξη.

- Και εγώ ευχαριστώ.

- **Θέλετε να μου παρουσιάζεται τον εαυτό σας ελεύθερα;**

- Τον εαυτό μου;

- **Ναι να μου παρουσιαστείτε, να μου πείτε ποια είστε;**

- Είμαι x και επί σειρά ετών, 27 χρόνια, δούλευα σε γερμανική εταιρία, είμαι στενογράφος και ιδιαίτερα διευθυντών, μιλούσα αγγλικά γαλλικά γερμανικά και ήμουν το δεξί χέρι μίας μεγάλης εταιρίας. Ο Εργοδότης μου καταγόταν από την από την ανατολική Θράκη και παντρεύτηκε τη γυναίκα του και έγινε εφοπλιστής. Ήμουν το δεξί χέρι της εταιρίας, της εταιρίας τάδε και όταν του λέγανε ποια είναι η κυρία έλεγε η κυρία είναι δεσποινίδα, η δεσποινίς Βιολέτα Π. Ιδιαίτερα μου, το δεξί μου χέρι. Τι άλλο θέλετε να σας πω;

- **Επί 27 χρόνια δουλέψατε εκεί, από πόσο χρονών δουλέψατε;**

- Από πολύ μικρή, από.. (σιωπή) Τελείωσα και εγώ το Πάντειο πανεπιστήμιο, το τμήμα δημοσίων σχέσεων και μετά από κει και πέρα εργάστηκα αμέσως. Ήμουν πολύ καλή στη δουλειά μου και όταν μου έλεγαν τι τα θέλεις τα λεφτά που παίρνεις; Τα δίνω τσεκ του αδερφού μου και του πατέρα μου για να σπουδάσουν και εκείνοι.

- **Μετά από αυτή τη δουλειά ήσασταν επί 27 χρόνια εκεί, μετά;**

- Όταν έκλεισε η εταιρεία λόγω θανάτου κηρύξαμε την εταιρεία σε πτώχευση γιατί υπήρχαν πολλά μηχανήματα τα οποία έπρεπε να πουληθούν και ανέλαβα εγώ και ο πρώην διευθυντής και πουλήσαμε τα εμπορεύματα. Εγώ για λίγο καιρό επειδή ήμουν και εμπορικός αντιπρόσωπος, για λίγο καιρό πήγα στο εργοστάσιο του αδερφού μου που ήταν Στην Τατοΐου. σταματάει το μυαλό μου.

- **Δεν πειράζει, σιγά-σιγά θα τα θυμηθείτε.**

- Ο αδερφός μου ήταν έμπορος καλλυντικών και είχε μαζί με άλλον ένα, ένα εργοστάσιο στη λεωφόρο Τατοΐου.

- **Έχετε μόνο έναν αδερφό; Έχετε αλλά αδέρφια;**

- Έναν, όχι, έναν αδερφό τη γυναίκα του και τα εγγόνια μας.

- **Εσείς παντρευτήκατε;**

- Ποτέ. Ελεύθερη. Ποτέ. Δεν παντρεύτηκα ποτέ γιατί είχα ένα αίσθημα το οποίο απεβη ...

- **Είχατε ένα αίσθημα...**

- Με έναν ιπτάμενο της πολεμικής αεροπορίας που δεν μου βγήκε σε καλό, κράτησε 30 χρόνια αυτό το αίσθημα. Τώρα δυστυχώς ή ευτυχώς δεν παντρευτήκαμε.

- **Τώρα πόσο χρονών είστε;**

- Αρκετά μεγάλη, είμαι 75 και πάω για τα 76, την Πρωτοχρονιά είχα τα γενέθλια μου.

- **Χρόνια πολλά.**

- Ευχαριστώ πολύ να 'στε καλά
- **Στην δομή εκεί πόσα χρόνια βρίσκεστε, πόσο καιρό είστε εκεί;**
- Αρκετά χρόνια, πριν πήγαινα εκεί στο караόκε, θέατρο, μαγειρική, ζαχαροπλαστική, και μακάρι να ξανά μπορέσουμε να πάμε να τραγουδήσουμε να παίξουμε θέατρο να μάθουμε να μαγειρεύουμε.
- **Αυτά είναι δραστηριότητες που γίνονται στην δομή; Λόγω κόβιντ έχουν σταματήσει;**
- Λόγω καταστάσεων έχουν σταματήσει.
- **Αυτά είναι δραστηριότητες που κάνετε μέσα στο οικοτροφείο;**
- Όχι, στο κέντρο ημέρας.
- **Λείπουν οι δραστηριότητες τώρα με τον κόβιντ ε;**
- Ναι.
- **Πως περνάτε μια μέρα στην δομή;**
- Στο οικοτροφείο εννοείτε; Πως να τα περάσουμε; Με τηλεόραση, με ραδιόφωνο, τώρα δεν μπορούμε να βγούμε και έξω... Πρώτα πηγαίναμε και για καφέ και βόλτα, τώρα δεν μπορούμε να πάμε πουθενά, είμαι αγαπητό πρόσωπο από τους υπόλοιπους..
- **Άρα κάπως κάθεστε και κάνετε πράγματα μέσα στην δομή;**
- Ναι, έχω ομάδα ζαχαροπλαστικής εδώ, καμιά φορά κάνουμε και караόκε μόνοι μας, εγώ έχω καλή και δυνατή φωνή.
- **Ωραίο το караόκε.**
- Ωραίο, Εγώ τραγουδάω συνέχεια το Ζαμπέτα
- **Σας αρέσει ο Ζαμπέτας;**
- Μου αρέσει πολύ.
- **Ο αγαπημένος σας ποιος είναι;**
- Μου αρέσει να ψέλνω τον ολυμπιακό ύμνο. Θέλετε να σας πω λίγο;

Τραγουδάει :

Αρχαίο πνεύμα αθάνατο, δεν είναι πατέρα του ωραίου, του μεγάλου και του αληθινού κατέβα φανερώσου Και άστραψε εδώ πέρα της δόξας της δική σου της γης και τ' ουρανού. Στο δρόμο και στο παρελθόν και στο λιθάρι των ευγενών αγώνων λάμψη την ορμή και με το αθάνατο σε θαύμασαν οι ουρανοί

- **Ωραία, πολύ ωραία τραγουδήσατε!**
- **Τώρα καθώς ξεκινάμε σιγά-σιγά την αφήγηση θα ήθελα να μου αφηγηθείτε ελεύθερα την ιστορία σας σε σχέση με το σύστημα ψυχικής υγείας, δηλαδή θα ήθελα να πάτε στο παρελθόν, να ανατρέξετε, από την πρώτη εμπειρία σας με το ψυχιατρικό θεσμό μέχρι και**

σήμερα και ελεύθερα να μου αφηγηθεί είτε ότι θέλετε. Δεν υπάρχει σωστό και λάθος, και μπορείτε να πείτε ότι θέλετε.

- Με φέρνετε λίγο σε δύσκολη θέση.

- **Είναι μία δύσκολη συζήτηση;**

- Θα ξανά κάνουμε συνάντηση;

- **Δεν θα υπάρξει δεύτερη συνάντηση, θα είναι η μοναδική που θα κάνουμε, δεν θα έχουμε και δεύτερη φορά. Γιατί ρωτάτε;**

- Αν θα μπορούσα την άλλη φορά να σας αφηγηθώ καλύτερα

- **Εννοείται ότι αυτή τη φορά θα θέλετε να μην το κάνετε;**

- Να μην το κάνω.

(αλλάζει γνώμη)

- Τελοσπάντων, θα σας πω ότι μπορώ.

- **Κυρία (x) ως εκεί που αισθάνεστε άνετα να πείτε. Δεν υπάρχουν πράγματα που είναι συγκεκριμένα και θα ήθελα να τα ακούσω, εσείς αποφασίζετε μέχρι εκεί που θέλετε και όπου μπορείτε. Όχι πράγματα που μπορεί να σας δυσκολεύουν πάρα πολύ. Εγώ θα είμαι διακριτική και όπου νιώθετε ότι σας ρωτάω κάτι που δεν θέλετε να απαντήσετε, θα μου λέτε Ρούλα αυτό δεν θέλω να το απαντήσω. Πάμε σε επόμενη ερώτηση και όταν θέλετε να σταματήσετε θα μου πείτε Ρούλα τέλος, δεν θέλω άλλη. Σε οποιαδήποτε φάση της συζήτησης μπορείτε να σταματήσετε.**

- Βεβαίως

- **Είστε σύμφωνοι δηλαδή Κυρία (χ);**

- Δεν θέλω να με λέτε κυρία, είμαι δεσποινίς.

- **Δεσποινίς (χ) λοιπόν.**

- Εσείς είστε παντρεμένη?

- **Και εγώ δεσποινίς είμαι.**

- Εντάξει Ρούλα. (Σιωπή) Πόσο χρονών είσαι;

- **Είμαι 32**

- Είσαι νέα, εγώ είμαι μεγάλη.

- **76 είπατε**

- Την Πρωτοχρονιά είχα τα γενέθλια μου

- **Άρα θα έχετε και πολλές ιστορίες, Είμαι μεγάλη λέτε, άρα σκέφτομαι θα έχετε και πολλές ιστορίες.**

(Σιωπή)

Τι άλλο θα θέλατε να μάθετε από μένα;

- Αν θέλετε κι εσείς να μου αφηγηθείτε την ιστορία σας από τους ψυχιατρικούς θεσμούς. Να πάτε στο παρελθόν και να ξεκινήσετε να μου πείτε την ιστορία σας και πως βρεθήκατε στο οικοτροφείο.

- Πως βρέθηκα στο οικοτροφείο... Δεν με έβαλαν οι δικοί μου στο οικοτροφείο για να με ξεφορτωθούν, αλλά έχασα γρήγορα τον πατέρα μου, κατόπιν τη μητέρα μου

(σιωπή)

Και δυστυχώς επειδή ήταν πολύ αγαπημένοι ο πατέρας μου και η μητέρα μου, η μητέρα μου παρόλο το ότι ήτανε πολύ δυνατή στη ζωή και δούλεψε και τα πάντα δεν ήθελε να κοιμάται μόνη, δεν ήθελε να μείνει μόνη ούτε μισό δευτερόλεπτο και ήθελε να κοιμόμαστε μαζί, να κυκλοφορούμε μαζί και ήμουν αναγκασμένη να μην μπορώ να ζήσω όπως πρέπει και όπως ήθελα

(Σιωπή)

Οδηγώ από νεαρά από νεαρά ηλικία είχα μαζί μου, είχα δικό μου ένα honda civic και προκειμένου να την ευχαριστήσω για τα υπόλοιπα χρόνια της ζωής της την πήγα να στο κομμωτήριο

(Σιωπή)

- Τη φροντίζατε δλδ;

- Πολύ, πάρα πολύ παρόλο που ήτανε δυνατός άνθρωπος, δούλεψε πολύ Τα 'χασε με τον άντρα της τον πατέρα μου, νόμιζα ότι δεν είναι τίποτα, ότι έσβησε από τη ζωή . Τι να σας πω..

- Πόσο χρονών ήσασταν όταν χάσατε τον μπαμπά σας;

30

- Εκείνη την περίοδο είχατε τελειώσει το Πάντειο και δουλεύατε;

- Ναι

(σιωπή)

Κουράστηκα από αυτή τη συνέντευξη.

- Θέλετε να σταματήσουμε ή θέλετε να πάρετε μια ανάσα;

- Να σταματήσουμε σας παρακαλώ κυρία Ρούλα.

- Εντάξει κυρία (x), ότι θέλετε, θέλετε να πάρετε τηλέφωνο την κοινωνική λειτουργό να έρθει να σας βοηθήσει;

(Σταματάω την ηχογράφηση και καλώ στη δομή να έρθει η κοινωνική λειτουργός για να την βοηθήσει να επιστρέψει στο σαλόνι. Μέχρι να έρθει η κοινωνική λειτουργός η συμμετέχουσα μου ζητάει μία δεύτερη συνάντηση από μόνη της για τις επόμενες μέρες. Δέχομαι να την ξαναδώ και αποχαιρετιζόμαστε. Όλοι μαζί με την κοινωνική λειτουργό κανονίσαμε την επόμενη συνάντηση).

- Σας ακούω

- Θα ήθελα λοιπόν να μου παρουσιάσετε τον εαυτό σας ελεύθερα, όπως θέλετε, να μου πείτε ποια είστε.

- Είμαι η βιολέτα Π. Έχω ζήσει τη ζωή μου με τα αδέρφια μου, με τους καλούς μου φίλους αλλά είμαι μία σκέτη αποτυχημένη. Είχα δεσμό με έναν πρώην ιπτάμενο της πολεμικής αεροπορίας επί σειρά ετών και τον τελευταίο καιρό είμαι στεναχωρημένη πάρα πολύ. Εγώ είμαι... την ηλικία μου την ξέρεις;

- Όχι κ.Βιολέτα

- Είμαι 76 ετών (σιωπή) και το αμόρε μου είναι κοντά 90, με περνούσε 16 χρόνια και δυστυχώς πέθανε χωρίς να τον δω.

- Σε ποια ηλικία?

- Κοντά 90

- Ήσασταν μαζί μέχρι να πεθάνει;

- Όχι, αλλά κάθε μέρα είμαστε μαζί

Όταν το πληροφορήθηκα τον θάνατο του, δεν μπορώ να το χωνέψω και είμαι μελαγχολική, δεν έχω κέφι και όλοι με ρωτάνε τι έχω ότι δεν αξίζει τον κόπο να είμαι στεναχωρημένη κι αυτά.

- Πότε μάθατε για το θάνατο του;

- Πριν ενάμιση μήνα - δύο. Χριστούγεννα έκανα με τους δικούς μου, παρόλο που δεν επιτρεπόταν να βγούμε έξω, ήρθαν οι δικοί μου και με πήραν έχοντας κάνει τα τεστ για τον κορονοϊό. Και με πήραν στο σπίτι του αδερφού μου και κάναμε Χριστούγεννα όλη η οικογένεια μαζί, πέρασα πάρα πολύ ωραία. Παραλείπω να σας πω πως όλες τις τροφές της τρώω αλεσμένες, δεν μπορώ έχω πρόβλημα κατάποσης.

Πέρσι το καλοκαίρι που είχα αρρωστήσει με πνευμονία και ήμουν στο νοσοκομείο μου είχαν βάλει σωληνάκι και δεν γευόμουν την τροφή και πήγαινε κατευθείαν στο στομάχι, καταλαβαίνεις Ρούλα μου τι είχα πάθει; Ούτε νερό καταλάβαινα, ούτε φαγητό, είχα αδυνατίσει. Και συνεχίζεται η κατάσταση. Τώρα μου δίνουν τροφή αλεσμένη και την τρώω και πάλι πρόβλημα έχω.

(Σιωπή) – (κλαίει)

Συγνώμη που κλαίω, δεν έχω κλάψει μπροστά σε κανέναν.

- Κλαις Βιολέτα επειδή τα θυμήθηκες τώρα όλα αυτά;

- Κι όμως, έζησα και έλεγα στο γιατρό - τον ψυχίατρο - ότι θα το φάω αλεσμένο αρκεί να ζήσω και την θέλω τη ζωή μου. Και όμως τα κατάφερα και τα τρώω όλα αλεσμένα. Δεν μπορώ να περπατήσω, ήμουν τρεις μήνες στο κρεβάτι και έκανα φυσικοθεραπεία και

σηκώθηκα αλλά ακόμα είμαι στο καροτσάκι. Περπατάω λίγο μέσα στο οικοτροφείο μας και όλοι με αγαπούν.

- Οι ένοικοι εννοείτε;

- Όχι τόσο οι ένοικοι, οι ένοικοι ζηλεύουν

- Τι πιστεύεις ότι ζηλεύουν;

- Το ότι ζω. Κάθε φορά που έρχονται οι δικοί μου και με βλέπουν, από το παράθυρο πλέον, μου φέρνουν τούρτα γιατί δεν μπορούν να φτιάξουν σιμιγδαλένιο χαλβά που έτρωγα και τρώγαν όλοι οι ένοικοι από εμένα γιατί ο χαλβάς πνίγει. Και εγώ δεν μπορώ πια να το τρώω. Και έτσι αποφάσισαν οι δικοί μου να μου φέρουν τούρτα. Ωραία ρούχα, τα πάντα ωραία, τρία μπουφάν μου έφεραν πολύ ωραία, μία φοβερή ζακέτα χοντρή υφασμάτινη άσπρη, δεν έχουμε πού να τα βάλουμε τα ρούχα μας.

- Έρχονται συχνά και σας βλέπουνε οι δικοί σας;

- Και βέβαια, ακόμα 2 -3 φορές το μήνα

- Η δικοί σας είναι είπατε ο αδερφός σας..

- Και η νύφη μου, τα δύο μου ανίψια, ένα κορίτσι και το αγόρι και έχουν και οι δυο από δύο παιδιά, δύο αγόρια και δύο κοριτσάκια

- Βλέπετε και τα παιδιά;

Και βέβαια, πάμε στη γιαγιά τη Βιολέτα έλεγαν (σιωπή)

- Πότε ήταν η πρώτη φορά που ήρθατε σε κάποια επαφή με κάποιον θεσμό ψυχικής υγείας;

- Σας είχα πει ότι έχασα πρώτα τον πατέρα μου, μετά από αρκετά χρόνια έχασα την μητέρα μου αλλά όταν έχασα τον πατέρα μου η μητέρα μου ήταν πολύ αγαπημένοι με τον πατέρα μου και δεν τον άντεξε το χωρισμό και ήθελε να κοιμόμαστε μαζί να βγαίνουμε μαζί και εγώ είχα αυτοκίνητο. Κάθε εβδομάδα την έβγαζα έξω πηγαίναμε στο κομμωτήριο, την πήγαινα στην παραλία για φαγητό, της έκανα όλα τα χατίρια, δεν μπορούσα να κάνω διαφορετικά, έπρεπε να την προστατεύσω. Ήξερε το δεσμό μου και του έλεγε Γιάννη γιατί δεν μπορείς να της προσφέρεις αυτό που επιθυμεί? Τι θέλεις από τη Βιολέτα? Ήταν βαριά κουβέντα αυτή που του πε. Εύχομαι να το κατάλαβε, γιατί δεν μπορείς να της προσφέρεις αυτό που επιθυμεί;

- Και αφού χάσατε τη μητέρα σας;

- Έμεινα μόνη με γυναίκα που με βοηθούσε, με εξυπηρετούσε και στο τέλος ο αδερφός μου αποφάσισε να μένουμε μαζί και του είπαν οι γιατροί ότι η βιολέτα δεν έχει ανάγκη υπάρχει ένα καλό οικοτροφείο που αν θέλει η κοπέλα μπορεί να έρθει σε μας και να τα έχει όλα. Έτσι για να μη γίνομαι βάρος αποφάσισα να έρθω στο οικοτροφείο εγώ και τα περνούσα πολύ ωραία πάρα πολύ ωραία

- Ποια χρονιά πήγατε στο οικοτροφείο;

- Το 1913

- Μήπως εννοείται το 2013;

Ναι ναι

Είχα πολλές δουλειές εδώ στο οικοτροφείο, έστρωννα τραπέζι, το ξέστρωννα, ήμουν στο σερβίρισμα, στα πιάτα. Έπλενα τα πιάτα σερβίριζα τα πρωινά, είχα πάρα πολλές δουλειές και τώρα δεν μπορώ να κάνω τίποτα.

- Πως περνάτε την μέρα σας;

Σηκώνομαι το πρωί, παίρνω το πρωινό μου και μετά πάω στο σαλόνι, βλέπω τηλεόραση, ακούω τραγούδια, όσο μπορώ περπατάω και όπως μπορώ. Έχω μέσα μου ένα φόβο ότι θα πέσω (Σιωπή) Αλλά τα καταφέρνω να περπατάω τώρα μου είπαν οι δικοί μου μήπως να σου πάρουμε και ένα πι και να περπατάς και λέω όχι θα περπατήσω σιγά-σιγά μόνη μου. Και τα καταφέρνω, σιγά-σιγά σιγά-σιγά. Εδώ που ήρθα με το καρότσι ήρθα γιατί κάνει κρύο και απέναντι που είμαστε μέχρι εδώ είναι ποδαρόδρομος και ανηφόρες.

- Λόγω κρύου δεν μπορούσατε να περπατήσετε;

Βέβαια. Εσείς; Πως τα περνάς;

....

- Εκτός από το οικοτροφείο που είστε τώρα, έχετε μείνει η άλλη δομή;

- Όχι είναι η πρώτη φορά και έχω να πω ένα μεγάλο ευχαριστώ στον κύριο τάδε. Είχα ένα τυμπανισμό μεγάλο, ο οποίος δεν χειρουργητώ, πρησμένη κοιλιά, από κήλη, ομφαλοκήλη. Πήγα παντού επειδή κάπνιζα και δεν με αναλάμβανε κανείς να με χειρουργήσει, ο κύριος τάδε (Επιστημονικά Υπεύθυνος) με πήγε στο αττικό νοσοκομείο και έκανα μία θεραπεία με μάσκα και με οξυγόνο μακριά από τσιγάρο φυσικά και τα κατάφερα να χειρουργηθώ. Ήθελα να κάνω κάποιο δώρο με τον αδερφό μου στο χειρούργο και δεν το δέχτηκε, εγώ είμαι γιατρός, δεν είμαι αρπάχτρας, να αρπάζω χρήματα, έτσι είπε. Πήγα μια χαρά στην ανάρρωση.

- Η σχέση σας με τους γιατρούς;

Καμία

Έχετε λάβει κάποια διάγνωση ψυχιατρική?

Όχι

| Σιωπή |

- Τι σκέφτεστε κ.βιολέτα?

- Το τι πρόκειται να κάνω

Τι πρόκειται να κάνετε;

- Να αλλάξω βιολί

Βιολί, δηλαδή;

Σιγά-σιγά να κάνω περισσότερα πράγματα (σιωπή)

- Τι θα θέλατε να κάνετε, τι σκέφτεστε;

- Θα σας πω, να αναλάβω μερικές δουλειές που δεν κάνω τώρα. Να ετοιμάζω εγώ το στρώσιμο των τραπεζιών που το βαριγκομουν οι άλλες. Να κάνω κάτι άλλο στο σερβίρισμα

- Τι σημασία έχουν για σας οι δουλειές, γιατί τις επιθυμείτε τόσο πολύ;

Εχθές ήθελα κάτι και το είπα σε μία καινούργια που μας ήρθε εδώ. Και λέει εσύ τα θέλεις όλα στο χέρι. Ποια θέλω όλα στο χέρι; Άμα θες να μη σε ξανά βγάλουμε έξω είπε, να κάτσεις στο κρεβάτι και να καταθέσεις τα όπλα. Δεν θέλω να καταθέσω τα όπλα απλά δεν μπορώ και δεν το καταλαβαίνουν ότι δεν μπορώ.

(Σιωπή)

- Αυτή ήταν μεγάλη προσβολή για μένα σιωπή

- Τι σε δυσκόλεψε;

Τα λόγια της

(σιωπή)

Αν θέλεις επέτρεψε μου να μη μιλήσω γι' αυτό

- Βεβαίως, όπου θες μιλάς όπου θες σταματάς

- Ο κύριος τάδε Ε/Υ ξέρει τα αδέρφια μου πάρα πολύ καλά, εμένα, που δούλεψα, τι έκανα και δε χρειάζομαι τέτοιες προσβολές

(Σιωπή)

-Θα θέλατε να κάνετε πιο πολλά πράγματα λοιπόν

(Σιωπή)

- Μου είπατε σπουδάσατε στο Πάντειο

- Ναι, δημόσιες σχέσεις

- Μέχρι ποια χρονιά εργαστήκατε;

- Η εταιρεία μας σταμάτησε να εργάζεται όταν πέθανε ο επιχειρηματίας και μετά επειδή είχαν μείνει εμπορεύματα συνέχισα εγώ εργαζόμενη με τον διαχειριστή που είχαμε, ανιψιό του επιχειρηματία μέχρι να πουλήσουμε και την τελευταία πρόκα. Είχαμε πολλά εμπορεύματα. Μετά λέει ο αδερφός μου, Βιολέτα μου μήπως θες να συνεχίσεις εργαζόμενη σε εμάς. Του λέω ευχαρίστως να σας βοηθήσω κι εσάς

(Σιωπή)

- Τι ώρα είναι Ρούλα; Να σταματήσουμε σε παρακαλώ;

(συνεχίζει πριν απαντήσω)

- Να σου πω, πήγα και στον αδερφό μου, Κάθισα εκεί 6-7 χρόνια, ανέλαβα να κάνω καταστάσεις στην εφορία, είχα αναπτύξει σχέσεις με την εφορία, γνωστούς οπότε να μην επιβάλλονται πρόστιμα για τις παραβάσεις τους. Καταλαβαίνεις τι θέλω να πω;

- Προσπαθώ να σας ακούσω και να καταλάβω, λέτε για πρόστιμα και παραβάσεις

(Σιωπή)

- **Θέλετε να μου εξηγήσετε καλύτερα;**

- Όπως να ναι η κάθε εταιρία έχει κάποια παράβαση, εγώ την κάλυπτα την παράβαση με κάτι ψιλό δωράκια από την εταιρεία του

(Σιωπή)

- Σε έφερα σε αμηχανία (κατάφαση)

- **Σας περιμένω, προσπαθώ να καταλάβω τι θέλετε να πείτε δεν είναι αμηχανία**

- Εγώ νιώθω αμηχανία και όχι εσύ

- **Γιατί κυρία βιολέτα;**

- Κοίταξε να σου πω, ήμουν αγαπητή και είχα πολλές γνωριμίες από την πρώτη μου δουλειά και ήξερα τι μπορώ να κάνω και τι να αποκρύψω. Αυτό το κάνω στον αδερφό μου και έλεγα πως μπορούν να δουλεύουν χωρίς να φανερώνονται όλα

(Σιωπή)

- Εσύ έχεις δουλέψει πουθενά;

- **Ναι**

- Που Ρούλα;

- **Γιατί με ρωτάτε; Τι σκέφτεστε; Θα σας απαντήσω, όταν τελειώσουμε. Τότε μπορείτε να με ρωτήσετε ότι θέλετε.**

- Πότε θα ξανά έχουμε ραντεβού;

- **Δεν θα κάνουμε άλλη συνάντηση.**

- Γιατί;

- **Είναι για μία φορά μόνο η συνέντευξη.**

- Πολύ θα λυπηθώ, δε θυμόμουν ότι σήμερα είχαμε συνάντηση για να είμαι πιο προετοιμασμένη.

- **Προετοιμασμένη, δηλαδή; Τι θα θέλατε να έχετε προετοιμάσει;**

(Σιωπή)

Πως είστε βιολέτα;

Πως είμαι;

Καλά είμαι, δόξα τω Θεώ

- **Σας βλέπω σκεπτική, γι αυτό ρωτάω**

- Είμαι σκεπτική

Από που κατάγεσαι Ρούλα;

Μήπως θέλετε να ολοκληρώσουμε την συνέντευξη σιγά-σιγά;

Θα σας πω στο τέλος ότι θέλετε να μάθετε για μένα

Θέλετε να σταματήσουμε;

Ναι

- Πως νιώσατε που αφηγηθήκατε την ιστορία σας;

(Σιωπή)

- Πως ένιωσα...

(Σιωπή)

- Ότι είμαι υποχρεωμένη να μιλήσω με ανοιχτά χαρτιά σε σένα, αυτό ένιωσα

- Υποχρεωμένη;

- Υποχρεωμένη

- Αυτό σας έχει προκαλέσει θετικά ή αρνητικά συναισθήματα;

- Θετικά

- Θετικά γιατί?

(Σιωπή)

- Μπορείτε να πείτε ελεύθερα ότι σκέφτεστε.

- Έρχομαι σε δύσκολη θέση.

(Σιωπή)

Ας μείνουμε εδώ Ρούλα μου.

- Εντάξει.

- Πες μου σε παρακαλώ, από που κατάγεσαι?

- Από την Κέρκυρα

- Εγώ είμαι από Γαλαξίδι και ο θείος μου ήταν καθηγητής και επί σειρά ετών ήταν διοικητής της τράπεζας της Ελλάδος. Όμως δεν ήθελε να πάω εγώ στην τράπεζα να εργαστώ για να μη λένε ότι έχει την ανιψιά του εδώ για χατίρι. Πάντως και εκεί που με συνέστησαν και πήγα στην εταιρεία Που δούλεψα, ήμουν και εκεί αξιότιμο μέλος της κοινωνίας ότι κι αν θέλαμε με έστειλαν κι εμένα στο θείο μου. Και όταν έβγαλα την άδεια εμπορικού αντιπροσώπου έπρεπε 10 άτομα να πουν τι ξέρουν για μένα και να το στείλουν στο κράτος. Έτσι όποιος κι αν ήταν, Έλεγαν τα καλύτερα για μένα και το 1969 πήρα την άδεια του εμπορικού αντιπροσώπου από το επιμελητήριο, καταλαβαίνεις; Σε νεαρά ηλικία.

(Σιωπή)

Είχα συνεργασία με τις μεγαλύτερες επιχειρήσεις, με τη Δ.Ε.Η. και κρατικές επιχειρήσεις και έβγαζα προμήθειες και αρκετά χρήματα. Τι να τα κάνω εγώ τα χρήματα που έχασα την υγεία μου Ρούλα?

(Σιωπή)

Με την εταιρεία υδάτων, με την ΔΕΗ, πήγαινα όταν Άνοιγαν τις δημοπρασίες ,άνοιγα τους φακέλους για τις τιμές ...

(Σιωπή)

Έκανα αεροπορικά ταξίδια αρκετά σε πολλά κράτη παρέα με το φίλο μου που ήταν στην πολεμική αεροπορία, τον αγαπούσα πάρα πολύ κι εσύ μου κοριτσάκι μπροστά του, με αγαπούσε και με εκτιμούσε. Λυπάμαι που δεν θα έχουμε άλλη συνάντηση, έχω όρεξη να μιλήσω μαζί σου.

(Σιωπή)

Στην Κρήτη στα Χανιά πήγαινα τακτικά σε διαγωνισμούς σαν άνοιγμα φακέλων, έπαιρνα όλες τις συνεντεύξεις και έκανα..

Δεν μπορώ άλλο να μιλήσω.

- **Κουραστήκατε;**

- Ναι

- **Εντάξει, σταματάμε εδώ.**

- Με συγχωρείς, έχω κάποια αναγούλα.
- **Αισθάνεσθε τώρα δυσφορία; Θέλετε να φωνάξετε την κυρία τάδε (κλ), αν χρειάζεστε κάτι φωνάξετε την.**
- Έχω κάποια αναγούλα και γι' αυτό δεν μπορώ να μιλήσω.
- **Χρειάζεστε κάποια βοήθεια από κάποιον για την αναγούλα;**
- Μάλλον δεν θα με ωφελήσουν κυρία..... (σκέφτεται) κυρία.. Ρούλα! (το θυμάται)
- **Εντάξει μην ανησυχείτε, έχουμε χρόνο κύριε κκκ, να πάρετε το χρόνο σας, ε;**
- Ευχαριστώ για την κατανόηση κυρία Ρούλα. Όπως καταλαβαίνετε, δεν το κάνω επειδή το θέλω αλλά όπως καταλαβαίνετε είναι θέμα υγείας, όπως καταλαβαίνετε, όχι ότι δεν θέλω.. πρέπει να ξέρετε για μένα ότι είμαι ευθύς τύπος, άμα δεν ήθελα θα σας το έλεγα, καταλαβαίνετε εννοώ. Άμα δεν ήθελα να λάβω μέρος στην συνέντευξη σας το πω έτσι. Ναι θα ήθελα χρόνο. Ευχαριστώ για την κατανόηση.
- **Να πάρετε όσο χρόνο θέλετε, όταν είστε έτοιμος θα μου πείτε εσείς να ξεκινήσουμε, εγώ θα σας περιμένω όσο χρόνο χρειαστεί.**
- Ναι λέω να κάνω μια αρχή και βλέπουμε. Πόσο χρόνο έχουμε κυρία Ρούλα;
- **Το μέγιστο που μπορούμε να έχουμε είναι 1 h αλλά θα δούμε μαζί πως θα πάει συνέντευξη, θέλω να πω πως μπορεί να κρατήσει και τόσο αλλά και λιγότερο έχει να κάνει με το πως θα πάει η συνέντευξη μέσα από τη συζήτηση μας, καταλάβετε; Δεν θα σας κρατήσω για 1 h αν δεν έχουμε κάτι να πούμε ή αν δεν θέλετε.**
- Πλασματική δηλαδή η ώρα εννοείτε; Δηλαδή δεν είναι στάνταρ..
- **Ναι είναι ανάλογα με το πόσο θέλει κάθε συμμετέχων να μιλήσει.**
- Ας κάνουμε λοιπόν μία αρχή και βλέποντας και κάνοντας.
- Έτσι
- Σας είπα, είμαι ευθύς τύπος, δεν κοιτάζω να καλλωπίζω τα πράγματα, λέω την αλήθεια. Να σας πω, να αρχίσω και βλέποντας και κάνοντας. Ήρθα εδώ κυρία Ρούλα το Φεβρουάριο του 2000, δηλαδή περίπου 17 χρόνια. Να σας κατατοπίσω, πηγαίναμε από 15 χρονών στους ψυχιάτρους, θα σας πω γιατί, στους ψυχιάτρους, και τους τα ακουμπ, τα ακουμπούσε.. (ζορίζεται) η μάνα μου και δίνανε τις πιο απαισιόδοξες προβλέψεις σχιζοφρένεια και τα λοιπά. Όπως με βλέπετε εγώ είμαι μια χαρά, κάπως ξεκίνησα να γίνομαι καλύτερα πριν 17 χρόνια - θα σας κατατοπίσω όπου δεν ξέρετε εννοείται. Καταλαβαίνετε πως μιλάω, δεν εννοώ ότι δεν ξέρετε, απλά όπως καταλαβαίνετε είναι η πρώτη φορά που έρχεστε σε επαφή μαζί μας.
- **Με το οικοτροφείο εννοείτε;**

- Με το Οικοτροφείο μας.

- Ναι είναι η πρώτη μου επαφή με το οικοτροφείο και τώρα σας γνωρίζω, οπότε ναι θα ήθελα να μου εξηγήσετε ότι θεωρείτε ότι πρέπει να ξέρω για σας, σας ευχαριστώ.

- Με το που ήρθα εδώ πριν 17 χρόνια, 14 Φεβρουαρίου, του Αγίου Βαλεντίνου, δεν περίμενα ότι θα γινόμουν καλά, απευθείας άνοιξα, σας πληροφορώ πήγα στο κέντρο ημέρας, Ευχαρίστησα (κομπάζει)... - Συγνώμη, δεν είμαι στα καλύτερα μου -

- Τι σας συμβαίνει;

- Αυτό φυσικά δεν αφορά εσάς, μάλλον δεν είναι η μέρα μου σήμερα, όπως καταλαβαίνετε κι εσείς κάθε μέρα δε γίνεται να είμαστε μες την τρελή χαρά. Αλλά μην πετάγομαι από το ένα θέμα στο άλλο. Πήγα κατευθείαν στο κέντρο ημέρας και άρχισα να ασκώ τις καλλιτεχνικές μου τάσεις, να γίνω πιο συγκεκριμένος με την κυριά τάδε και την κυριά τάδε, χοροθεραπεία και είδα μια ταινία που με έκανε..... Συγνώμη, να πάω λίγο τουαλέτα (κατάφαση)

- Ναι, σας περιμένω

- Θα προσπαθήσω να είναι και η πρώτη και η τελευταία φορά.

- Μην ανησυχείτε θα σας περιμένω εγώ. Έχουμε χρόνο.

- Ευχαριστώ για την κατανόηση.

(Φεύγει από την συνέντευξη και επιστρέφει μετά από 5 λεπτά)

- Ε, δεν έφυγα, για να συνεχίσω.. στην αίθουσα τάδε όπου κάνουμε Χοροθεραπεία, να στο πω έτσι, ξέρετε τι θα πει χοροθεραπεία;

- Αν θέλετε πείτε μου τι κάνατε.

- Εγώ το μεταφράζω, κάνοντας αυτό το χορό, ότι τονώνει την ψυχή μου Και με χαροποιεί και συνάμα, παρακολούθησα, δεν ξέρω αν την έχετε δει,, θα σας την πω φυσικά εγώ, την ταινία του Ράσελ Κρόου ένας υπέροχος άνθρωπος. Και να σας πω πως το συνδέω, το συνδέω με την άνοδο τη δική μου. Ενωώ ψυχοσωματικά. Έχετε δει αυτή την ταινία;

- Όχι, θέλετε να μου πείτε για αυτή την ταινία;

- Ο Ράσελ Κρόου υποδυόταν έναν αυτιστικό άντρα που στο σχολείο τον κοροϊδεύανε και τον είχανε του κλώτσου και του μπάτσου. Και το συνδέω αυτό με μένα, έτσι με είχανε κι εμένα στο σχολείο αλλά πάνε και πολλά χρόνια όπως καταλαβαίνετε κι εσείς, έτσι δε θυμάμαι πολλές λεπτομέρειες αλλά όπως βλέπετε θυμάμαι τα περισσότερα. Έγινε διάσημος επιστήμονας από την θυμάμαι και το συνδέω αυτό με τη δική μου άνοδο γιατί έκανα μια πολύ καλή αρχή με την κυριά τάδε και την κυριά τάδε, να είναι καλά εκεί που είναι... και εύχομαι να μην κολλήσουνε κορονοϊό κιόλας, φυσικά. Με την χορογραφία τους εκφραζόμουνα και ασκούσα τις καλλιτεχνικές μου τάσεις και αυτό με τόνωσε ψυχολογικά. Ξέρετε το κέντρο ημέρας;

- Έχω ακούσει για το κέντρο ημέρας.

- Οπότε δε χρειάζεται να σας πω πολλά.

- Όχι, να μου πείτε, εσείς θέλω να ξέρω πώς βλέπετε το κέντρο ημέρας, έχει κάποια σημασία για να το αναφέρετε.

- Ναι, καταρχήν όπως καταλαβαίνετε, μου έκανε τόσο καλό, δυστυχώς δεν ξέρω αν ξέρετε έχει ανοίξει αλλά λόγω κορονοϊού είναι λίγα τα άτομα και οι ομάδες που γίνονται και αφού αναφέρθηκα για ομάδες, δεν ξέρω αν ξέρετε, σας πληροφορώ εγώ εννοείται, κάθε Πέμπτη 11:30 – 13:00 έχω ομάδα εμπύχωσης - ενδυνάμωσης με τον κύριο τάδε και την κυρία τάδε. Αφού μίλησα για ομάδες υπάρχει περίπτωση ας είναι καλά και η τάδε να κάνουμε και ομάδα ζωγραφικής. Γιατί εγώ όχι να το παινευτώ οι άλλοι το λένε, ζωγραφίζω ωραία και στον άγιο στέφανο, επι τη ευκαιρία, έχετε πάει άγιο Στέφανο?

- Στην περιοχή λέτε ε;

- Ναι

- Ναι ξέρω που είναι, έχει τύχει να πάω

- Τι έλεγα; Με συγχωρείτε χάθηκα.

- Για την ζωγραφική λέγατε.

- Α! Ναι, όταν μου το επέτρεπε εννοείται η ψυχική μου υγεία, ζωγράφιζα θαυμάσια και δεν το λέω για να καυχηθώ, το λένε οι άλλοι, το λέει η αδερφή μου. Και αφού αναφέρθηκα στην αδερφή μου, να σας κατατοπίσω, ας είναι καλά, μεσολάβησε και ήρθα εδώ και όπως με βλέπετε είμαι μια χαρά. Όχι να το καυχηθώ, οι άλλοι το λένε οπότε για να το λένε οι άλλοι, κάτι βλέπουνε κάτι ξέρουνε, καλά δε λέω κυρία Ρούλα;

(Καταφατικό γνεψιμο)

- Και άρχισα σταδιακά και ωφελήθηκα και από ένα άλλο τομέα ας το πω έτσι. Την, το κλίμα ας το πω έτσι του χωριού, τι εννοώ. Είχανε φτάσει στο σημείο, είχανε φτάσει στο σημείο στην Αγία Βαρβάρα, η Αγία Βαρβάρα είναι εκκλησία και νεκροταφείο κοντά στον άγιο στέφανο, επί την ευκαιρία εκεί αναπαύεται, ας το πω έτσι ο πατέρας μου, είχε φτάσει στο σημείο η εκκλησάρισα και ήτανε μέσα στην εκκλησία την Αγία Βαρβάρα όπως σας είπα, δεν μου άνοιξε να ανάψω ένα κερί και θα σας εξηγήσω γιατί. Όλα αυτά λόγω της ομοφυλοφιλίας μου, οπότε όπως καταλαβαίνετε με το που ήρθα εδώ

- Αλήθεια, μιας και το φερε κουβέντα κι αν δε γίνομαι αδιάκριτος εσείς από πού κατάγεστε; Που μένετε?

Μένω στον Πειραιά και κατάγομαι από την Κέρκυρα.

- Έχετε χρόνια που μένετε στον Πειραιά;

Ναι, πάρα πολλά.

- Έχετε δικό σας σπίτι η μένετε σε διαμέρισμα;

- Σε διαμέρισμα.

- Είσαστε κοντά στο λιμάνι;

- **Σχετικά. Τι σκέφτεστε όμως και μου τα ρωτάτε όλα αυτά;**

- Ορίστε;

- **Τι σκέφτεστε και μου το ρωτάτε όλα αυτά; Τι σκέφτεστε;**

- Επειδή ενδιαφέρεστε εσείς, ενδιαφέρομαι και εγώ, καταλάβατε, γι' αυτό. Δεν έγινα αδιάκριτος...

- **Όχι, ίσως να είναι και η δυσκολία με τα διαδικτυακά και δε βλέπουμε από κοντά ο ένας στον άλλον, ίσως γι' αυτό να θέλετε να μάθετε πράγματα για μένα.**

- Όχι, περισσότερο από ενδιαφέρον.

- **Εσείς με τον άγιο στέφανο τι σχέση έχετε, μεγαλώσατε εκεί;**

- Να σας εξηγήσω.. γεννήθηκα στον άγιο στέφανο, έμεινα εκεί μέχρι τα 38 μου γιατί, και λέω μέχρι τα 38 μου γιατί από τα 38 μου μέχρι τώρα που κοντεύω να κλείσω τα - τον Ιούνιο - τα 56, ήμουνα εδώ.

- **Που?**

- Εδώ στο οικοτροφείο μας.

- **Δηλαδή στα 38 πήγατε στο οικοτροφείο.**

- Ακριβώς. Ησύχασα ακόμα εδώ κόσμος δεν ενδιαφέρεται αν είσαι ομοφυλόφιλος ή όχι, μόνο αφού το έφερε κουβέντα, υπάρχει λίγη προκατάληψη από τους συνοίκοις μου. Όμως αφού είσατε ψυχολόγος καταλαβαίνετε καλύτερα εννοείται, μου το 'χει πει και η τάδε, δεν ξέρω αν συμφωνείτε, θα μου πείτε. Αν σου είναι δύσκολο επειδή έχεις δικά σου προβλήματα ή δεν αγαπάς τον εαυτό σου, φυσικό είναι να μην αγαπάς, να μη συμπαθείς μάλλον κάποιον που είναι ομοφυλόφιλος. Πρέπει να σας πω ότι απαγορεύεται η βία εδώ και σας το λέω αυτό γιατί θα ξέρετε - όχι μόνο επειδή είσατε ψυχολόγος - αλλά είναι γνωστό αυτό, ότι πολλούς ομοφυλόφιλους τους βιοπράττουν. Η αντιπάθεια δείχνεται με τον τρόπο ότι τους μιλάω και δε μου μιλάνε ή μου μιλάνε με το ζόρι. Εγώ προσωπικά, δε με ενδιαφέρει, όπως σας είπα και καταλάβατε, καταλαβαίνω το λόγο και το καταλαβαίνω γιατί...

Συγχωρέστε με κυρία Ρούλα και συγγνώμη που διακόπτω..

- **Όλα εντάξει κύριε τάδε;**

- Όχι, (ψιθυριστά) θέλω τουαλέτα

- **Σας περιμένω**

- Ευχαριστώ για την κατανόηση θα προσπαθήσω να είναι η τελευταία φορά μη σπαταλήσουμε την συνέντευξη στην τουαλέτα.

- **Μην ανησυχείτε θα σας περιμένω.**

(Λείπει για 5 λεπτά)

- Ευχαριστώ για την κατανόηση, όπως βλέπετε κι εσείς έχω πρόβλημα συχνουρίας. Θα μπορούσα να κάνω ουροκαθετήρα, όμως επειδή ξέρουν καλύτερα οι νοσηλεύτριες και οι

γιατροί, μου απαγορεύουν την παραπάνω χρήση, πρωί, μεσημέρι, απόγευμα βράδυ.
Ελπίζω να μη σας πειράζει που διακόπτω και πηγαίνω τουαλέτα.

- Φυσικά, να πάτε όποτε θέλετε.

- Αναρωτιέμαι αν σας δυσκολεύει στην καθημερινότητά αυτό.

- Όχι, αφού κάνω τον ουροκαθετήρα συνήθως. Είναι κάτι προσωπικό μου. Πως περάσατε την Πρωτοχρονιά και τα Χριστούγεννα;

- Εσείς πως περάσατε.

- Να σας πω, έχουμε χρόνο ε;

- Ναι, έχουμε.

- Ωραία, γιατί έχω πολλά να πω.

- Καταρχήν οπότε πάω στο σπίτι μου, πηγαίνω το Σάββατο εννοείται γιατί ο γαμπρός μου δουλεύει οπότε είναι και πρακτικό το θέμα, να σας πω τι εννοώ όταν πηγαίνω σπίτι μου πηγαίνω πρώτα Άγιο Στέφανο που μένει μονή της η μάνα μου γιατί τα παιδιά, όταν λέω παιδιά εννοώ την αδερφή μου, και πάλι ας είναι καλά, ο θεός την φώτισε και βρήκε αυτό το σπίτι και ήρθα και έγινα καλά. Εξάλλου χωριό που φαίνεται κολασούζο δεν θέλει, με βλέπετε κι εσείς ότι είμαι μια χαρά, γιατί εδώ τα έχουμε όλα και παραπάνω. Συγγνώμη που πετάγομαι από το ένα θέμα στο άλλο αλλά όπως καταλαβαίνετε όλα είναι σημαντικά και καταλάβατε. Έχουμε και το επίδομα της πρόνοιας, δεν ξέρω αν ξέρετε, 331 το μήνα, μέχρι πριν κάποια χρόνια πρόσφατα τα περνάμε κάθε δύο μήνες. Ήταν 624, κάπου εκεί θα σταθώ όμως λίγο πάνω σ' αυτό. Τελικά αποδεικνύω, μάλλον με βλέπετε κι εσείς ότι είμαι ευφύεστατος όχι για να το παινευτώ αλλά νομίζω συμφωνείτε κι εσείς μαζί μου.

- Με ποιο να συμφωνώ;

- Ότι είμαι ευφύεστατος

Εσείς που είστε ψυχολόγος και ξέρετε και καλύτερα, εδώ τα έχουμε όλα και έχουμε και άφθονα, αλλά δεν μπορούν να αντικατασταθούν και οι σχέσεις με τους δικούς σου και αυτό πλασματικό είναι γιατί εγώ μπορεί να έχω την αδερφή μου εκτός από τη μητέρα μου. Όπως καταλαβαίνετε η αδερφή μου είναι, με καταλαβαίνει περισσότερο γιατί είναι πιο κοντά σε μένα ενώ η μάνα μου όπως και ο συγχωρεμένος ο πατέρας μου, δεν έχω ακούσει κανέναν πατέρα να αποδέχεται το γιο του αν είναι ομοφυλόφιλος. Αυτό δεν μπορεί να το δεχτεί ούτε και η μάνα μου και έχω την πραγματική αγάπη από την αδερφή μου την ...Με συγχωρείτε, όπως και η αγάπη φαίνεται έμπρακτα, με εμψυχώνει...με εμψυχώνει... με... πειράζει να σταματήσουμε εδώ?

Θέλετε να σταματήσουμε; Εννοείτε να αφήσουμε εδώ τη συνέντευξη;

Ναι, αν συμφωνείτε κι εσείς. Μη νομίζετε ότι με πείραξε κάτι σε σας, έχω δικιά μου ανάγκη.

- Θέλετε να μου πείτε κάτι ή απλά να σταματήσουμε; Υπάρχει κάτι που σας δυσκόλεψε;

- Αν συμφωνείτε θέλω να σταματήσουμε εδώ και δεν το κάνω, φαίνεται πιστεύω ότι έχω όρεξη να μιλήσω σε σας απλά δεν μπορώ να μιλήσω περισσότερο.

- Εντάξει, σας δυσκόλεψε κάτι εδώ;

- Όχι απλά όπως είδατε δεν είμαι και στην καλύτερη μέρα, γι' αυτό. Δεν έχει να κάνει καθόλου με εσάς, Ήσασταν πολύ καλή απέναντι μου, απλά εγώ δεν έχω τη διάθεση να μιλήσω περισσότερο, από εσωτερική μου ανάγκη.

- Εντάξει κύριε τάδε έτσι κι αλλιώς η συμφωνία μας ήταν εξαρχής πως οποιαδήποτε ώρα μπορούμε να σταματήσουμε.

- Σας ευχαριστώ για την κατανόηση.

- Και εγώ σας ευχαριστώ για το χρόνο σας και που δεχθήκατε να μιλήσετε.

- Κι εγώ φυσικά. Υπάρχει περίπτωση να τα ξαναπούμε κυρία Ρούλα;

- Εννοείται να κάνουμε μία συνέντευξη ακόμα;

Ναι.

- Δεν θα κάνουμε άλλη συνέντευξη αλλά θα συζητήσω με τους υπεύθυνους της δομής όταν θα έχω τα αποτελέσματα αν θα μπορούσα να σας τα παρουσιάσω σε όσους συμμετείχατε. Να σας κάνω μία παρουσίαση της έρευνας αν σας ενδιαφέρει.

- Δεν ξέρετε ακόμα μέρα και ώρα έτσι;

- Όχι γιατί πρέπει να συνεννοηθώ πρώτα με τους υπεύθυνους της δομής.

Σας ευχαριστώ πολύ για όλα και για την κατανόηση σας, σας εύχομαι καλή χρονιά και καλό μεσημέρι.

-Και εγώ σας ευχαριστώ πολύ.

Χάρηκα που γνωριστήκαμε και μιλήσαμε.

(Αποχαιρετισμός)

...εε (σκέφτεται) είναι ολόκληρη ιστορία τώρα, μου ζητάτε να σας κάνω μια ανασκόπηση γενικά του βίου μου αν κατάλαβα καλά

Λοιπόν,

Το ψυχιατρικό μου πρόβλημα άρχισε γύρω στα 30 μου χρόνια, εκεί άρχισε και κορυφώθηκε μέσα σε λίγα χρόνια, μου είπαν επειδή δεν πήρα φάρμακα όσο ήταν τα πρώτα χρόνια και έγινε χρόνια αυτή η κατάσταση

Πάντως ηη .. τοο (κολλάει) η ασθένειά μου ως ψυχως (κολλάει) ξεχνάω να σου πω δεσποινίς .. εεεε

Το όνομά σας πως μου το είπατε;

- Ρούλα, Ρούλα

Κα Ρούλα, Ρούλα, ναι

Σχιζοσυναισθηματική .. (προσπαθεί να θυμηθεί) εεε.. δεν θυμάμαι, τέλος πάντων, ε κάτι, για να βρίσκομαι εδώ πέρα, κάτι θα 'χω . Τώρα είναι δεν είναι ασθένεια (με αδιάφορο ύφος / σταματάει λίγο) είναι ψύχωση, δεν ξέρω τι είναι θα τα αφήσω στους αρμοδίους αυτό, να το κρίνετε, να το κρίνετε

και πήρα διάφορα φάρμακα, έγγραφα συνταγολόγια, σε τελική ανάλυση ίσως αυτά τα φάρμακα με βοήθησαν να βρω την ταυτότητά μου και να ξεφύγω από το πρόβλημά μου, το οποίο όμως από ότι βλέπω είναι πολύ δύσκολο να το κάνω διότι «έξις δευτέρα φύσις» έχει γίνει πλέον, έχει προσκολληθεί αυτό το πράγμα στο χαρακτήρα μου και παλεύω πολύ σκληρά να το αναχαιτίσω και να φέρομαι φυσιολογικά σαν άνθρωπος απλός,

αν συζητήσει κανείς υποθέτω δεν θα βρεί κάτι μέσα σου, απλά θα υποφέρω μόνος μου, τι να σας πω, δεν ξέρω

Λοιπόν, ξεκινάμε, πήγα στο δαφνίι, πήγα στο δρομοκαίτειο, πήγα από δωω, έχω κάμποσες φορές πάει και από κεί μεεε.. τέλος πάντων (σαν να δυσκολεύεται να συγκεντρωθεί)

- **Είπατε γύρω στα 30 ξεκίνησε η δυσκολία σας;**

Ναι, ναι και είχε να κάνει με τη θρησκεία, μετά μπλέξαμε και με τους εξωγήινους, έχει γίνει μια κατάσταση που άντε να σου αποκαλύπτω

Απλώς το έχω θέσει λιγάκι υπό έλεγχο και δεν πειράζει άμα με πείραζε, πολλά συμπτώματα της αρρώστιας έχουν εξαφανιστεί γιατί όπως έχω καταλάβει δεν είναι και άλυτο το πρόβλημά μου, παρόλο που καταλαβαίνω ότι και για άλλους είναι βουνό, τώρα για μένα ήταν βουνό (.. χάνεται ο ήχος)

- **Τι είπατε ότι ήταν βουνό;**

Σας είπα ότι το πρόβλημά μου ήταν βουνό όπως υποθέτω και για άλλους συν.. εε ότι ήταν βουνό,

με τη διάθεση των ψυχικών αποθεμάτων τα οποία είχα κατόρθωσα να το (περνάει άλλη σκέψη) – όμως δεν το έχω καταστείλει εντελώς – αλλά κατόρθωσα να μην το λαμβάνω υπόψην μου ας πούμε και να είμαι όσο πιο φυσιολογικός – δεν κάνω πως το λένε, δεν το λέω για να σας (τέλος πάντων) να είμαι φυσιολογικός αλλά άμα είσαι σε ένα δωμ ένα σπίτι ψυχικά ασθενής δεν σε φτάνει το πρόβλημά σου που έχεις, έχεις να αντέξεις και αυτονών τα προβλήματα, φωνάζουνε, βρίζουνε, χτυπάνε, τέλος πάντων έχεις ας πούμε να αντιμετωπίσεις όλη αυτή την κατάσταση

μου χει μείνει τώρα, σχιζοσυναισθηματική ψύχωση, μου 'χει μείνει αλλά δεν με μεταχειρίζονται τα άτομα του προσωπικού σαν νοσούντα διότι μέχρι και πριν 3 χρόνια πήγαινα στο Δαφνί και την Αθήνα και έπαιρνα ψυχιατρικά και παθολογικά φάρμακα, εγώ μόνος μου, μου τα συνταγογραφούσανε οι κοπέλες εδώ και πήγαινα, έβαζα τις σφραγίδες, και πήγαινα και τα έπαιρνα από το φαρμακείο του Δαφνιού, τα ψυχιατρικά, τα παθολογικά πάλι πήγαινα στην αγία Βαρβάρα

ε, μετά ήρθανε κορίτσια, νοσηλεύτριες νοσηλευτές τα ανέλαβαν αυτές, εγώ περνώντας η περίοδος του χρόνου δεν έχω τις δυνατότητες που είχα στα 20 και στα 30 , καταλάβατε; Μπορεί η καρδιά μου να είναι απαιτητική και να θέλω όλα αυτά αλλά το σώμα μου με προδίδει, δεν μπορώ πλέον να έχω τις δεξιότητες που είχα όταν, όσο ήμουνα δηλαδή σε νεαρότερη ηλικία. Βγάζοντας λοιπόν το συμπέρασμα ως εξής, ότι περνώντας ο χρόνος ή με το πέρασμα του χρόνου εεε (σκέφτεται) φεύγει και η αρρώστια, δλδ δεν έχω κουράγιο να σκέφτομαι πια αυτά και τα έχω βάλει στην άκρη και είδα ότι μου έκανε καλό αυτό. Δλδ όσα με επηρέαζανε, δεν είχα κάτι, βάραγα το κεφάλι μου στον τοίχο ώρες ώρες, είχα διάφορα, αλλά εντάξει τώρα, δεν με επηρέασανε, απλούστατα με κάνανε πιο δυνατό. Αυτά.

Θέλετε κάποια άλλη πληροφορία από αυτό το κεφάλαιο;

- **Αν θέλετε να μου πείτε πως κύλησε μετά τα 30, πως ξεκίνησε, πήγατε στο νοσοκομείο, πήγατε ιδιωτικά σε κάποιο γιατρό;**

Και σε γιατρούς έχω πάει ιδιωτικά και στο νοσοκομείο έχω πάει πολλές φορές, αρκετές φορές, 5-6-7 φορές και στο Δρομοκαϊτσιο και στο Δαφνί, στο Δρομοκαϊτσιο και σε ένα ψυχιατρείο στη Λαμία αλλά επειδή δεν μου άρεσε και τσακωνόμουν συνέχεια, με επανάφεραν πίσω. Στο Δρομοκαϊτσιο που βγήκα έξω μια φορά με διώξανε και πήγα στο Δαφνί και τελικά κατέληξα εδώ. Εδώ είναι ήρεμα.

- Πόσο καιρό είστε στη δομή;

Εδώ ;

- Ναι, στο οικοτροφείο.

Ά, ναι βέβαια, από το 2004 υπολογίστε

- Είστε πολλά χρόνια εκεί

19 χρόνια, πόσα;

- (Υπολογίζουμε μαζί τα χρόνια, γελάμε λιγάκι γιατί δεν μας βγαίνουν τα μαθηματικά) Άρα τώρα είστε 65, πριν 20 χρόνια.. άρα γύρω στα 45, πήγατε εκεί στο οικοτροφείο.

(Σιωπή, σκέφτεται) 2004, έχω περάσει το 2003, πέρασα εκεί ένα έμφραγμα, μόνος μου το πέρασα, δεν μπορώ να καταλάβω πως τη γλύτωσα, κλειδωμένος μέσα σε ένα δωμάτιο και το πέρασα μόνος μου. Βοήθησε ο θεός αλλιώς θα έμεινα. Στην αρχή οι γιατροί, οι ψυχίατροι δεν ήθελαν να μου πουν ότι πέρασα έμφραγμα, πιθανόν για να μην μου ανεβάσουν το.. το.. (ψάχνει τη λέξη) τα συμπτώματα ας πούμε της αρρώστιας, ας το πούμε έτσι, όμως ένας παθολόγος με συμπάθησε και μου είπε έλα εδώ να σου πώ, το ξέρεις ότι πέρασες έμφραγμα μου λέει και απλά δεν σου το λένε μου λέει, πρόσεχε μην καπνίζεις. Το είδα στο καρδιογράφημα που 'κανα αλλά σωστά είδανε, το είδε αυτός εδώ, πέρασες έμφραγμα μου λέει, ε, έτσι μου είπε ένας γνωστός λέω 'γω, τι να σας πω, ξέρω κι εγώ.. εδώ μέσα λέει, γράφει το χαρτί ότι έχεις περάσει έμφραγμα. (σιωπή)

Εγώ πάντως με το κάπνισμα το έχω καταφέρει, από 2 – 2μιση πακέτα έχω πέσει στο 1μιση πακέτο την ημέρα και τα παίρνω σπαστά, παίρνω 8 το πρωί και 8 το απόγευμα και ποτέ μου δεν έχω παραβιάσει, από προσωπική τέτοια, θέλω να κόψω το κάπνισμα, να το σταματήσω διότι έχουν αρχίσει τα συμπτώματα και γίνονται σοβαρά και ήδη έχω ένα ινομάτωμα και κάνω αναπνευστικές ε... δεν ξέρω αν έχεις υπόψη σου, έχω ένα μηχάνημα που στέλνει στον εγκέφαλο οξυγόνο, έχω και τα μυτάκια εκείνα τα οποία τα βάζεις στη μύτη κι ένα μηχάνημα που δουλεύει με αφιονισμένο νερό. Αυτά. Άλλα;

- Οικογένεια έχετε;

Εεε οι γονείς πέθαναν νέοι. Έχω έναν αδελφό ο οποίος δεν έχει ψυχικά προβλήματα αλλά είναι νευρικός κι αυτός, έχει μοιάσει πολύ του πατέρα μου έχει ένα μηχανάκι που πηγαίνει συνέχεια με αυτό και έχει χτυπήσει μερικές φορές αλλά μυαλό δεν έχει βάλει.

Είναι πιο μικρός από εσάς ο αδερφός;

Τρία χρόνια.

Έχετε επαφές μαζί του; Τον βλέπετε;

Ναι κάθε περίπου 10 μέρες έρχεται από δω του δίνω κανένα χαρτζιλίκι, είναι τραγελαφικό αλλά αυτός που έχει την ανάγκη είμαι εγώ και τσοντάρω στον αδερφό μου. Δεν έχει, έχει περάσει μέρες που έχει και όταν ήμασταν παιδιά είχαμε τόσο πολύ ανάγκη που περνούσαμε τρεις μέρες με φακές Κι άλλες τρεις μέρες με φασόλια ξαναζεσταμένο. Μέχρι που πήρα το επίδομα της πρόνοιας και κάπως ηρέμησα. Αν δεν έπαιρνα το επίδομα της πρόνοιας εγώ Θα ήμουν τρελός η πεθαμένος από την πείνα. Δε βοηθάνε σήμερα. Δε βοηθάνε καλή μου. Σε κοροϊδεύουν. Δεν έχω πειράξει άνθρωπο, στην κυριολεξία πάντα καθόμουν και τις έτρωγα εγώ και δεν ανταπέδιδα, είναι θέμα χαρακτήρα πώς να το κάνουμε τώρα. Ο καθένας μας έχει ένα χαρακτήρα. Και ο ψυχίατρος τώρα που ήρθε, με ξέρει ποιος είμαι.

Πριν βρεθείτε εσείς στο οικοτροφείο, μένατε με τον αδερφό σας; Είπατε τους γονείς σας τους χάσατε νωρίς.

1975 πέθανε η μητέρα μου, το 1986 ο πατέρας μου.

Μετά μένατε με τον αδερφό σας;

Δούλευε σαν Μπογιατζής αυτός και εγώ έκανα, ότι μπορούσα έκανα.

Εργαστήκατε;

Ναι αρκετά, έχω και κάποια ένσημα στα καράβια αλλά δεν κάναν τίποτα.

Μέχρι 38 χρονών δούλευα μετά σταμάτησα γιατί είχα και υπεύθυνη θέση και δεν μπορούσα να παίρνω ψυχοφάρμακα και να είμαι νηφάλιος.

Τι θέση είχατε;

Τρίτος καπετάνιος. Είχα υπεύθυνη θέση και δεν μπορούσα. Άμα με έπιανε κάποιο αμόκ, πως το λένε, μπορεί να πνίξω τους ανθρώπους να πνιγόμενα και εγώ, είναι δύσκολη δουλειά, Θέλει γερά νεύρα και να είσαι υπεύθυνος. Υπεύθυνος είμαι, γερά νεύρα δεν έχω. Κατάλαβες; Γι' αυτό και σταμάτησα. Αυτός είναι ο λόγος.

Έτσι, σιγά-σιγά τα παράτησα κι αυτά, πήγαινε για καμιά δουλειά με τον αδερφό μου, άρχισε σιγά-σιγά πήγαινα στα ψυχιατρεία και τώρα μένω εδώ. Εδώ έχουμε αράξει, είναι ήσυχα δεν έχεις πολλές φασαρίες. Μέσα στο Δφ , με το που μπαίνεις μέσα βρωμάει, σου έρχεστε αυτή η μυρωδιά . Αρρωσταίνεις κι εσύ. Είναι κάτι που αν δεν το νιώσεις δεν μπορείς να το περιγράψεις, δεν μπορώ να στο περιγράψω.

(Σιωπή και συνεχίζει σε λίγο)

Κλεισούρα, κόπρανα, περιττώματα, απλυσιά.. Ένα πίνακα ζωγραφικής συνθέτουν όλα αυτά, γκροτέσκο δηλαδή αλαλούμ.

(Σιωπή)

Πόσο καιρό θα κρατήσει η έρευνα σας; Θα συμμετέχουν κι άλλα άτομα μέχρι να ολοκληρώσετε αυτό που θέλετε.. Θα διοριστείτε? Υπάρχει ζήτηση; Ή θα μείνετε στο ράφι για ένα διάστημα;

Ελπίζω να τα καταφέρω κάπως.

Όταν άκουσα ψυχίατρος σκέφτηκα γιατρός της ψυχής; Μετά μου το εξηγήσανε και είπανε εγκέφαλος, είναι κάποια σημεία του εγκεφάλου, ενδο ενδορφίνες, διάφορα κέντρα, νεύρα απολήξεις, αυτά θα τα ξέρετε κι εσείς. Αυτή είναι η ψυχή. Ψυχή με την έννοια της ευχέρειας δεν υπάρχει, αυτό το εμπέδωσα, αυτό με τσάκισε πολύ. Επειδή διάβασα μία παράγραφο της Καινής διαθήκης για το άγιο πνεύμα, ήξερα και κάποια μαθηματικά του Πολυτεχνείου. Κατάφερα και κατάλαβα τελοσπάντων τι σημαίνει αυτό το πράγμα διότι το λένε το ευαγγέλιο μέσα, πρέπει να προσέχεις πως θα βγεις.

Φωνές δεν ακούω, σκέψεις έχω και γι' αυτό τα παράτησα και δε με ενδιαφέρει ίσως έκανε παιχνίδια το μυαλό. Μπορεί να ακούω τελικά φωνές δεν ξέρω, αλλά πλέον δεν αναρωτιέμαι, δεν ανήκουνε σε μένα, είναι από έξω. Έχω μπλέξει λιγάκι.

Τι έχετε μπλέξει?

Τον Άρη με το φεγγάρι (Γελάει)

Παντρευθήκατε ποτέ? Κάνατε οικογένεια δίκη σας?

Όχι διότι είδα ότι δεν μπορούσα να εναρμονιστούμε τα καθήκοντα μια συζυγική ζωής διότι φοβήθηκα την κληρονομικότητα.

Είχατε σχέσεις που θα μπορούσαν να προχωρήσουν?

Με το άλλο φύλο; Στη χάση και στην φέξη.

Φιλικές σχέσεις είχατε, είχατε φίλους;

Σπάνια μόλις μάθαιναν ότι ανήκω και εγώ στο τραμ των προβληματικών δεν είμαι πολύ πλησιάζανε φοβόντουσαν σου λέει τι να μπλέκουμε τώρα. Αν και ξέρανε ότι είμαι ήρεμος. Αλλά όσο ήμουνα καιρό έξω από την ψυχοσωματική αρρώστια δεν μπορούσα να γνωρίσω έναν άνθρωπο ένα άτομο σαν κι εμένα αισθανόμουνα λύπηση. Και τους λυπάμαι και τώρα που τους βλέπω αλλά δεν μπορώ να κάνω κάτι. Τους λυπάμαι, λυπάμαι και τον εαυτό μου Αλλά δεν πειράζει σκέφτομαι μήπως καταφέρω να το γιατρέψω κάποια στιγμή, κατά το δυνατόν, να μην είναι τουλάχιστον ενοχλητικός τους άλλους και νομίζω πως ως τώρα όσο προσπάθησα τα κατάφερα. Είμαι πολύ πιο καλύτερα από την εποχή που μπήκα εδω μέσα, είναι και 19 χρόνια δηλαδή αρκετά αρκετά για να καταλάβεις αν έχεις πρόβλημα ή όχι. Μου είπε μία ψυχίατρος ότι δεν σας βρίσκουμε κάτι σοβαρό. Ναι, μπορεί να είναι ψύχωση μου λέει αλλά το παλεύετε μου λέει το παλεύεται. Δεν έχω της ψύχωσης το τέτοιο δηλαδή, εγώ είμαι ό,τι λέω εγώ κι εσείς είστε τρελοί. Κανένας δεν είναι τρελός ούτε εγώ ούτε εσείς. Εγώ είμαι ένα άτομο με ορισμένες ανάγκες κι εσείς προσπαθείτε να με θεραπεύσετε. Γι' αυτό, είναι καλοδεχούμενη κάθε βοήθεια Την οποία μπορεί να μου παράσχει το ψυχοκοινωνικό και το ψυχιατρικό περιβάλλον. Αυτές είναι η γνώμες μου για τα θέματα που μου θίξατε αν θέλετε να με ρωτήσετε κάτι άλλο σας ακούω.

Σε σχέση με τη διάγνωση που σταθήκατε κάπως, όταν την πήρατε, ποτέ την πήρατε ?

Ρώτησα τι σημαίνει σχιζοσυναισθηματική ψύχωση και δε μου απάντησαν για να μη με επηρεάσει χειρότερα, φοβόντουσαν μην επηρεαστώ χειρότερα. Ήσυχος ήμουνα τώρα και στο νοσοκομείο, τι να σας πω τώρα. Το έχουν φτιάξει, έχουν κάνει και κήπο του παραδείσου. Παλιά θέλω να ξέρετε επειδή ο θεός μου πέθανε, λίγο μετά που βγήκε από το Δαφνί και πήγε σ' ένα οικοτροφείο άλλο, τους πετούσαν το φαγητό κάτω και τρώγανε με τα χέρια, τους χτυπούσαν, τον θείο μου τον δένανε με αλυσίδες και τις έσπαγε κι έφευγε, ήτανε και δυνατός, καταλαβαίνετε ..Εσπαγε για τις αλυσίδες και έφευγε.

Ο θεός μου.

Για πράγματα, θα έπρεπε να ζητήσω ευθύνες, αλλά ήμουνα και εγώ λίγο αλαλούμ. Τι είναι αυτό; Βασανιστήρια κάνουμε εδω πέρα; Τελοσπάντων, τι να πεις..

Έχετε ζήσει κι εσύ σκληρές καταστάσεις ήταν πιο παλιά?

Όχι, έχω και γω τα δικά μου, αλλά με το που έμπαινες εκεί μέσα μυρωδιά, Δε σου κάνει καρδιά να κάτσεις, του είναι τα τσιγάρα του τον χαιρετούσα. Τον έπαιρνα μέχρι το κυλικείο, τον κέρναγα ένα καφέ το πέρνα και μία τουλούμπα, την έτρωγε, δεν έπρεπε να τρώει και πολύ πολύ, εκεί είχε και φαγητό, το κόβανε το φαγητό. Δεν είχα ανοχή σας λέω τότε, πήγαινα μέχρι το κυλικείο, έπαιρνα τσιγάρα το να τ άλλο, με ευχαριστούσε. Μου χάιδευε το χέρι, Ευχαριστώ μου λέει, είχε πως το λένε, επιληψία.

Ο θεός ήταν απ' τη μεριά της μητέρας του πατέρα σας;

Του πατέρα.

Με τη δική σας διάγνωση, πως στην πορεία την καταλάβατε; Στην αρχή δεν καταλαβαίνετε.

Δε με ενδιέφερε η διάγνωση τόσο, δεν θα μπορούσα να την αναλύσω. Ούτε ψυχίατρος είμαι ούτε ψυχολόγος. Ίσως δεν είναι και τόσο ωραίο, τόσο σοφό να σου δίνει να διαβάσεις τι έχεις γιατί μπορεί να παραστρατήσεις και είναι απρόβλεπτα τα αποτελέσματα, δεν ξέρω. Έτσι το βιώνω. Καλύτερα να μην ξέρει ο ασθενής τι έχει, παρόλα αυτά μας λέγανε αυτό το χάπι είναι για εκεί αυτό το χάπι είναι για εκεί και παίρνεις μία ιδέα περίπου τι σου συμβαίνει. Εγώ δεν ξέρω, κάποια χάπια με βοηθάνε. Έχει ένα χάπι το οποίο μου το κόψε τώρα, για την ορθοστατική υπόταση και με το που σηκώνομαι αρχίζω την ζαλάδες ξανά κάθομαι στο κρεβάτι καθιστός και σηκώνομαι σιγά-σιγά και πάω εκεί που θέλω. Το ξεχνάω συνέχεια και με χτυπάει στο κεφάλι κατευθείαν. Παίρνω αυτό το μινιτράν 1 αντικαταθλιπτικό. Αντικαταθλιπτικό ηρεμιστικό Δύο ουσίες που αντιμετωπίζουν Σε ένα χάπι όλο το φάσμα της αρρώστιας. Αλλά έλα που έχει παρενέργειες. Έχω παιδευτεί με αντικαταθλιπτικά παααρα πολλά χρόνια και Αυτά έκανα καλά που τα πήρα, χωρίς να πάσχεις από δευτερεύουσες αρρώστιες. Αν την πούμε αρρώστια την ορθοστατική υπόταση.

Ποια είναι τα ενδιαφέροντα σας μέσα στην ημέρα, τι σας αρέσει να κάνετε;

Λύνω κανένα σταυρολεξάκι.. παίζω κανένα ταβλάκι.. Πότε πότε βγαίνουμε έξω, παίζω κανένα Τζόκερ, αυτά δεσποινίς Ρούλα. Είστε ανύπαντρη;

Είμαι δεσποινίς ακόμα.

Υπάρχει κάτι που θα θέλατε να πείτε και έτσι σιγά σιγά να ολοκληρώσουμε ?

Κοιτάζτε, σε όλα τα παιδιά, αγόρια και κορίτσια, κυρίως κορίτσια που είναι ψυχολόγοι, Σπάνια θα συναντήσεις άντρες ψυχολόγους, ψυχολόγος δε μου είπατε ότι είστε; Όλα τα κορίτσια ήτανε καλά κορίτσια, ήταν και ένα κοριτσάκι το οποίο το πείραζα δε μου λέγε τίποτα ήτανε μικρό, ένα νιάνιαρο. Με κοίταζε καλά-καλά, ήταν μικρούλα ήταν 21 χρόνων και την πείραζα. Είχε έρθει κι αυτή για την πρακτική της.

Θα πάρετε συνέντευξη και σε άλλους εκτός από μένα;

Ναι θα συμμετέχουν κι άλλοι ένοικοι εκτός από το δικό σας εκεί το οικοτροφείο αλλά και από άλλα οικοτροφεία της Αθήνας.

Εσείς είχατε πάει σε άλλο οικοτροφείο εκτός απ' αυτό;

Όχι στη Λαμία που σας είπα κάτσαμε μερικούς μήνες αλλά έφυγα.

Είχα πάει κάμποσες φορές και σε Δαφνί και σε Δρομοκαΐτειο μπαινόβγαινα ούτε ανέβαινε η αρρώστια ούτε κατέβαινε, είχε σταματήσει σε ένα σημείο, δε σκεφτόμουνα και πολύ, το πρόβλημα νόμιζα ότι ήταν σχέση μου με αποτέλεσμα να έχω μια κάποια πτώση. Μίλαγα αγγλικά πολύ καλά τα οποία τα έχω ξεχάσει, διάφορα πράγματα τα έχω ξεχάσει, τελοσπάντων τι τα θες.

Από ποια περιοχή είστε, είστε Αθηναίος;

Ο πατέρας μου ήταν από την Κρήτη η μητέρα μου ήταν από τον πόντο, εγώ και αδερφός μου γεννηθήκαμε στην Αθήνα.

Μεγαλώσατε στην Αθήνα?

Ναι.

Νέο κόσμο με τα πήγαμε στον ταύρο, τώρα ο ταύρος έχει δικό του Δήμου αλλά είναι ευρύτερα στην Αθήνα. Τώρα η κάθε υπηρεσία έχει και τη δική της, το δικό της τρόπο αλλού πληρώνεις την ΔΕΗ αλλού πληρώνεις το νερό, άστο. Αθάνατο αιώνιο ελληνικό κράτος.

Τι σκέφτεστε?

Εεε, αλαλουμ..Πληρώνεις, ουρές ουρές ουρές, ταλαιπώρεια.

Πως νιώθετε σήμερα που αφηγηθήκατε την ιστορία σας;

Επειδή το 'χω ξανακάνει κανένα πρόβλημα, δε σας έκρυσά τίποτα, έτσι, η ζωή μου αυτή ήτανε, όπως την περιέγραψα, έχουν ασπρίσει τα μαλλιά μου και τα γένια, έχουνε πέσει, ήμουνα πολύ όμορφος στα νιάτα μου. Τώρα έχω γίνει ένας γεράκος.. Ένας γεράκος που περιμένει να δει τι θα γίνει στη ζωή του.

Τι σκέφτεστε λοιπόν για το μέλλον, εφόσον λέτε ότι περιμένει να δει κάτι στη ζωή του.

Τόσα χρόνια τα φάρμακα δεν είχανε καμιά, σας είπα με βοηθήσανε όμως η βοήθεια ήταν ελάχιστη, πιο πολύ με βοήθησε ο εαυτός μου. Παλιά είχανε πιάσει φωτιά εδώ, είχαμε πάει σε ένα οικοτροφείο στο... στη Λυκόβρυση και έκανα δουλειές εκεί πέρα και μία κοπέλα μου λέει γιατί κάνεις δουλειές εδώ πέρα; Και της λέω ξεφεύγω από τις σκέψεις μου σκέψη μου που με πιάνουν. Είχαμε ένα σκύλο και παίζαμε. Καλά πέρασα εκεί, ησυχία, ηρεμία, ξεφεύγεις από τα βουητά της πόλης.

Πόσο καιρό μείνατε εκεί στη Λυκόβρυση;

Λίγους μήνες κυρία Ρούλα, δεσποινίς Ρούλα.

Έχω περάσει πολλά στη ζωή μου, δυο φορές κινδύνευσε φοβερά η ζωή μου στα καράβια. Πέσαμε σε κυκλώνες 12 μποφόρ, ξέρετε τι εστί 12 μποφόρ; Άμα δεν είσαι μέσα να το καταλάβεις..

2 φορές πέσατε σε κυκλώνες?

2...2.. 12 μποφόρ, 250 χιλιόμετρα την ώρα.

(Σιωπή)

Γι' αυτό και δεν τον πάω τον θάνατο, τον είδα με τα μάτια μου και έτσι λέω εγώ δεν θα πεθάνω ποτέ.

Θα αντισταθείτε? Θα βαστήξετε?

Θα κρατηθώ λέω.

Που μένετε δεσποινίς Ρούλα;

Στον Πειραιά.

Πειραιώτισσα..

Από ποια περιοχή;

Θέλετε να μου κάνετε εσείς συνέντευξη τώρα.. (γελάμε) , παύση //Σιγά σιγά θα ολοκληρώσουμε.

Όχι, Αν θέλετε κάτι άλλο ρωτήστε με αν και στα είπα όλα στα πεταχτά βέβαια, πήρατε μία εικόνα από μένα πιστεύω. Ίσως οι άλλοι ασθενείς, μία κοπέλα που είναι να έρθει, μία γηραιά κυρία, είναι όλο αχ και αχ και αχ..Οι κοπέλες εδώ πέρα έχουν πέσει στην δυσμένεια του ίδιου του του εαυτού, δεν ξέρω αν στέκει αυτή η έκφραση.

Τι εννοείτε?

Χωρίς σπρώξιμο δεν κάνουν τίποτα.

Ο κορονοϊός επηρέασε την δυσμένεια λέτε;

Περιστασιακές οι έξοδοι πολύ, με το φόβο ζούμε, παλιά απαγορευότανε να μπει σε αμάξι τώρα απαγορεύεται να μπει κ σε ταξί. Γενικά η αυστηρότητα στην έξοδο έχει ανέβει πολύ, θέλει πολύ προσοχή καθώς ακούει κανείς όλα αυτά, ο θεός να βάλει το χέρι του οπότε θα αντέξουν.

Εντάξει δεσποινίς Ρούλα;

Εντάξει, σας ευχαριστώ πολύ που αφιερώσατε χρόνο σήμερα να κάνουμε αυτή τη συζήτηση.

Να περάσουν όμως όλα αυτά στον έξω κόσμο, γιατί εδώ μέσα δεν έχουμε τέτοιο περιθώριο να μιλάμε με άτομα κάποιο επιπέδου υψηλού ας πούμε από λύκειο και πάνω δηλαδή. Μόνο με τα παιδιά δηλαδή, οι άλλοι άρρωστοι. Τα παιδιά εδώ, οι νοσηλευτές Και όλο το προσωπικό σχεδόν είναι μορφωμένοι. Ο τάδε ήταν φιλόλογος και έχει βγάλει ψυχολογία, δυο - τρία πανεπιστήμια και κάθεται και σφουγγαρίζει και πλένει τουαλέτες. Γι' αυτό σας λέω υπάρχει μεγάλο πρόβλημα, δηλαδή αν πάτε πουθενά μπορεί να πρέπει να δώσετε κι εσείς ένα χεράκι να κρατά κίνηση και καμιά καρέκλα. Σας προετοιμάζω από τώρα.

Εργάστηκα για λίγο σε μία δομή.

Ξέρετε δηλαδή ε;

Λοιπόν κ. Ρουλα να είστε καλά

Ευχαριστώ πολύ

Να είστε καλά, καλή επιτυχία στις επιδιώξεις σας Να ανέβετε τα σκαλοπάτια της ιεραρχίας.

Ευχαριστώ !

Εύχομαι να πάνε καλά τα πράγματα γιατί οι άλλοι (ασθενείς) δεν μιλάνε, είναι κλεισμένοι στον κόσμο τους και σκέφτονται, δεν έχουν τη δική μου εξωτερίκευση ας πούμε του εαυτού. Καταλάβατε; Δεν εξωτερικεύονται εύκολα.

Ευχαριστώ

Καλή επιτυχία, αντίο

Ναι, βασικά το πρώτο πρώτο που θυμάμαι, από εκεί που ξεκίνησε το πρόβλημα. Ήταν γύρω στα 17 μου, 17 και μισό περίπου που ξεκίνησε με κατάθλιψη και ήταν, πιο πριν είχε προηγηθεί μία πολύ δύσκολη εφηβεία που είχα πολύ έντονη ακμή και αναγκάστηκα, κάποια στιγμή πήγα στο δερματολόγο και μου έδωσε ένα φάρμακο το οποίο επηρεάζει και την ψυχική διάθεση από ότι θυμάμαι, που είχα διαβάσει τις ενδείξεις πίσω, δηλαδή μπορούσε να προκαλούσε κατάθλιψη. Αλλά δεν ήταν μόνο αυτός ο κύριος λόγος, ήτανε διάφορα βιώματα που είχα μέσα στην οικογένεια από μικρή και μεγάλη κληρονομικότητα στην οικογένεια μου. Είμαστε έξι αδέρφια και οι δύο γονείς, οι γονείς μου νοσηλεύτηκαν και οι δύο, η μητέρα μου ζει ακόμα ο μεγάλος μου αδερφός που πέθανε, που πέθανε που έφυγε απ' τη ζωή και αυτός νοσούσε, νόσο εγώ, ο αδερφός μου ο Θωμάς κι αυτός νοσεί αλλά τα καταφέρνει, 5/8 άτομα νοσούμε. Οπότε υπάρχει μεγάλη κληρονομικότητα. Από κει και πέρα ήταν και καταστάσεις μέσα στο σπίτι, καυγάδες ξυλοδαρμοί όλα αυτά και οπότε λέω ότι και αυτή ήταν η πρώτη αιτία αλλά μου βγήκε γύρω στα 17 με 18 χρόνων με κατάθλιψη.

Απευθυνθήκατε κάπου σε εκείνη την ηλικία;

Υπήρχε μία κοινωνική λειτουργός το ίδρυμα που μεγάλωσα η οποία πρωτοείχε έρθει στο ίδρυμα με την οποία μιλούσα άνετα ας πούμε και αυτή με παρέπεμψε με πήγε σε μία παιδοψυχίατρο τότε και είχα αρχίσει να ανοίγομαι, δεν ήξερα καθόλου από αυτά αλλά το αντιλήφθηκα από την αρχή όταν άρχισα να νιώθω πολύ κάτω, ότι πρέπει να ήταν κάτι σαν κατάθλιψη αυτό. Με παρέπεμψε, με πήγε σε μία παιδοψυχίατρο με την οποία άρχισα να μιλάω ως τότε δε μιλούσα καθόλου και τότε άρχισα να τα βγάζω όλα, όλη μου τη ζωή από μέσα μου, ότι με βασάνιζε. Κυρία αυτή η παιδοψυχίατρος, με βοήθησε, δηλαδή με άκουσε με προσοχή και μετά όταν έφυγα από κει με την κοινωνική λειτουργό κρατούσαμε σχέση κάπου 15 χρόνια από το ίδρυμα, μιλούσαμε δηλαδή με βοηθούσε. Με την παιδοψυχίατρο, την έβλεπα μετά που έφευγα από κει την έβλεπα στο γραφείο της για άλλα περίπου πέντε χρόνια έξι δηλαδή περίπου από τα 18 - 19 μέχρι τα 24. Στην αρχή με δεχόταν πλήρωνα τις θεραπείες τις ψυχοθεραπευτικές και μετά μου είπε ότι θα με δέχεται και χωρίς χρήματα γιατί υπήρχε πρόβλημα οικονομικό. Κάποια στιγμή που δεν άντεχα όλη την ένταση που έχω μέσα μου τι ζήτησα αν θα μπορούσα να πάρω κάποιο φάρμακο και μου λέει ναι και εγώ νομίζω ότι πρέπει να βάλουμε κάποιο αντικαταθλιπτικό και μετά παρουσίασε και κάποια άλλα συμπτώματα και βάλουμε και ένα νευροληπτικό το ζιπ ρε ξα. Μετά ήτανε διπολική διαταραχή, μετά εντάξει κάποια στιγμή έκοψα μόνος μου τα φάρμακα και έκανα μία μεγάλη έκρηξη και νοσηλεύτηκα στο Δαφνί οπότε τότε ήταν η πρώτη μου ουσιαστική επαφή με το νοσοκομείο που είχα φοβηθεί πάρα πολύ τότε γιατί βέβαια η μητέρα μου νοσηλευόταν συχνά σε νοσοκομεία και πήγαινα την έβλεπα αλλά ήταν διαφορετικό να την επισκέπτομαι εγώ και διαφορετικό να είμαι εγώ μέσα και να με επισκέπτεται η μάνα μου και τα αδέρφια μου. Τότε κατάλαβα πως είναι μέσα στο νοσοκομείο. Φοβόμουνα πάρα πολύ δεν ήξερα κανέναν εκεί μέσα από τους τρόφιμους ούτε τους γιατρούς ήξερα, φοβόμουνα να μιλήσω δεν ήξερα τι να πω και επειδή ήθελα να βγω όσο πιο γρήγορα γινόταν ε είχα πει ψέματα στους δικούς μου. Με ρωτήσανε κάποια στιγμή μου λένε με ποιο τρόπο σκέφτεσαι ΝΑ ΑΥΤΟΚΤΟΝΗΣΕΙΣ και εγώ τους είπα δε σκέφτομαι να αυτοκτονήσω θέλω να πάω έξω με τους φίλους μου να παίξω μπυλιάρδο και με βγάλανε μετά από 3,4 ημέρες, Μου δώσανε εξιτήριο, αλλά εξαφανίστηκε. Μου είχε πει τότε ένας γιατρός να πάω

στα εξωτερικά ιατρεία αλλά δεν εμφανίστηκα πουθενά. Και ο γιατρός μετά θύμωσε όταν χρειάστηκε να πάρω ένα αντίγραφο του εξιτηρίου δεν μου έδωσε εξιτήριο γιατί είχε θυμώσει πάρα πολύ με αυτό που έκανα, εντάξει είχε και ευθύνη απέναντι μου γιατί αν έκανα κάτι κακό στον εαυτό μου, είχε ευθύνη απέναντι μου απλά εγώ εξαφανίστηκα, και εντάξει. Μετά έμεινα αλλά αυτό πρέπει να ναι γύρω στα 23 - 22 μου που συνέβη με το νοσοκομείο μετά ήμουν κάπου ένα χρόνο περίπου χωρίς φάρμακα και έγινε η δεύτερη νοσηλεία μου στο γενικό κρατικό της Νίκαιας με την διαμεσολάβηση της κοινωνικής λειτουργού από το ίδρυμα. Οπότε μετά μπήκα στο γενικό κρατικό της Νίκαιας και εκεί δεν φοβόμουν γιατί είχα ήδη την πρώτη εμπειρία από το Δαφνί οπότε εκεί στο δεύτερο νοσοκομείο δέχτηκα την ιατρική περίθαλψη που μου παρείχαν και τα φάρμακα και την φαρμακευτική δοσολογία, τα φάρμακα και μετά από 3 -5 μέρες βγήκα απ' το νοσοκομείο και πήγα στον ξενώνα του Ευαγγελισμού. Από εκεί μετά ήρθα στην εταιρεία με διαμεσολάβηση Εννιά μήνες που έμεινα εκεί, στον ξενώνα. Ήρθα στην εταιρεία εδώ, έκανε επαφές η κοινωνική λειτουργός από τον ξενώνα με τους υπεύθυνους εδώ της εταιρείας και ήρθα στην εταιρεία. Τώρα αυτό το πολύ δύσκολο ήταν η πρώτη μου νοσηλεία. Και μετά από κει και πέρα όταν ήρθα στην εταιρεία συνέχεια ήθελα να φύγω, το έσκαγα, δηλαδή, ακόμα δεν είχα καταλάβει ότι μες την οικογένεια ήταν που δημιουργήθηκε το πρόβλημα και από εκεί έπρεπε να ξεφύγω δηλαδή και οι θεραπευτές εδώ νοιαζόταν για μένα, ήθελαν να με φροντίσουν όσο γινότανε μου έλεγαν εντάξει πήγαινε στους γονείς σου, μείνε καμιά βδομάδα και σκέψου το καλά και εγώ ξαναγύριζα. Αλλά εντάξει μέσα στην εταιρεία όντως μου συμπεριφέρθηκαν πολύ καλά και ακόμα. Και με κατανόηση και με ενσυναίσθηση να Μπουν στη θέση μου, να καταλάβουν να Μπουν στη διαδικασία να προσπαθήσουν να με καταλάβουν οπότε τώρα είμαι εδώ 13 χρόνια γεμάτα σίγουρα δηλαδή και πλέον δεν θέλω να φύγω από εδώ, έχουνε περάσει 3 - 4 χρόνια, μπορεί και πιο λίγο αλλά πλέον δεν το σκέφτομαι καθόλου. Αυτό που σκέφτομαι είναι το μέλλον μου, θέλω κάποια στιγμή, τώρα μαζεύω τα χρήματα για να αγοράσω ένα σπίτι μετά από 10 χρόνια. Ήδη έχω μαζέψει ένα ποσό σεβαστό και επειδή παίρνω μία σύνταξη, τα 100 200 € μένουν στην άκρη, οπότε μαζεύω κάποια χρήματα κάθε μήνα και πιστεύω ότι σε 10 χρόνια θα μπορέσω να αγοράσω μια γκαρσονιέρα, χωρίς να φύγω απαραίτητα από την εταιρεία μετά. Εκτός αν νιώθω κάποια στιγμή αρκετά δυνατός στο μέλλον. Αυτό. Από κει και πέρα γράφω κανένα τραγουδί, κανένα ποίημα, έχω τους φίλους μου, είμαι στο κέντρο ημέρας, έχω τη δουλειά μου στο κοισπε. Αισθάνομαι αρτιμελής και υγιής ψυχικά, έχει η ζωή μου νόημα. Αυτό ήταν δηλαδή ναι το κύριο σημείο, αυτό που ήταν το πιο δύσκολο ήταν η πρώτη μου νοσηλεία.

Γιατί η πρώτη νοσηλεία ήταν η πιο δύσκολη;

Ήταν πιο πολύ το άγνωστο, πήγαινα κάπου που μόνο εξ όψεως το ήξερα. Το είχα μόνο ακουστά και από τους γονείς μου, από τον μεγάλο με τον αδερφό αλλά, δεν ξέρω, νομίζω ήταν το άγνωστο περισσότερο και κάτι που με φόβιζε, που δεν το ήξερα καλά καλά. Αυτό ήταν το πιο δύσκολο που θυμάμαι, ναι, μετά τα άλλα σιγά-σιγά απαλύνθηκαν, δηλαδή με τον καιρό.

Στο ψ ν η Πρώτη νοσηλεία σωστά; Πως ήταν ο χώρος, τον θυμάστε;

Ήτανε δωμάτια που είχανε τρία κρεβάτια το καθένα, είχε ένα μεγάλο σαλόνι όπου είχε τηλεόραση, η τραπεζαρία ήταν κάπου μέσα αν θυμάμαι καλά, εκεί τρώγαμε, όπως έμπαινες

από την είσοδο δεξιά στο βάθος. Ήταν και τα γραφεία των γιατρών εκεί, των νοσηλευτών, δεξιά καθώς μπαίνεις είναι το γραφείο των νοσηλευτών που είναι το τηλέφωνο που μπορείς να τηλεφωνήσεις σε σταθερό ή να δεχτούμε τηλέφωνο. Αυτό θυμάμαι από το χώρο. Πάντως ήταν σε σχέση με παλιά, από ότι έχω ακούσει ήταν πολύ πιο καλύτερος ο χώρος και οι άνθρωποι εκεί και οι άνθρωποι εκεί και οι γιατροί και οι νοσηλευτές συμπεριφέρονταν καλύτερα. Είχα ακούσει για τον αδερφό μου τον μεγάλο που αυτοκτόνησε, είχε νοσηλευτεί στο Δαφνί και τον είχαν δέσει με ιμάντες στο κρεβάτι. Αυτό ήξερα εγώ από το οικογενειακό μας ιστορικό. Και στο γενικό κρατικό της Νίκαιας, είχα δει να δένουν με ιμάντες άνθρωπο, ναι, κάπου, ναι κάποιος ο οποίος είχε έρθει με εισαγγελική παραγγελία. Αυτό υποθέτω, όχι υποθέτω, είναι σίγουρα πολύ πιο δύσκολο από το να πας ηθελημένα, εκούσια να κάνεις μία νοσηλεία. Έχω ακούσει περιπτώσεις από φίλους μου, από γνωστούς μου, που τους έκαναν εισαγγελική. Και η μητέρα μου πολλές φορές πήγαινε χωρίς τη θέλησή της. Πήγαινε με εισαγγελική παρέμβαση.

Από ποιον γινότανε στην μητέρα σας η Εισαγγελική;

Και εμείς περνάμε εισαγγελική παραγγελία, τα παιδιά της. Μια φορά θυμάμαι καλά πως είχε γίνει από τους περιοίκους, τους γείτονες εκεί στη γειτονιά που έκανε πολλή φασαρία και είχε δείρει την αδερφή μου τη μικρή και κάποιες φορές δεχόταν και πήγαινε με τη θέλησή της και κάποιες άλλες φορές το κάναμε τα παιδιά της. Δηλαδή έχει κάνει πολλές νοσηλείες και επειδή δεν θέλει να παίρνει τα φάρμακά της, μετά από ένα χρόνο που κάνει την νοσηλεία πάλι κάνει υποτροπή και πηγαίνει για νοσηλεία. Τώρα έχει βρεθεί βέβαια κάποια λύση, είναι 75 χρονών και την, η αδερφή μου η μικρή, βρήκε ένα γεροκομείο και είναι τώρα εκεί, εντάξει της δίνουν τα φάρμακα της. Εμένα μου λέει ότι δεν παίρνει φάρμακα, ότι δεν της δίνουν αλλά πιστεύω ότι της τα δίνουν, έχει νοσηλευτές εκεί, γιατρούς, οπότε ναι. Στο τηλέφωνο μου λέει είναι καλά ακόμα ξεκουράζεται έχει ησυχία εκεί, διαβάζει τα βιβλία της που θέλει, τα θρησκευτικά βιβλία οπότε είναι καλά εκεί, έτσι μου λέει στο τηλέφωνο από τις τηλέφωνο.

Έχετε επικοινωνία μαζί της, με την μητέρα σας;

Ναι και γενικά οι νοσηλείες οι περισσότερες γίναν από μέσα τα παιδιά της, και ο πατέρας μου, έλεγε πολλές φορές, Να καλέσουμε το ασθενοφόρο, να πάρουμε παραγγελία για να νοσηλευθεί. Αλλά και ο πατέρας μου είχε πρόβλημα, απλά δεν το παραδεχόταν και ήταν πολύ λειτουργικός. Δηλαδή η μητέρα μου όταν πάθαινε υποτροπή, πήγαινε στην αστυνομία και έλεγε τα παιδιά μου κάποιος τα κυνηγάει και ερχόταν η αστυνομία να δει αν όντως συμβαίνει αυτό. Την μικρή μου την αδερφή η οποία είναι η αεροσυνοδός είχε πάει στην πρεσβεία τότε στην Emirates και πήγε στην αραβική πρεσβεία και τους είπε Κάποιος κυνηγάει το παιδί μου και της δημιούργησε πρόβλημα στη δουλειά της. Ήταν αεροσυνοδός τελευταία κι εμένα πριν από πόσο, τρεις μήνες μου είχες στείλει την αστυνομία, την ομάδα Δίας δηλαδή γιατί πήγε και είπε στην αστυνομία ότι το παιδί μου έχει πρόβλημα και θέλει να αυτοκτονήσει. Και ήρθε η ομάδα Δίας στο σπίτι με τις μοτοσυκλέτες από κάτω ήρθαν τέσσερα άτομα, εγώ έλειπα από το σπίτι και με πήρανε τηλέφωνο και ήρθαν και με βρήκαν Εκεί που ήμουν για να δούνε αν είμαι καλά.

Τώρα τελευταία πάλι έκανε μία νοσηλεία 15 μέρες και βρήκαμε αυτή τη λύση, να την πάμε σε γεροκομείο. Αυτή είναι ύστατη λύση, άλλη λύση δεν μπορούσαμε να βρούμε. Και γυναίκα είχαμε βάλει να την προσέχει και την έδωξε. Να τις δίνουμε εμείς τα φάρμακα της δεν ήθελε η να πάει μία νοσηλεύτρια να της κάνει ένα ενέσιμο το μήνα, το απέρριψε κι αυτό. Οπότε ναι.

Μείνατε και σε έναν ξενώνα είπατε μετά την δεύτερη νοσηλεία, στον ξενώνα πως ήταν αυτός τους εννέα μήνες που μείνατε;

Τότε ήμουν κάπου στα 24 -25. Στον ξενώνα, εντάξει, είχα πρωτοέρθει από την νοσηλεία και αισθανόμουν καλύτερα με τα φάρμακα που μου είχαν ταιριάξει στον οργανισμό μου, έκανα γνωριμίες εκεί, φίλους φίλιες με ένα από τα παιδιά εκεί του ξενώνα ήρθαμε μαζί στην εταιρεία και έχουμε κρατήσει επαφή, γνωριζόμαστε καλά, παίζαμε τάβλι τότε θυμάμαι. Είχαμε έρθει στο ίδιο διαμέρισμα της εταιρείας. Γενικά χρειαζόταν λίγη προσπάθεια όσον αφορά το θέμα της ατομικής μου υγιεινής θυμάμαι. Δεν πρόσεχα καθόλου αυτό το κομμάτι, να πλένω τα δόντια μου, να κάνω μπάνιο, μου έλεγαν οι νοσηλευτές εκεί να προσέχω και πήγα πρώτη φορά σε κέντρο ημέρας στην που ήταν κοντά, στην πλατεία βάθη, περίπου 10 λεπτά με τα πόδια. Ο χώρος μέσα είχε δύο ορόφους, κάτω ήταν η τραπεζαρία που τρώγαμε, μας φέρανε φαγητό από το νοσοκομείο. Εμείς μόνο πλέναμε τα σκεύη και τα πιάτα και τα κουταλοπίρουνα, υπήρχε τραπεζαρία εκεί που τρώγαμε, κάναμε κάθε πρωί μία ομάδα στην οποία συζητούσαμε μαζί με την ψυχίατρο και τους θεραπευτές εκεί. Είχα κάποια βιβλία μαζί μου, διάβαζα είχε και βιβλιοθήκη και θυμάμαι και πηγαίναμε το καλοκαίρι, πρόλαβα και πήγα στους εννιά μήνες ένα καλοκαίρι, Σεπτέμβρη στην Ερέτρια για διακοπές, πηγαίναμε μια φορά το χρόνο. Τα Χριστούγεννα είχαμε γιορτή εκεί, την ημέρα των Χριστουγέννων ή την παραμονή των Χριστουγέννων με φαγητά με ερχότανε μουσική ένας με κιθαρα και ένας που τραγουδούσε και λέγαμε τραγούδια. Διαφορά, ρεμπέτικα, λαϊκά, όχι μόνο Χριστουγεννιάτικα. Τα θυμάμαι αυτά τα καλά, ναι μου χουν μείνει από κει από τον ξενώνα, ήτανε λίγο προσαρμογή και στην αρχή, 15 μέρες, τις πρώτες δύο βδομάδες δε βγαίναμε καθόλου για να προσαρμοστούμε και μετά μπορούσαμε να βγαίνουμε έξω να κάνουμε κάποιες δουλειές, υποχρεώσεις, να βγάλουμε τα χαρτιά μας, ότι χρειαζόταν, να πάμε για ένα καφέ εκεί κοντά. Να πάμε στους γονείς μας να τους δούμε, αυτά σε γενικές γραμμές θυμάμαι από τον ξενώνα εκεί.

Γιατί μεταφερθήκατε στα διαμερίσματα, πως έγινε αυτό;

Ήταν βραχείας διαμονής εκεί δεν μπορούσα να μείνω για πάντα εκεί ενώ στο προστατευόμενο διαμέρισμα μπορώ να μείνω όσο θέλω ας πούμε. Θα μπορούσα να μείνω για πάντα εδώ αλλά κάποια στιγμή ίσως πρέπει να αναλάβω περισσότερο μία ευθύνη απέναντι στον εαυτό μου και αυτό που έλεγα πριν, να βρω ένα σπίτι, στην αρχή με τη βοήθεια της εταιρείας θα μένω εκεί και άμα δω ότι τα καταφέρνω και μπορώ Να φύγω από εδώ, αυτό. Ο λόγος περισσότερο ήταν ότι εκεί ήταν βραχείας διαμονής και οι θεραπευτές μου λέγανε ότι δεν γίνεται να επιστρέψει στους γονείς σου, κάπως έτσι το θυμάμαι εγώ ότι είναι, δεν θα μου κάνει καλό ότι είχα κατακτήσει ως τότε πάλι θα γυρνούσα πίσω οπότε ναι ήρθα στην εταιρεία που μπορώ να μείνω απεριόριστο χρονικό διάστημα. Εδώ υπάρχει αυτό το καλό, υπάρχει το οικοτροφείο υπάρχει ο ξενώνας της εταιρείας για τα άτομα μειωμένης λειτουργικότητας αλλά υπάρχουν και τα προστατευόμενα διαμερίσματα όπου μένεις όσο θες και εκεί μαθαίνεις τα βασικά για το πως λειτουργεί ένα διαμέρισμα, τα ξανά κατακτάς δηλαδή.

Πως λειτουργεί ένα προστατευόμενο διαμέρισμα ?

Έτσι όπως το βιώνω εγώ λειτουργεί όπως ένα διαμέρισμα στην κοινότητα, μία οικογένεια ας πούμε, εμείς εντάξει δεν είμαστε οικογένεια εξ' αίματος αλλά θα μπορούσαμε να

είμαστε οικογένεια ή τέσσερις φίλοι καλοί που έχουν νοικιάσει ένα διαμέρισμα και συγκατοικούν. Μαγειρεύουμε ας πούμε έχει ο καθένας τις μέρες του που μαγειρεύει, δύο μέρες την εβδομάδα ο καθένας εκτός από κάποιον ο οποίος μαγειρεύει μία φορά την εβδομάδα, τέσσερα άτομα είμαστε. Έχουμε χωρίσει το χώρο, τους χώρους που καθαρίζει ο καθένας μέσα στην εβδομάδα. Οι δύο καθαρίζω την κουζίνα και εγώ καθαρίζω τις τουαλέτες που είχα και ο καθένας καθαρίζει το δωμάτιο του και ο Μιχάλης ο τέταρτος το σαλόνι, το σαλόνι και το διάδρομο, σκούπισμα σφουγγάρισμα. Εγώ έχω δικό μου δωμάτιο και είμαι τυχερός αυτό επειδή είμαι αρκετά χρόνια στην εταιρεία και ο Γιώργος ο άλλος ο συγκατοικός έχει δικό του δωμάτιο οι άλλοι δύο μένουν μαζί, είναι πιο λίγα χρόνια στην εταιρεία, είναι δίκλινο αυτό το δωμάτιο. Έχει δύο κρεβάτια. Από κει και πέρα έχουμε τις δραστηριότητές μας ο καθένας, ξέρω γω του Μιχάλη πιάνουν πολύ τα χέρια του, είναι επαγγελματίας Βαφέας ήτανε. Δηλαδή το σπίτι σχεδόν, μου 'χει βιάσει το δωμάτιο μου το δωμάτιο του άλλου συγκατοίκου, έχει βιάσει το σαλόνι τους τοίχους και ξέρει, πιάνουν τα χέρια του και από ηλεκτρονικά και από μηχανολογικά, από πολλά πράγματα ο Α κι αυτός του αρέσουν πολύ η λογοτεχνία, ξέρει και πολλές γλώσσες, 4 - 5 γλώσσες πέραν της μητρικής του, κάποιες φορές πηγαίναμε για βόλτα μιλούσαμε για λογοτεχνία παλιότερα, πηγαίναμε για καφέ. Ο Γ. Έχει δουλέψει κυρίως ως σερβιτόρος στη ζωή του, αυτό ξέρω, ο καθένας είναι σε κάποιον τομέα, έχει τα προτερήματα του οπότε εντάξει. Υπάρχουν και οι αψιμαχίες, η διαπληκτισμοί, όχι καυγάδες αλλά στο τέλος και με τη βοήθεια των θεραπειών τα βρίσκουμε, είναι σαν μία οικογένεια. Και στην οικογένεια υπάρχουν καυγάδες τσακωμοί και μετά τα ξανά βρίσκουμε, αυτό ναι.

Στο χώρο δηλαδή έρχονται συστηματικά και οι θεραπευτές, υπάρχει κάποιος θεραπευτής που έρχεται, που είναι υπεύθυνος, πως λειτουργεί;

Υπάρχει ο επιστημονικά υπεύθυνος ο οποίος είναι και θεραπευτής, πρόσωπο αναφοράς μου και το κάθε άτομο έχει το θεραπευτή του, το πρόσωπο αναφοράς του για να αναφέρεται σε αυτό και να μιλάει τα προβλήματα του. Από εκεί και πέρα ναι, είναι ο επιστημονικά υπεύθυνος ο οποίος μιλάει με όλους τους συγκατοίκους και κάνουμε και μία κοινότητα κάθε Τετάρτη το πρωί κατά τις 11 μέχρι τις 12 στην οποία μιλάμε για όλα τα προβλήματα, ότι πρόβλημα θέλει ο καθένας να φέρει στην κοινότητα, Να μοιραστεί κάτι, αν θέλει να μπει προηγούμενη εβδομάδα. Η παρουσία των θεραπειών είναι περίπου τέσσερις μέρες την εβδομάδα για δυο3 η κάθε μέρα δηλαδή είναι ημιαυτόνομα το διαμέρισμα, έτσι λέγεται, δεν είμαστε τελείως αυτόνομη, είμαστε ημιαυτόνομη δηλαδή οι θεραπευτές ακόμα έρχονται και μας βοηθάνε. Από κει και πέρα ως προς τη λειτουργία του διαμερίσματος βγαίνουμε εμείς κάνουμε τα ψώνια μας. Από το σουπερμάρκετ, βάζουμε μία συνδρομή κάθε μήνα για τα φαγητά που αγοράζουμε όλο το μήνα και για τα κοινόχρηστα φως νερό ενοίκιο πληρώνει η εταιρεία, η εταιρεία τα πληρώνει αυτά ναι ναι.

Η πρώτη διάγνωση σας δόθηκε από την πρώτη νοσηλεία η στην πορεία;

Η πρώτη διάγνωση πρέπει να ήταν από την παιδοψυχίατρο που είχα, που την πρωτογνώρισα στα 19 μου χρόνια περίπου και την είχα μετά περίπου πόσο τέσσερα χρόνια που έκανα και ψυχοθεραπευτικές συνεδρίες μαζί της, ήταν μεϊζούσα καταθλιπτική διαταραχή. Μετά, ναι αυτό θυμάμαι ότι ήταν η διάγνωση η αρχική και ένα τέτοιο χαρτί μου είχε δώσει όταν ήταν να παρουσιαστώ στο στρατό για να πάρω αναβολή. Δύο χρόνια και μετά απαλλαγή, ναι ήταν μεϊζούσα καταθλιπτική διαταραχή και μετά στο νοσοκομείο πρέπει να ήταν που έγινε η δεύτερη διάγνωση διπολική συναισθηματική διαταραχή.

Πως ήταν για σας η διάγνωση; Πως ήταν όταν ήρθε η διάγνωση, την καταλαβαίνατε εκείνη την περίοδο;

Καλά, ότι είχα κατάθλιψη σχεδόν το ήξερα, ήμουν σχεδόν σίγουρος ότι είχα κατάθλιψη αλλά από κει και πέρα τις περιόδους της μανίας ας πούμε ή της υπομανίας δεν το καταλάβαινα. Πολλές φορές, τα θυμάμαι ακόμα δηλαδή πχ στην φοιτητική εστία, κάποιες σκέψεις που είχα, ότι είχαν βάλει κάμερα στο δωμάτιο μου και με παρακολουθούσαν ή δεν μπορούσα να μπαίνω μέσα σε συγκοινωνίες γιατί νόμιζα ότι κάποιιοι με κοιτούσαν παράξενα και γελούσαν μαζί μου. Επίσης ότι το ραδιόφωνο και η τηλεόραση μου έστελναν προσωπικά μηνύματα σε μένα, αυτά τα θυμάμαι ας πούμε, αυτό το είχανε παρατηρήσει ακόμα και οι συμφοιτητές εκεί στην εστία και πήγα μια μέρα να ανοίξω την τηλεόραση και να αλλάξω κανάλι. Άλλαξε κάποιο άλλο παιδί το κανάλι και του λέει πρόσεχε ποιο κανάλι θα βάλεις. Εγώ το εξέλαβα ότι το έλεγε για μένα, τώρα εντάξει υπάρχει μεγάλη πιθανότητα να το έλεγε για μένα γιατί, η μπορεί απλά να ήταν ιδέα μου, δεν ξέρω δεν το'χω ξεκαθαρίσει, τότε το εξέλαβα ότι το έλεγε για μένα. Η γιατρός η πρώτη που μου έδωσε το ζιπ ρε ξα τότε ήτανε που της είχα εξηγήσει ότι είχα πολύ γρήγορη σκέψη που δεν μπορούσα να της καταγράψω στο χαρτί και μου είπε ναι, θα πρέπει να βάλουμε κι αυτό το φάρμακο το ζιπ ρε ξα. Αλλά η διάγνωση τότε ήταν αυτό θυμάμαι, μειζουσα καταθλιπτική διαταραχή η πρώτη και στο νοσοκομείο διπολική συναισθηματική διαταραχή. Τώρα όσον αφορά το πως εξέλαβα εγώ τη διάγνωση Δεν μπορώ να πω ότι αισθανόμουνα παράξενα και τα λοιπά, δεν ήξερα καλά τι ήτανε γιατί όταν ήμουν με το πρόβλημα της μανίας, δεν καταλάβαινα πολλά πράγματα δεν καταλάβαινα ότι είναι παράλογα αυτά που σκέφτομαι ή που κάνω αλλά μετά ας πούμε όσον αφορά την διάγνωση εντάξει, δεν ξέρω τι να πω πάνω σ' αυτό, δε θυμάμαι καλά πως το σκεφτόμουν. Αλλά μου είχε πει ο αδερφός μου ο οποίος είχε πάει και στο στρατό και μίλησε με μία ψυχίατρο εκεί ότι ρωτούσε τον ψυχίατρο αδερφός μου ο τρίτος και του λέει γιατί υπάρχουν αυτές οι ταμπέλες, οι διαγνώσεις, ότι αυτός έχει κατάθλιψη αυτός έχει μανία ο άλλος σχιζοφρένεια και του είπε περισσότερο ο γιατρός ότι αυτό είναι περισσότερο για να συνεννοούμαστε οι γιατροί μεταξύ μας για πιο πράγμα μιλάμε δεν είναι τίποτα άλλο. Και μου το έχετε και σε μένα Και Με τα καθησυχαστικά κάπως, δεν είναι κάτι το ιδιαίτερο αυτό, είναι μία, 2,3 λέξεις οι οποίες χαρακτηρίζουν μία κατάσταση. Πλέον δε μου κάνει εντύπωση αυτό να το λέω ότι ας πούμε έχω διπολική διαταραχή και να ντρέπομαι γι αυτό ή να φοβάμαι γι' αυτό. Έχω έρθει σε επαφή με την ψυχική νόσο και πιστεύω καταλαβαίνω καλύτερα τον εαυτό μου τώρα, αυτό. Αυτό ήθελα να πω σε σχέση με την διάγνωση.

Είπατε πως κάπως με τα χρόνια του επεξεργαστήκατε αυτό?

Ναι με τα χρόνια, όντως στην αρχή κάπως ήτανε, κάπως δεν ήξερα ας πούμε τι είναι η διάγνωση που αναφέρεται, να μου εξηγήσουν τι ακριβώς είναι να μου εξηγήσουν τι ακριβώς είναι αυτό. Εκεί εγώ δεν το έψαξα πολύ να καταλάβω ας πούμε και έψαξα σε διάφορα εγχειρίδια να δω τι είναι η πολική διαταραχή στο ίντερνετ, εντάξει, το δέχτηκα, το δέχτηκα έτσι.

Με τα πως το επεξεργαστήκατε αυτό, κάτι είπατε για το ίντερνετ

Από τα συμπτώματα που ακούω από τους άλλους φίλους μου και έβλεπα ότι και εγώ μπορεί να έχω κάποια συμπτώματα παρόμοια, στο ίντερνετ όχι, όχι δεν θυμάμαι να το είχα ψάξει αλλά είχα ψάξει κάποια βιβλία ψυχολογίας και είχα διαβάσει, δεν ήταν όμως κλινικά, κλινικής ψυχολογίας που να περιγράφουν ως πούμε ότι αυτή η ψυχιατρική νόσος είναι έτσι και έχει αυτά τα συμπτώματα. Γενικής ψυχολογίας πράγματα, κάποια βιβλία του Φρόιντ. Δεν θυμάμαι και πολλά πράγματα από αυτά που διάβασα. Αλλά σιγά-σιγά μπήκα στο νόημα και άρχισα να καταλαβαίνω τι είναι η νόσος μου, ότι είναι δύο άκρα, δύο πολύ που είναι ακραίοι και ταλαντεύονταν ανάμεσα τους ως πούμε. Πάω από το ένα άκρο στο άλλο, τη μια είμαι στα πατώματα την άλλη πετώ στα σύννεφα, είμαι υπέρ χαρούμενος που λέει και ο συγκάτοικός μου. Και εντάξει, πλέον μπορώ να διαισθανθώ, μπορώ να καταλάβω πότε ανεβαίνω πολύ και πότε πέφτω και δεν μαρέσει πλέον αυτό δηλ. Το λέω στο γιατρό μου για να φτιάξουμε κάπως την φαρμακευτική αγωγή, ο γιατρός ξέρει καλύτερα και είτε να μειώσουμε είτε να αυξήσουμε κάτι γιατί παλιότερα ως πούμε μου είχε πει μία γιατρός η ψυχολόγος δε θυμάμαι, όχι, γιατρός ήτανε ψυχίατρος, ότι υπάρχει η φαρμακευτική ψύχωση κι αυτό πολλές φορές το είχα, όταν έπαιρνα πολύ αντικαταθλιπτικό ανέβαινα πάρα πολύ και εντωμεταξύ με το αλοπερντίν, έπεφτα Πάρα πολύ. Δηλαδή ήμουν στα πατώματα με το αλοπερντίν, παρά πολύ. Ενώ αντίθετα αν έπαιρνα πάρα πολύ αντικαταθλιπτικό ήμουν πάρα πολύ πάνω και τώρα παίρνω δύο σταθεροποιητές της διάθεσης για να το εξισορροπώ αυτό. Το ένα είναι για να μην πέφτουν πολύ κάτω και το άλλο για να μην ανεβαίνω πολύ. Κι άλλα φάρμακα παίρνω αλλά εντάξει το θέμα είναι ότι έχει βρεθεί η φαρμακευτική αγωγή που μου ταιριάζει και είμαι σταθερός.

Πως την βρήκατε την αγωγή που σας ταιριάζει, μέσα από ποια διαδικασία;

Από την αρχή που βάλουμε το αμπιλιφάι που είναι αντιψυχωτικό με ένα αντικαταθλιπτικό, το αμπιλιφάι μου ταιριάζει και το παίρνω τώρα 13 χρόνια, από τότε που πήγα στο Νίκαιας το φάϊ μου ταίριαζε.

Τι ακριβώς σημαίνει ότι σας ταιριάζει;

Το αισθάνθηκα ότι δεν είχα πολλές παρενέργειες, αυτό, κάπως έτσι το καταλαβαίνω εγώ αλλά από κει και πέρα μου ταιριάζει, δεν ξέρω δεν τό'χω σκεφτεί και πολύ αυτό που με ρωτάτε. Αυτό όμως μου έρχεται πρώτο στο μυαλό ότι δεν έχω πολλές παρενέργειες, δεν χάνω κιλά πολλά δεν παίρνω πολλά κιλά, δεν είμαι ακινητοποιημένος ως πούμε σα ρομπότ που έχω δει τη μάνα μου πολύ παλιά που έπαιρνε κάποιο φάρμακο να περπατάει σα ρομποτάκι, αυτό περισσότερο καταλαβαίνω. Και βέβαια σημαντικό είναι ότι καταπολεμά τα συμπτώματα της ασθένειας δηλαδή κάποια στιγμή που ήμουν ακόμα που είχα έτσι, προς τα πάνω ήμουνα πολύ είχαμε βάλει ένα φάρμακο και δεν καταπολεμούσε τα συμπτώματα ακόμα περισσότερο ήμουνα καταβεβλημένος συνέχεια και όταν έβγαινα έξω στο δρόμο ήμουν ζαλισμένος πάρα πολύ και παραπατούσα και σε ένα μήνα το βγάλαμε ακόμα ο γιατρός μου το έβγαλε, μου λει δε σε βοηθάει αυτό το φάρμακο, Θα προσπαθήσουμε να βρούμε κάποιο άλλο. Θα δούμε κάποιο άλλο μήπως σε βοηθάει πιο καλά. Από κει και πέρα τα παραπάνω κιλά χρειάζεται και μία προσπάθεια από μένα, μπορεί να ανοίγει κάπως η

όρεξη αλλά χρειάζεται να μην τρώει υπερβολικά η ξέρω να να μην τρώω λιπαρά, πήγαινα και σε ένα διατροφολόγο. Είναι και η δική μου προσπάθεια και που μπορεί να μειώσει κάποια πράγματα. Αυτό σχετικά με τις παρενέργειες. Ένα πράγμα που δεν μου άρεσε ήταν ότι είχε παρενέργειες στο σεξουαλικό οπότε δεν το ήθελα αυτό αλλά τελευταία δεν με νοιάζει και ιδιαίτερα, προτιμώ να είμαι σταθερός συναισθηματικά, να κάνω τις δουλειές μου να έχω τους φίλους μου, να βγαίνω έξω για καφέ, να πηγαίνω στη δουλειά μου πάρα, εντάξει, το σεξουαλικό το βάζω σε δεύτερη μοίρα. Εντάξει, είναι σημαντικό για τον άνθρωπο αλλά πιο σημαντικό είναι να είμαι εντάξει εγώ. Να αισθάνομαι καλά, αυτό σκέφτομαι, ναι αυτά θυμάμαι γενικά όσον αφορά αυτό το θέμα, ναι, ναι.

Υπάρχει κάτι που θα θέλατε να πιείτε έτσι αυθόρμητα τώρα που φτάνουμε προς το τέλος της σημερινής μας συναντήσεις.

Πως νιώθετε που αφηγηθήκατε αυτή την ιστορία?

Εγώ όμορφα νιώθω, εντάξει μαρέσει που το μοιράστηκα μαζί σας όλο αυτό και συμμετείχα σε μία έρευνα που βάζω και εγώ το λιθαράκι μου να βοηθήσω όσο μπορώ. Μίλησα όπως το αισθάνομαι, ειλικρινά, εντάξει είναι σημαντικό το ότι τα μοιράζομαι. Κάνω ψυχοθεραπεία, μιλάω με τον ψυχοθεραπευτή μου μέσα εδώ αλλά είναι διαφορετικό έτσι Με έναν καινούργιο άνθρωπο να λέω πάλι την ιστορία μου, είναι σημαντικό και αυτό. Αυτός ο πίνακας πίσω είναι το βαν γκοχ?

Ναι ναι οι ελιές

Δεν τον ξέρω το συγκεκριμένο πίνακα αλλά μ'αρέσει αυτός ο ζωγράφος, η έναστρη νύχτα, την είχα στην φοιτητική εστία Ένα αντίτυπο στον τοίχο

Είπατε σας άρεσε που είπα την ιστορία σας σε ένα νέο πρόσωπο, τι σας έκανε;

Ήταν όμορφα, αισθάνθηκα όμορφα και χάρηκα, δεν αισθάνθηκα να δυσκολεύομαι ιδιαίτερα, μόνο κάποια πράγματα που δεν θυμόμουν να περιγράψω σκέφτομαι όπως το ψυχιατρείο ας πούμε, τις παρενέργειες ίσως, τι σημαίνει το μου ταιριάζει δε μου ταιριάζει το οποίο δεν το είχα σκεφτεί αλλά γενικά αισθάνομαι όμορφα, αισθάνομαι καλά, μια χαρά. Ωραία ήταν και ευχαριστώ πολύ για την ευκαιρία που μου δώσατε να μιλήσω.

Και εγώ σας ευχαριστώ πάρα πολύ που πήρατε μέρος σε αυτή την έρευνα.

Βιβλιογραφία

- Anthony, W. (1993). Recovery from mental illness: the guiding vision of the mental health service system in the 1990s. *Psychosocial Rehabilitation Journal* 16(4), 11–23
- Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3, 77-101
- Casey, B., & Long, A. (2003). Meanings of madness: A literature review. *Journal of Psychiatric and Mental Health Nursing*, 10, 89–99
- Corrigan, P. W., & Watson, A. C. (2002). The paradox of self-stigma and mental illness. *Clinical Psychology—Science and Practice*, 9, 35–53.
- Δεπάστας, Χ. (2018). Η ψυχιατρική μεταρρύθμιση στην Ελλάδα, *Το βήμα του Ασκληπιού*, 17, 2, 118-126
- Falade, B. A. & Bauer, M. W. (2017). ‘I have faith in science and in god’: Common sense, cognitive polyphasia and attitudes to science in Nigeria. *Public Understanding of science*, doi: 10.1177/0963662517690293
- Foster, J. (2001). Unification and differentiation: A study of the social representation of mental illness, *Papers on Social Representations*, 10, 3.1 – 3.18
- Giannakopoulos, G., & Anagnostopoulos, D. C. (2016). Psychiatric reform in Greece: an overview, *BJPsych Bulletin*, 40, 326-328, doi: 10.1192/pb.bp.116.053652

- Harper, D., & Speed, E. (2013). Uncovering recovery: The resistible rise of recovery and resilience. *Studies in Social Justice*, 6(1), 9–26.
- Hogg, M., & Vaughan, G. (2010). *Κοινωνική Ψυχολογία*. Αθήνα: Gutenberg.
- Hunt, M. G., & Resnick, S. G. (2015). Two birds, one stone: Unintended consequences and a potential solution for problems with recovery in mental health. *Psychiatric Services*, 66(11), 1235–1237. doi:10.1176/appi.ps.201400518
- Ίσαρη, Φ., & Πουρκός, Μ. (2015). *Ποιοτική Μεθοδολογία Έρευνας, Εφαρμογές στην Ψυχολογία και στην εκπαίδευση*. Ανακτήθηκε από: [https://repository.kallipos.gr > bitstream > 15327 Isari-KOY](https://repository.kallipos.gr/bitstream/15327/Isari-KOY) στις 19/08/2020.
- Ιωσηφίδης, Θ. (2008). *Ποιοτικές μέθοδοι έρευνας στις κοινωνικές επιστήμες*. Αθήνα: Κριτική.
- Jodelet, D. (1995). Κοινωνική αναπαράσταση: φαινόμενα, έννοια και θεωρία. Στο Σ. Παπαστάμου & Α. Μαντόγλου (επίμ), *Σύγχρονες έρευνες στην κοινωνική ψυχολογία*, (σ. 124 – 160). Αθήνα: Οδυσσέας.
- Jodelet, D. (1995). Τρελοί και τρέλα σε μια αγροτική περιοχή της Γαλλίας: Μια μονογραφική προσέγγιση. Στο Σ. Παπαστάμου & Α. Μαντόγλου (επίμ), *Σύγχρονες έρευνες στην κοινωνική ψυχολογία*, (σ. 198 – 219). Αθήνα: Οδυσσέας.
- Jovchelovitch, S., & Priego-Hernandez, J. (2015). Cognitive polyphasia, knowledge encounters and public spheres. In Sammut, G., Andreouli, E.,

- Gaskell, G. & Valsiner, J. (eds), *The Cambridge Handbook of Social Representations* (pp 163–178). United Kingdom: Clays, St Ives plc
- Mak, W. W. S., Chong, E. S. K., & Wong, C. C. Y. (2014). Beyond Attributions: Understanding Public Stigma of Mental Illness With the Common Sense Model. *American Journal of Orthopsychiatry*, 84(2), 173 – 181.
- Madianos, M., G. (2019). The adventures of psychiatric reform in Greece: 1999–2019, *BJPsych international*, 17, 2, doi:10.1192/bji.2019.30
- Μαντόγλου, Α., & Μελέτη, Κ. (2013). *Επιστημονικός Λόγος περί Κοινωνικών Αναπαραστάσεων και Ιδεολογιών*. Αθήνα: Παπαζήση.
- Μαντόγλου, Α. (2010). *Κοινωνική μνήμη, κοινωνική λήθη. Έκδηλες και λανθάνουσες μορφές κοινωνικής σκέψης*. Αθήνα: Πεδίο
- Mason, J. (2009). *Η διεξαγωγή της ποιοτικής έρευνας*. Αθήνα: Πεδίο
- Μεγαλοοικονόμου Θ. (2006). «Ψυχιατρική και Δίκαιο: Μια «ιερή συμμαχία» για τον κοινωνικό έλεγχο», *Τετράδια Ψυχιατρικής*, τ. 93, Αθήνα
- Μητροσύλη, Μ. (2015). *Ψυχιατρείο Λέρου και μεταρρύθμιση. Δημόσιες πολιτικές, ίδρυμα, ασθενείς, κοινότητα*. Αθήνα: Παπαζήσης.
- Moscovici, S. (1991/2014). The new magical thinking. *Public Understanding of science*, 23(7), 759 – 779. doi: 10.1177/0963662514537584
- Moscovici, S. (1961/1999). *Η ψυχανάλυση, η εικόνα της και το κοινό της*. Αθήνα: Οδυσσέας.

- Μπιλανάκης Ν. (2004). *Ψυχιατρική περίθαλψη και ανθρώπινα δικαιώματα στην Ελλάδα*, Αθήνα: Οδυσσέας, 2004.
- Piat, M., Seida, K., Sabetti, J., & Padgett, D. (2017). (Em)placing recovery: Sites of health and wellness for individuals with serious mental illness in supported housing. *Health & Place*, 47, 71–79.
- Provencher, C., Arthi, & Wagner, W. (2012). Cognitive Polyphasia: Introductory article, *Papers on Social Representations*, 21, 1.1 - 1.15
- Ρεθυμιωτάκη, Ε. & Ματθαίου, Τ. (2020). Η κοινωνική και νομική αδικία σε βάρος των ψυχικά πασχόντων και η συνεχιζόμενη προσπάθεια για την επανόρθωσή της. Στο Γ. Κόκκινος, Π. Κιμουρτζής & Μ. Καρασαρίνης (επιμ.), *Ιστορία και δικαιοσύνη*. (σ. 133 - 166). Αθήνα: Ασίνη
- Renedo, A., & Jovchelovitch, S. (2007). Expert Knowledge, Cognitive Polyphasia and Health. *Journal of Health Psychology*, 12, 779–790, doi: 10.1177/1359105307080611
- Robinson P., Turk D., Jilka S., & Cella M., (2019). Measuring attitudes towards mental health using social media: investigating stigma and trivialization. *Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology*, 54, 51–58
<https://doi.org/10.1007/s00127-018-1571-5>
- Rhys P., R., Obradovic, A., & Morgan, B. (2017). “Relational Recovery: Beyond Individualism in the Recovery Approach.” *Advances in Mental Health* 15(2), 108–120. doi:10.1080/18387357.2016.1243014

- Schon, U.-K., Denhov, A. and Topor, A. (2009) ‘Social relationships as a decisive factor in recovering from severe mental illness’, *International Journal of Psychiatry*, 55(4), p. 336–47 .
- Simon, B., & Klandermans, B. (2013). Πολιτικοποιημένη συλλογική ταυτότητα: Μια κοινωνιοψυχολογική ανάλυση. Στο Ξ. Χρυσοχόου & Τ. Ιατρίδης (επιμ.), *Όψεις της ηγεμονίας στις φιλελεύθερες κοινωνίες* (σ. 570 - 615). Αθήνα: Πεδίο.
- Tew, J. (2013). Recovery capital: what enables a sustainable recovery from mental health difficulties?, *European Journal of Social Work*, 16(3), 360-374, doi: 10.1080/13691457.2012.687713
- Tew, J., Ramon, S., Slade, M., Bird, V., Melton, J., & Le Boutillier, C., (2012). Social factors and recovery from mental health difficulties: A review of the evidence. *British Journal of Social Work*, 42(3), 443–460.
- Wagner, W., Duveen, G., Verma, J., & Themel, M. (2000). I have some faith and at the same time I don't believe – cognitive polyphasia and Cultural Change in India. *Journal of community & Applied Social Psychology*, 10, 301–314.
- Wand, T. (2015). Recovery is about a focus on resilience and wellness, not a fixation with risk and illness. *Australian and New Zealand Journal of Psychiatry*, 49(12), 1083-1084. doi: 10.1177/0004867415614107